

The Project Gutenberg eBook of Kuparilipas, by J. S. Fletcher

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kuparilipas

Author: J. S. Fletcher

Translator: Väinö Nyman

Release Date: November 23, 2021 [eBook #66801]

Language: Finnish

Produced by: Timo Ervasti and Tapio Riikonen

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUPARILIPAS
***

KUPARILIPAS

Kirj.

J. S. Fletcher

Suomentanut

Väinö Nyman

Helsingissä, Kustannusosakeyhtiö Kirja, 1925.

SISÄLLYS:

- I. Kelpieshawin valtiatar
- II. Toinen vieras
- III. Kuparia
- IV. Keskiöinen varoitus
- V. Charles Sperrigoe
- VI. Vastustamaton sanomalehtimies
- VII. Mitä kuoleva mies sanoi.
- VIII. Minuutti jälkeen puolenyön
- IX. Peltisepän arkihuone
- X. Hänet tunnetaan kruunussa
- XI. Takaisin Elisabethin aikoihin
- XII. Palkeney-suvun mielilause

I

KELPIESHAWIN VALTIATAR

Vaikka almanakan mukaan olikin jo kevät ja sekin jo hyvällä alulla, ei lumikausi vielä ollut vähääkään ohi tässä villissä rajaseudussa. Oli huhtikuun yhdeksästoista päivä. Voin määrätä sen näin tarkasti sen vuoksi, että syntymäpäiväni on saman kuukauden kahdeksantenatoista, ja minä satuin viettämään sen, täytin silloin kolmekolmatta vuotta, eräässä vanhanaikaisessa hotellissa Woolerissa ja juhlin sitä tilaamalla päivällistä syödessäni palan paineeksi pullollisen niin hyvää viiniä, kuin talo vain voi tarjota. Johtuiko se sitten tuosta viinipullostasta vai pikemminkin pelkästä tietämättömyydestä ja liiallisesta itsetietoisuudesta, että minä seuraavana aamuna yritin jotakin sellaista, mikä myöhemmin osoittautui mahdottomaksi voimannäytteeksi. Lähdin matkalle heti aamiaisen jälkeen aikoen ennen iltaa kiertää täydellisesti Skotlannin rajan ja Woolerin välisen seudun kulkemalla Kirknetownin, Coldburnin ja Cheviotin kautta ja palaamalla takaisin lähtöpaikkaani Hedgehope Hillin ja Kelpie Strandin sivuitse. Siitä olisi muodostunut ihana retki jonakin pitkänä kauniina kesäpäivänä, mutta pohjoisen huhtikuun epävarmojen säiden vallitessa oli se niin ajattelematon seikkailu, että se saattoi minut hyvin ikävään tilanteeseen ennen iltapäivän loppua. Aamu oli kirkas ja lupaava, ja kaikki sujuikin mainiosti monta tuntia. Mutta noin kello kolmen aikaan katosi aurinko näkyvistä, taivas synkkeni epäilyttävästi, ja ilma alkoi jäähtyä. Hetkisen kuluttua alkoi sataa luntakin sellaisella tavalla, että se minulle etelämaalaiselle oli vallan outoa. Sitä tuli sakeasti ja sokaisevasti yhtä mittaa: se peitti jäljet nopeasti kasautuen kaikkiin kuoppiin, ja olin jo näkevinäni itseni eksyksissä. Kello viiden ja kuuden välillä olin joutunutkin siihen tilanteeseen. Mikäli voin saada selville taskukartastani, olin jossakin Cheviotin, Cairn Hillin ja Hedgehope Hillin välisessä kulmauksessa Harthope Burnin äärimmäisellä läntisellä laidalla, mutta ympäristöstä päättäen olisin yhtä hyvin voinut olla Andien ylimmäisillä rinteillä. Voin juuri erottaa noiden kolmen korkean kukkulan huiput, mutta en nähnyt jälkeäkään mistään majatalosta enkä asumuksesta, ja vieläkin ikävämpää oli, ettei karttaani ollut merkitty mitään ravintolaa, taloa eikä kylää — tarkoitan kohtuullisen matkan päähän. Ja polultanikin olin jo eksynyt. Lumi alkoi tähän aikaan muodostaa sileän, paksun, valkoisen maton eteeni. Voin ehkä kulkea turvallisestikin tuolla matolla, mutta yhtä mahdollisesti saatoin vajota johonkin

kuoppaan voimatta sitten päästä sieltä pois. Ja lähin merkitty paikka, Middleton, oli monen peninkulman päässä, ja ilta alkoi nopeasti pimetä.

Paikka, missä tein nämä ylimalkaiset laskelmani, sijaitsi erään pienen näreikön suojassa. Olin pysähtynyt siihen hetkiseksi levähtämään ja miettimään parasta ratkaisua. Mutta ei ollut muuta tehtävää kuin ponnistella vain eteenpäin ja luottaa onneensa. Valmistauduin siihen ottamalla kulauksen pullostani, jossa onneksi oli vielä jäljellä puolet sen alkuperäisestä viski- ja vesisekoituksesta, ja syömällä loput eväistäni. Kun sitten hetkisen kuluttua poistuini suojastani ja kiersin näreikön toiselle puolelle, eivät näkemäni mahdollisuudet olleet lainkaan miellyttävät. Lunta satoi yhä nopeammin ja sakeammin, ja pimeä oli varmasti tulossa. Näytti aivan siltä, että minun piti joko ponnistella lumessa useampia peninkulmia kuin aavistinkaan tahi pakosta ryömiä ensimmäiseen löytämäni suojaan ja viettää siellä surkea yö. Mutta vielä silloinkin huono onneni oli kääntymäisillään. Kompuroidessani eteen- ja alaspäin korkealta nummelta laaksoa kohti huomasinkin äkkiä päässeeni jonkinlaiselle polulle tahi poljetulle tielle, kovalle ja leveälle, mistä otin selon pistelemällä kepilläni eri paikkoihin. Ja aivan yhtäkkiä, jatkettuani vielä hetkisen matkaani itää kohti, näin jonkin talon kirkkaat ja houkuttelevat valot.

Ilta oli jo niin pimennyt ja tanssivia lumihiihtaleita satoi niin sakeasti, että minä olin tullut aivan lähelle taloa, ennen kuin sain selville, millaisen talon oikeastaan olin näin sattumalta onnekseni löytänyt. Se sijaitsi vähän matkan päässä tiestä sen pohjoispuolella jonkinlaisessa nummen lahdelmassa. Korkeampi maa laskeutui penkereittäni sen seinien juurelle kaikilta muilta puolilta, paitsi siltä, missä minä seisoin. Piha ympäröi sitä joka puolelta; seinät sen kolmella sivulla olivat tavattoman korkeat, mutta minun puolellani matalammat — niin matalat, että voin katsella niiden yli. Ja rakennus oli niin kummallisen näköinen, etten milloinkaan ennen ollut sellaista tavannut. Sen keskustassa oli korkea nelikulmainen torni, jossa oli muurinsakaroilla varustettu huippu. Sen läntisiin ja itäisiin kulmiin liittyi matalampia, vaikkakin melko korkeita sivurakennuksia, ja muutamassa näiden siipien yhtymäkohdassa oli

toinen torni kartiomaisine huippuineen. Paikka oli kokonaisuudessaan niin keskiaikainen näöltään, että se siirsi ajatukseni rosvoritareihin, karjanryöstöihin ja muuhun samanlaiseen. Muudan seikka vahvisti vielä otaksumaani, että rakennus oli vanha — sen alemmissa osissa ei näet ollut ainoatakaan ikkunaa. Seinät näyttivät olevan muurattuja teräskovista aineista minkään ikkunan tahi oven niitä rikkomatta. Näkemäni valot kajastivat ikkunoista, jotka olivat noin viidentoista tahi parinkymmenen jalan korkeudella maasta — muudan pyöreässä tornissa, muudan vasemmassa ja muudan oikeassa siivessä.

Mutta päästyäni pihalle polvenvahvuudessa lumessa kahlattuani sain vasta selville, missä ovi sijaitsi. Se oli pyöreän tornin juuressa, ja päästyäni sen luo huomasin sen olevan sopusoinnussa kaiken muun kanssa, se kun oli valmistettu jykevista tammilankuista, jotka olivat jo vuosien mustuttamia. Se oli vahvistettu suurilla rautanauloilla, joiden päät olivat nelikulmaisia, ja sijoitettu yhtä jykeviin puitteihin kuin se itsekkin oli. Ovi oli noita ovia, jotka ovat kiinni ollessaan sen näköisiä, kuin ne eivät milloinkaan enää aukeaisi, ja kun minä lyhyen tarkastuksen jälkeen koputin sen hirvittäviin lankkuihin, koska ei mitään soittokelloa ollut näkyvissä, tein sen arvailen, voiko sellainen heikko kutsu tunkeutua sen ilmeisen paksuuden läpi.

Suuri ovi avautui kuitenkin melkein heti. Edessäni seisoj, pitäen lamppua korkealla päänsä yläpuolella, vanhahko, pitkä, laiha ja tuiman näköinen nainen, joka aluksi selvästi säpsähti nähdessään minut, mutta alkoi sitten tuijottaa minuun ilmeisen epäluuloisesti. Hänen kasvoissaan ei ollut merkkiäkään ystävällisyydestä, ja se huomio karkoitti päästäni kaiken sen, mitä olin aikonut sanoa. Onnistuin kuitenkin änkyttäen kysymään:

"Tuota noin — voitteko ilmoittaa minulle, missä minä olen? Tarkoitan — mikä on lähimmän kylän nimi? Olen matkalla Wooleriin ja —"

Minusta näytti jo melkein siltä, kuin ovi olisi aiottu sulkea nenäni edessä, ja varmasti pienensikin nainen välillämme olevaa kapeaa rakoa.

"Lähin paikka on Middleton", vastasi hän. "Teidän on jatkettava matkaanne vain samaa tietä. Sinne on noin kymmenen kilometriä."

"Kymmenen kilometriä tällaisessa lumipyryssä!" huudahdin minä. "Olen —"

"Se on lähin paikka", kiiruhti hän sanomaan, "koska tämän paikan ja Middletonin välillä ei ole ainoatakaan taloa. Ja neuvoisin teitä jatkamaan matkaanne heti, sillä lumipyry muuttuu vain kovemmaksi illan kuluessa, eikä tiekään ole —"

Jonkun tytön kirkas, sointuisa ja hieman komentava ääni keskeytti naisen tönkeyn puheen.

"Tibbie, mikä on hätänä? Kuka siellä on?"

Naisen kasvot synkistyivät. Mutta hän raotti kuitenkin ovea tahtomattaankin. Näin silloin hänen seisovan melko pienessä nelikulmaisessa kivieteisessä, ja hänen oikealla puolellaan olevat kiviportaot, joiden askelmat oli nähtävästi vasta äskettäin uusittu, johtivat tämän kummallisen vanhan talon ylempiin kerroksiin. Ja minä näin vielä enemmänkin, nimittäin hennot, kauniit, hienoihin sukkiin ja kenkiin verhotut nilkat, sievän hameenhelman ja portaitten ulkoneman ennen muuta.

"Muudan nuorimies vain, neiti, kysyy tietä", sanoi ovenvartija. "Hän on matkalla Wooleriin ja minä olen sanonut hänelle —"

"Wooleriinko? Ja tällaisessa pyryssä? Mahdotonta, Tibbie! Miksi —"

Sievät kengät sipsuttelivat äkkiä portaita alas. Ja ennen kuin ehdin todeta onneani, katseli niiden omistaja minua uteliaasti ja kiinnostuneena. Olin luullakseni melko kurjan kulkurin näköinen, koska sadetakkini ei ollut enää kaikkein uusimpia ja päässäni oli iänikuinen ruma mielihattuni. Kohotin kuitenkin sitä ja kumarsin niin kohteliaasti kuin suinkin. Ja jos minä jäinkin tuijottamaan, tapahtui se sen vuoksi, että vanhan naisen lamppu valaisi minulle

niin kauniin tytön, ettei hyvä onneni ollut milloinkaan tuonut eteeni hänen vertaistaan. Ja ehkä sen tähden, että me molemmat olimme nuoria, uskalsin minä hymyillä hänelle tietten tahtoen.

"Luulette minun eksyvän pyryssä ja otaksutte jonkun löytävän minut kuolleen huomenna?" virkoin minä.

"Niin teille varmasti käy, jos vain koetatte päästä Wooleriin tänä iltana", vastasi tyttö reippaasti. "Sellainen on mahdotonta, vaikka te tuntisittekin tien, ja luullakseni te ette tunne sitä. Teidän täytyy tietysti jäädä tänne. Holhoojani, herra Parslewe, on kyllä poissa, mutta —"

"Herra ei välitä juuri lainkaan vieraista, neiti", keskeytti vanha nainen. "Hänen määräyksiään —"

Tyttö kääntyi hänen puoleensa sellainen ilme harmaissa silmissään, että sain selvän käsityksen hänen kärkevästä luonteestaan ja itsevaltiudestaan.

"Joutavia, Tibbie!" huudahti hän. "Isännälläni olisi paljonkin sanomista, jos me vain karkoittaisimme jonkun matkamiehen pois oveltamme tällaisena iltana. Teidän pitää tulla huoneeseen", jatkoi hän kääntyen jälleen hymyillen puoleeni. "Herra Parslewe on mitä vieraanvaraisin mies ja toivottaisi teidät sydämestään tervetulleeksi, jos hän vain sattuisi olemaan kotosalla. En tiedä lainkaan, onnistuuko hän pääsemäänkään kotiin tänä iltana. Mutta minä olen nyt ainakin kotona", lopetti hän silmien välähtäessä veitikkamaisesti. "Seuratkaa vain minua!"

En odottanut toista kutsua. Hän sipsutteli jo portaita ylös varjellen sievästi hamettaan koskettamasta harmaaseen kiviseinään, ja minä kiiruhdin hänen jäljessään. Kiipesimme noin parikymmentä askelmaa vanhan naisen valaistessa matkaamme lampullaan, tulimme sitten toiseen suurempaan samanlaiseen kiviseinäiseen lämpiöön kuin alempikin oli. Se oli koristettu vanhoilla keihäillä, musketeilla, lyömämiekoilla ja ketunraudoilla, ja siihen aukeni pari ovea, jotka

sattuivat juuri silloin olemaan selkoselällään. Toisesta näkyi tilava keittiö, jossa muudan vanha mies istui suuren leimuavan takkavalkean ääressä, ja toisesta päästiin tilavaan ja kodikkaaseen arkihuoneeseen, jonka takassa palavan valkean varjot tanssivat laudoitetuilla seinillä.

"Riisukaa märät vaatteenne ja antakaa ne Tibbielle", komensi emäntäni. "Ja sitten, Tibbie, teetä! Ja heti! Tulkaa nyt sisään", lisäsi hän opastaen minut arkihuoneeseen. "Ja jos haluatte viskiä teetä odottaessanne, on sitä tuolla sivupöydällä. Tahdotteko?"

"Kiitoksia vain, mutta siemaisin juuri äsken annoksen", vastasin minä. "Onneksi oli minulla sitä vielä hieman pullossani jäljellä. Olette äärettömän ystävällinen osoittaessanne tällaista vieraanvaraisuutta."

"Joutavia!" sanoi tyttö nauraen. "Kukaan ei voisi karkoittaa koiraakaan oveltaan tällaisena iltana. En tiedä ollenkaan, onnistuuko holhoojani päästä kotiin tänä iltana — hän ja hänen vanha poninsa voivat tehdä ihmeitä ja ovat joskus päässeet läpi, vaikka kinokset ovat olleetkin parin kolmen jalan paksuisia. Mutta te olette nyt ainakin turvassa. Istuutukaa, olkaa niin hyvä."

Hän viittasi takan vieressä sijaitsevaan isoon nojatuoliin, ja minä tottelin häntä ja vajosin siihen voidakseni katsella vapaammin ympäristöäni ja emäntääni. Huone oli varmasti osa siitä nelikulmaisesta tornista, jonka olin nähnyt pihalta, ja täytti erään kerroksen siitä kokonaan. Siinä oli pari suurta värillistä ikkunaa, seiniä kiertävä laudoitus oli jotakin tummaa puulajia, vanha ja vuosien mustuttama; kalusto oli sen mukainen; siellä oli vanhoja tauluja, vanhaa hopeaa ja kuparia, vanhoja kirjoja, ja minusta tuntui aivan siltä, kuin olisin äkkiä joutunut johonkin seitsemännentoista vuosisadan asumukseen.

Mutta tyttö oli sentään tarpeeksi nykyaikainen. Hän näytti olevan noin yhdeksäntoista tai parinkymmenen vuoden ikäinen. Hän oli pitkä, solakka ja notkea; hänen tukkansa oli ruskea, silmänsä harmaat ja kasvonsa iloiset ja terveenväriset. Luulin sen johtuvan siitä, että hän ehkä kulutti suurimman osan

ajastaan ulkosalla, ja minä kuvittelin jo näkeväni hänet urheilupuvussa ja lujissa kengissä kiipeämässä kukkuloille. Mutta juuri nyt hän näytti olevan hyvin näppärä talousaskareissa, ja minäkin olin kiitollinen siitä, että minulla riisuttuani päällystakkini ja hattuni oli ylläni aivan uusi puku, minkä vuoksi nyt näytin paljon paremmalta kuin ovelle koputtaessani.

Pöydällä oli sytytetty lamppu, ja tyttö väänsi sen sydämen ylemmäksi. Kun valo kirkastui, kääntyi hän ja katsoi minuun tarkkaavaisemmin.

"Olette varmaankin vieras täällä", hän sanoi. "Ette ole kotoisin näiltä seuduilta."

"En olekaan", vastasin, "muussa tapauksessa en olisi ollut niin mieletön, että olisin ruvennut toteuttamaan aikomaani yritystä." Kerroin hänelle sitten lyhyesti aikeeni. "Voitte itsekkin nähdä, kuinka onnellinen olen pelastuksestani, mistä minun on kiittäminen teitä. Ja sallikaa minun esitellä itseni: Nimeni on Alvery Craye ja tulen tänne Lontoosta."

"Lontoostako?" huudahti tyttö ihmetellen. "Siellä en ole vielä milloinkaan käynyt. Nimeni — teistä se varmaankin kuulostaa kummalliselta — on Madrasia — Madrasia Durham. Oletteko milloinkaan kuullut niin kummallista nimeä?"

"En milloinkaan!" myönsin minä. "Mistä se johtuu?"

"Olen syntynyt Madrasissa", vastasi hän. "Isäni oli siellä kauppias. Herra Parslewe, holhoojani, jonka kanssa minä nyt asun täällä, oli hänen liiketoverinsa. He kuolivat — tarkoitan isääni ja äitiäni — minun pienenä ollessani, minkä vuoksi herra Parslewe on pitänyt minusta huolta sen jälkeen. Tulimme Englantiin kolme vuotta sitten, ja herra Parslewe osti tämän vanhan paikan laitattaen se kuntoon. Pidättekö tästä?"

"Äärettömästi, siitä päättäen, mitä jo olen nähnyt. Millainen rakennus tämä oikeastaan on tahi tarkemmin sanoen, mikä tämä on ollut?"

"Herra Parslewe sanoo tätä kuudennellatoista vuosisadalla rakennetuksi pieneksi linnakkeeksi — siis jonkinlaiseksi linnoitukseksi", vastasi hän. "Näitä tällaisia on useita siellä täällä Tweedin kummallakin rannalla. Saavuttuamme Englantiin asuimme jonkin aikaa Berwickissä hakien jotakin vanhaa paikkaa. Sitten me löysimme tämän ja majoituimme tänne. Kesällä tämä on ihana, mutta talvella hieman kaamea."

"Onko tällä mitään nimeä? Tätä ei ole merkitty karttaani."

"Nimeäkö? Kyllä. Tätä sanotaan Kelpieshawiksi tätä ympäröivän Kelpie Strandin mukaan ja tämä sijaitsee Langlee Cragsin ja Hedgehope Hillin välillä. Mutta saatte nähdä enemmän huomenna, jos vain myrsky siihen mennessä lakkaa."

Vanha nainen tuli nyt huoneeseen kantaen teetarjotinta. Vaikka hän olisi ollutkin suutuksissaan minun sinne tulostani, tiesi hän kuitenkin tehtävänsä, sillä hänen kotitekoiset kakkunsa olivat yhtä hyvät, kuin hänen kasvonsa olivat ankarat.

"Hän on ainoa palvelijattaremme", huomautti emäntäni kaataessaan teetä kuppeihin. "Tibbie Muir; hän on ollut luonamme tänne tulostamme saakka. Vanhus, jonka näitte keittiössä, on hänen miehensä, Edie Muir. Hän on hyödyllinen apulainen. Hän ruokkii ponin, askartelea kaikenlaista pientä ja nuokkuu takan ääressä. Hänellä on hyvin vähän tehtävää, mutta Tibbie on äärettömän toimelias."

"Toivoakseni hän suo minulle anteeksi tuloni", sanoin minä.'

"Hänen haukuntansa voittaa hänen puremisensa. Hän on noita uskollisia palvelijoita, joista voidaan lukea kirjoista, mutta joita harvoin tavataan todellisessa elämässä. Hän on saanut päähänsä, että jollei herra Parslewe ole kotona, on hänen oltava varuillaan. Luullakseni hän pitää minua vielä lapsena. Mutta minä olen tietysti hänen emäntänsä."

"Herra Parslewe ei toivoakseni suhtaudu minuun kuin tunkeilijaan?
Olisin ehkä sittenkin voinut ponnistella määräpaikkaani."

"Tuskinpa, epäilen sitä suuresti", vastasi hän tiukasti. "Ja herra Parslewe taas ihastuu saadessaan tutustua teihin. Jos vain voitte keskustella hänen kanssaan jostakin ikivanhasta, kuten vanhoista kirjoista tahi tauluista, vanhoista pannuista, padoista ja lautasista, on hän enemmänkin kuin ihastunut."

Katselin ympärilleni huoneessa. Se oli sellainen, jota on hyvin vaikea valaista. Siellä oli pimeitä ja varjoisia paikkoja ja loukkoja. Mutta minä näin kuitenkin kaappeja, laudakkoja ja laatikoita, jotka selvästi olivat aivan täynnä sellaisia esineitä, joista neiti Durham oli juuri maininnut. Siellä oli myös minun vasemmalla puolellani jyrä tarjoilupöytä, joka minusta näytti olevan aivan täynnä vanhaa hopeaa.

"Onko herra Parslewe kokoilija?" kysyin. "Vai onko hän muinaistutkija?"

"Hieman molempia, luullakseni", vastasi hän ojentaessaan minulle teekupin. "Hän tuo joka tapauksessa aina mukanaan jonkin harvinaisen esineen, jonka hän on nuuskinut esille jostakin. Ja hän kuluttaa suurimman osan ajastaan lukemalla vanhoja kirjojaan. — Korkeammalla tornissa on muudan huone täynnä tuollaisia vanhoja teoksia, jotka ovat niin suuriakin, ettei niitä tavallinen ihminen jaksa edes nostaakaan."

"Ja kuinka te sitten vietätte aikanne? Ette suinkaan niinkuin hän?"

Tyttö pudisti nauraen päätään.

"Ei, en ainakaan vielä; siirrän sellaisen harrastelun tuonnemmaksi, kunnes olen vanha ja äreä mummo. Ei, kulutan aikani enimmäkseen ulkosalla. Kalastelen hieman, harjoitan vähän jäniskoiriani ja metsästelen melkoisesti. Etuihimme kuuluvat linnaamme ympäröivien alueiden metsästysoikeudetkin. Seudut ovat kyllä vaikeata murtomaata, mutta riistaa on viljalti."

"Olette siis oikea Diana", huomautin minä. "Entä herra Parslewe, urheileeko hänkin?"

"Eipä juuri sanottavasti. Joskus hän lähtee ongelle ja ottaa silloin tällöin pyssynkin mukaansa. Mutta nähdessään joen hän tavallisesti vaipuu ajatuksiinsa ja katsoo melkein aina muualle, kun joku otus sattuu ilmestymään ampumamatkalle, minkä vuoksi hänen yrityksensä eivät juuri tuota mitään." Hän nauroi jälleen katsoen sitten minuun puoleksi veitikkamaisesti ja puoleksi kysyvästi.

"Ihmettelenpä, mitä te oikeastaan hommaatte", sanoi hän.

"Minäkö? Hm, minä vain maalailen hieman", vastasin minä.

"Niin tekee holhoojanikin joskus. Hän sanoo tekeleitään töherryksiksi, vaikka ne eivät olekaan niin huonoja. Tuolla riippuu pari hänen valmistamaansa taideteosta."

Hän viittasi pariin vesiväriluonnokseen, jotka kullatuissa puitteissa riippuivat loukossa lähellä takkaa. Nousin katsomaan niitä. Toinen oli rakennuksesta ja toinen näköala Cheviotilta. Kummassakin oli hieman taituruutta.

"Mitä te niistä ajattelette?" kysyi tyttö. "Ehkä olettekin oikea tuntija sillä alalla?"

"Hyvin sieviä", vastasin minä. "Ja mielenkiintoisia minulle. Tämänpäiväinen harhailemiseni aiheutuikin siitä, että tahdoin löytää hyvän aiheen. Ja luullakseni olenkin nyt löytänyt sellaisen tästä paikasta. Voisin maalata siitä mainion taulun, jos vain asettaisin nuo kukkulat takalistolle."

"Voi, toteuttakaa kaikin mokomin aikeenne!" huudahti hän. "Ja sitten minä pakotan holhoojani ostamaan sen teiltä, koska hän usein muutenkin ostaa tauluja. Voisitte maalata minutkin siihen koirineni ja pyssyineni. Näytän teille koirani aamulla, suloiset lemmikkini!"

Sovimme mainiosti yhteen jutellessamme näin kevyeen tapaan. Ilta kului, mutta herra Parsleweä ei kuulunut kotiin. Söimme illallisen, eikä hän vielääkään tullut. Ja kello kymmenen aikaan ilmoitti emäntäni päätöksensä.

"Hän ei tule enää tänä iltana", sanoi hän. "Ja nyt on jo sitä paitsi nukkumaanmenoajanikin. Tibbie tulee pitämään huolta teistä, herra Craye, ja minä voin vakuuttaa teille, että vuoteenne on hyvästi tuuletettu. Älkää pelästykö huonetta. Se on aivan sen näköinen, kuin siellä kummittelisi, mutta se on vain lorua."

Hän ojensi minulle kätensä, hymyili ja poistui. Hetkisen kuluttua vanha nainen tuli huoneeseen ja opasti minut erääseen toisessa sivurakennuksessa sijaitsevaan huoneeseen. Se oli vieläkin keskiaikaisemman näköinen kuin arkihuone, mutta tavattoman kodikas, ja vuoteessa oli kuumia pulloja.

Luullakseni nukuin heti painettuani pääni pielukselle ja vaivuin raskaaseen uneen. En tiedä lainkaan, mihin aikaan yöstä minä heräsin äkkiä säpsähtäen ja näin erään miehen seisovan vuoteeni vieressä ja katselevan minua salalyhdyn valossa puoleksi epäilevästi, puoleksi kummastellen.

II

TOINEN VIERAS

Ponnahtadin istualleni vuoteessani ja räpyttelin silmiäni valolle ja sen pitäjälle. Vaikka olinkin vielä puoleksi nukuksissa, sain kuitenkin jonkinlaisen käsityksen vieraastani. Hän oli askeettisen näköinen mies, kasvot sileiksi ajellut, nenä suuri, hienopiirteinen, huulet lujat ja ohuet; ne samoin kuin hänen terävät, tarkkaavaiset silmänsä voivat, kuten myöhemmin huomasin, ilmaista moninaisia tunteita äärettömästä vastenmielisyydestä kummalliseen mieltämyönteisyyteen saakka. Ja juuri nyt olivat hänen silmänsä ja huulensa hyvin miellyttävät — tosiasiassa hän nauroi hiljaa.

"Ei hätää, nuori herra!" sanoi hän yhtä miellyttävällä ja pehmeällä äänellä kuin hänen hymynsäkin oli. "Paneutukaa pitkäksenne jälleen — halusin vain katsoa, millaisen oudon linnun olimme saaneet pesäämme."

Hän nauroi jälleen lähtien ovea kohti, mutta silloin minäkin sain ääneni takaisin.

"Herra Parslewe varmaankin?" tiedustelin.

"Olen käytettävissänne, herra", vastasi hän hieman ivallisen kohteliaasti. "James Parslewe."

"Toivoakseni en ole —" aloitin.

"Onko teillä tarpeeksi lämmin", kysyi hän tullen äkkiä takaisin vuoteeni viereen ja laskien kätensä peitteelleni. "Yö on purevan kylmä, ettekä luullakseni ole kotoisin näiltä seuduilta."

"Minulla on aivan karpeeksi lämmin, kiitoksia vain", vakuutin minä hänelle. "Vuoteeni ei voisi olla mukavampi."

"Nukkukaa sitten uudestaan", komensi hän naurahtaen jälleen hieman ivallisesti ja kyynillisesti. "Olette sydämellisesti tervetullut ikivanhan kattoni alle."

Hän poistui sitten, sulkien tyynesti oven mennessään, minkä jälkeen minä tottelin hänen käskyään ja nukuin jälleen. Enkä minä herännyt, ennen kuin tuo sama vanhus, jonka olin nähnyt istuvan keittiössä edellisenä iltana takan ääressä, tuli huoneeseeni tuoden minulle kuumaa vettä, parranajovehkeet ja teetä. Hän veti kierrekaihtimet ylös ja uutimet syrjään, jolloin näin taivaan olevan vieläkin harmaan ja synkän.

"Yöllä on varmaankin satanut yhä enemmän lunta?" kysyin häneltä.

Hän säpsähti kuin olisi ollut tottumaton siihen, että häntä puhuteltiin, ja nyökäytti harmaata päätänsä.

"Kyllä lunta on tuiskuttanut melkoisesti, herra", vastasi hän.
"Rakennuksien ympärillä on sitä monen jalan vahvuudelta."

Nousin, join teeni ja pukeuduin niin huolellisesti kuin suinkin ja lähdin vihdoin siihen samaan tornihuoneeseen, missä olin viettänyt iltani nuoren emäntäni seurassa. Siellä ei ollut vielä ketään, mutta suuressa avotakassa paloi räiskyvä honkavalkea, aamiaispöytä oli katettu sen läheisyyteen, ja keittiöstä tunkeutui huoneeseen ruokahalua kiihottavia tuoksuja. Lämmittelin takan ääressä katsellen ympärilleni ja nyt aamuvalaistuksessa, vaikka se olikin vielä niin synkkä, näin huoneen paremmin. Siitä voi saada hyvin helposti käsityksen sen omistajan mausta — kaunis vanha kalusto, laudoitus, kaappien ja niiden

sisällön järjestely, kaikki osoitti kokoilijan alttiutta ja rakkautta niihin esineihin, joita hän hyvällä arvostelukyvyllä oli kerännyt itselleen. Huoneessa oli paljon hyvin mielenkiintoisia esineitä, ja muudan erittäinkin veti huomioni puoleensa ehkä sen vuoksi, että liekit välähtelivät kirkkaasti sen kiilloitetussa pinnassa. Esine oli pieni kuparilipas, noin kuuden tahi seitsemän tuuman levyinen kummallekin suunnalle, ja sijaitsi ikivanhalla tarjoilupöydällä sille asetettujen monien kummallisten kapineiden joukossa. Näin heti, että se oli tavattoman hyvää työtä, ja sen vuoksi meninkin hetkisen kuluttua lähemmäksi ja otin sen käteeni. Kaikenlaiset vanhat vaski- ja kupariesineet ovat aina kiinnittäneet mieltäni ja tämä kummallinen pieni arkkunen tahi lipas vangitsi tarkkaavaisuuteni kokonaan. Se oli niin kaunis ja hieno tyynessä vaatimattomuudessaan. Se oli muuten aivan sileä paitsi kanteen taottua vaakunaa ja kierrekoristeen alle kaiverrettua mielilauseita:

Teen vain sitä, mikä minua miellyttää.

Panin kuparilippaan paikoilleen ja olin juuri kääntymäisilläni pois, ihmetellen, mitä noilla sanoilla oikeastaan tarkoitettiin, kun huomioni kiintyi johonkin sellaiseen, mitä en lainkaan ollut osannut odottaa näkeväni. Tarjoilupöydän kohdalla laudoituksessa, joka oli ollut varjossa edellisenä iltana, mutta joka nyt näkyi tarpeeksi selvästi suuresta ikkunasta tulvivassa valossa, riippui pari pientä maalaamaani taulua, vesiväriluonnoksia Teesdalen maisemista. Ne olivat vuosi sitten olleet näytteillä taidepalatsissa ja olin myynyt ne eräälle Bond-kadun varrella liikettään harjoittavalle taidekauppiaalle. Katselin juuri niitä neiti Durhamin tullessa huoneeseen vanhan palvelijattarensa kanssa, joka kantoi aamiaisruokia.

Tervehdimme toisiamme juhlallisesti. Sitten molemmat hymyilimme ja purskahdimme vihdoin nauruun. Hän nyökäytti päätään huoneen nurkkaan päin.

"Herra Parslewe tuli sittenkin kotiin", sanoi hän.

"Tiedän sen. Hän pistäytyi luonani yöllä."

"Ei suinkaan! Miksi?"

"Hän halusi varmaankin tietää, oliko minulla tarpeeksi peitteitä."

"Toivoakseni teillä oli", kysyi hän. "Oliko teillä? Mutta kuinka —?"

Juuri silloin avautui nurkassa sijaitseva ovi ja isäntäni tuli huoneeseen. Havaitsin hänet melko pitkäksi ja reippaaksi noin viidenkuudetta tai kuudenkymmenen vuotiaaksi mieheksi, jonka kasvot olivat tavattoman henkevät. Niiden ilme oli sfinksimäinen, ja ne voivat, kuten jo ennen olen huomauttanut, näyttää vihasen tyytymättömiltä tahi liikuttavan hyväntahtoisilta. Ne olivat tarpeeksi miellyttävät nyt hänen tullessaan lähemmäksi ja ojentaessaan minulle kätensä vanhanaikaisen kohteliaasti.

"Hyvää huomenta, herra", kuhersi hän — hänen äänensä rakastettavuutta ei voida ilmaista muulla sanalla. "Nukuitte varmaan hyvin ja virkistävästi kaikkien vaivojenne jälkeen?"

"Vaivani eivät olleet pitkäaikaisia, ja sain niistä mainion korvauksen", vastasin minä jäljitellen hänen puoleksi kujeilevaa puhetapaansa. "Nukuin tavattoman hyvin, kiitoksia vain."

"Oivallista!" sanoi hän hieroen käsiään. "Niin minäkin."

"Teit kuitenkin hyvin ajattelemattomasti, Jimmie, herättäessäsi vieraamme keskellä yötä", sanoi neiti Durham. "Kuinka tyhmää!"

Herra Parslewe kehoitti kumartaen ja viittaamalla kapeasormisella kädellään minua istuutumaan aamiaispöytään suoden holhokilleen ja minulle miellyttävimmän hymynsä.

"No niin, en tiedä, kultaseni", vastasi hän. "Hänhän olisi voinut olla vaikka rosvo — kaiken hyvän lisäksi."

Hän nauroi hyvin iloisesti omalle pilalleen ja kumartui puoleeni ojentaessaan

minulle lautasen.

"Olen pahoillani, että herätin teidät", sanoi hän vieläkin hymyillen. "Minusta tuntui niin hauskalta katsella teitä, koska en mielestäni milloinkaan ollut nähnyt niin virkistävän viatonta nuorta kuolevaista elämässäni. Todellisuudessa ajattelin juuri lähteä hakemaan Madrasiaa katsomaan teitä, kun satuitte heräämään."

Hän nauroi vielä sydämellisemmin tälle, ja minä siirsin katseeni hänestä hänen holhokkiinsa.

"Älkää välittäkö hänestä" sanoi tyttö. "Hän on sellainen. Hänen leikillisyytensä on kummallista ja joskus aivan vääräänosuvaa. Sinä olet omituinen mies, Jimmie, älä kielläkään sitä. Ja minä kun annoin sinusta niin loistavan kuvauksen eilen illalla — kerroin, että sinä varmaankin raivostuisit, jos vain saisit kuulla, etten ollut pyytänyt herra Crayea tänne yöksi, ja vielä paljon muutakin — enkö tehnytkin niin, herra Craye?"

"No niin, tahdon varmasti mieluummin nähdä hänen istuvan täällä hengissä syömässä kakkuaan kuin kaivaa hänet esille lumesta kuolleena", huomautti herra Parslewe hyväntuulisesti. "Mutta, Craye, kuulkaahan nyt: satutteko olemaan tuon maisemamaalarin, Crayen, sukulainen?"

"Olen juuri sama henkilö, herra Parslewe", vastasin. "Sen vuoksi olen tullutkin tänne. Hain eilen jotakin viehättävää aihetta."

Hänen kasvonsa kirkastuivat vilpittömästä ilosta ja hän ojensi kätensä pöydän yli puristaen sydämellisesti kättäni.

"Mikä onni!" huudahti hän. "Olen iloinen saadessani teidät vieraakseni. Olette etevä nuorimies, ja minä olenkin ihaillut töitänne siitä hetkestä saakka, jolloin ensi kerran sain tilaisuuden katsella niitä. Olen ostellutkin taulujanne. Tuolla takananne esimerkiksi on pari maalaamaanne vesivärikuvaa ja —"

"Olen nähnyt ne jo."

"Ja yläkerrassa sijaitsevassa työhuoneessani on pari muuta", jatkoi hän. "Niin, olen todellakin hyvin iloinen! Ja te oleskelette nyt näillä seuduilla?"

"Saavuin Woolerin hotelliin kolme päivää sitten katsellakseni Cheviotin ympäristöjä", vastasin minä.

"Lyhyeksikö ajaksi vain?"

"Ei. Olen oman aikani herra."

"Sitten kun vanha Edie voi tunkeutua kinosten läpi, lähetämme hänet hakemaan tavaranne Woolerista, ja te saatte olla täällä kuin kotonanne, herra Craye", sanoi hän nyökäyttäen päätään tavalla, mikä merkitsi, ettei hän tahtonut kuulla puhuttavankaan kieltäytymisestä. "Olen kuuliainen palvelijanne niin kauan, kuin tahdotte vain vierailla luonani."

"Kas niin!" huudahti neiti Durham. "Tiesin teidän sopivan mainiosti yhteen. Mutta ehkä herra Craye pelkää ikävystyvänsä."

"Herra Craye ei ajattele mitään sellaista", vastasin nopeasti. "Hän on vallan murtunut. Olette äärettömän ystävällinen, herra Parslewe, ja teidän vieraanvaraisuutenne on ruhtinaallista."

"Pyh!" sanoi hän. "Meillä tulee olemaan hauskaa. Ja silloin kun sinä olet läheisyydessä, tyttöseni, ei kellään ole ikävä", lisäsi hän nyökäyttäen holhokilleen. "Hän on hyvin vilkas neitonen, herra Craye, koska hän on hengittänyt kukkuloiden ilmaa keuhkoihinsa."

"Neiti Durham kuuluu varmasti noihin ihailtaviin emäntiin, jotka eivät voi muuta kuin tehdä vieraansa onnellisiksi", sanoin katsahtaen imarteluni esineeseen. "Ja minä olisinkin hyvin kiittämätön", lisäsin vakavammin, "ellen hyväksyisi ystävällistä kutsuanne. Lupaan, etten väsytä teitä."

"Herra Craye luulee voivansa maalata sellaisen taulun asunnostamme, että

kukkulatkin tulevat näkymään takalistolla, Jimmie", huomautti neiti Durham. "Sinä ostat kai sen sitten, vai mitä?"

"Vaikene, nainen, vaikene! Sittenpähan nähdään", vastasi herra Parslewe. "Täällä on hienompiakin aiheita kuin tämä vanha paikka, mutta ette voi nähdä niitä tänään", lisäsi hän kääntyen puoleeni. "Lunta on syvälti ja paksult kaikkialla seinien ympärillä ja seuraavan vuorokauden ja ehkä enemmänkin kuluessa voitte katsella seutua vain tornimme huipulta. Mutta mainio katselupaikka se onkin."

Ja hän vei minut sinne aamiaisen jälkeen. Sen muurinsakaroilla varustetulta huipulta oli ihmeellinen näköala ympäröiville seuduille, ja meidän ollessamme siellä ja katsellessamme lumista maisemaa hän näytteli minulle sen pääpiirteet. Silloin näin sen, mitä en ollut voinut huomata edellisenä iltana, että tämä Kelpieshaw oli ehdottomasti eristetty kaikilta puolilta, ainakin minun käsitykseni mukaan, koska ei läheisyydessä näkynyt ainoatakaan lammaspaimenen eikä metsänvartijan majaakaan.

"Pidätte varmaankin yksinäisyydestä, herra Parslewe", huomautin katsellen ympärilleni. "Ja tämä on varmasti yksinäinen paikka."

"Niin on", myönsi hän. "Tämä sopii minulle ja on vieläkin edullisempaa holhokilleni ainakin nykyään. Kun toin hänet Intiasta tänne, missä hän on syntynyt, ryhdyin etsimään miellyttävää asuntoa näiltä seuduilta. Ja sitten löysimme tämän linnan, joka oli silloin melkein raunioina. Ostin tämän, laitoin kuntoon ja kalustin, toin tänne Lontoosta paljon sellaisia esineitä, jotka olin jättänyt sinne säilöön lähtiessäni ensi kerran Intiaan monta vuotta sitten. Niin asetuimme asumaan tänne. Tyttö pitää tästä, kuten minäkin."

Hän hymyili puoleksi vakavasti, puoleksi ivallisesti, ja me laskeuduimme portaita jälleen erääseen suureen arkihuoneen yläpuolella sijaitsevaan huoneeseen, jossa herra Parslewe säilytti kirjojaan ja kokoelmiaan. Se oli jonkinlainen kirjaston ja museon välimuoto, ja minä voin huomata hänen olevan

melko ylpeän sinne kokoamistaan tavaroista. Huomasin myöskin, että isäntäni oli varakas mies, koska ainoastaan rikkailla on varaa sellaisten esineiden ostamiseen. Hän ryhtyi, kuten kaikki muinaistutkijat, näyttelemään minulle kalleimpia aarteitaan ja kertomaan niistä, ja kun hän huomasi minunkin tuntevan hieman tätä alaa, ryhtyi hän kaivamaan esille toisia esineitä vanhoista arkuista ja kaapeista. Hänen syventyessään mielitoimeensa katselin muutamia vanhoihin nahkakansiin sidottuja kirjoja, jotka olivat rivissä eräässä syvennyksessä, ja jälleen näin erään kirjan kannessa saman vaalenneen kullatun vaakunan ja mielilauseen, jotka olin jo ennen huomannut kuparilippaan kannessa arkihuoneessa. Hän sattui kohottamaan katsettaan ja huomasi minun katselevan sitä.

"Kuinka kummallinen mielilause tämä onkaan, herra Parslewe. Näin sen vanhassa kuparilippaassanne tahi -laatikossanne tuolla alakerrassa. 'Teen vain sitä, mikä minua miellyttää.' Mitä se tarkoittaa?"

Hän naurahti ivallisesti.

"Se merkitsee luullakseni sitä, että nuo ihmiset, jotka sen keksivät, olivat hyvin taipuvaisia noudattamaan omaa mieltään", hän vastasi. "Kuinka he sitten onnistuivat siinä, on eri asia. Tässä on esimerkiksi muudan viidennellätoista vuosisadalla painettu kirja, jonka kuvat ovat vielä niin kirkkaat, kuin ne olisi vasta painettu. Katsokaa, kuinka hienoa työtä se on."

Olin aikonut kysyä häneltä, minkä suvun vaakuna ja mielilause se oli, koska se oli kiihoittanut uteliaisuuttani, mutta huomattuani hänen joko olevan välinpitämättömän asiasta tahi haluttoman sitä selittämään kiinnitin tarkkaavaisuuteni hänen näyttämiinsä esineisiin. Kulutimme melkein koko aamun katselemalla hänen kokoelmiaan ja sovimme yhteen ihmeellisesti. En ollut kuitenkaan pahoillani, kun neiti Durham tuli huoneeseen vaatien minua mukaansa pihalle katselemaan hevostaan, koiriaan ja muita kotieläimiään. Vanha mies oli puhdistanut pihan melkein kokonaan lumesta, mutta seinien ympärillä oli vielä suuria kinoksia. Katsoin portilta niiden yli melko kärsimättömänä,

koska halusin tarkastella lähemmin seutua ja koska sain sellaisen vaikutelman, ettei neiti Durham ollut lainkaan haluton oppaaksi.

"Älkää luulko joutuvanne tänne vangiksi hyvinkään pitkäksi ajaksi", huomautti hän äkkiä keskeyttäen hiljaiset mietteeni, jotka aiheutuivat edessäni leviävän valkoisen laajan erämaan katselemisesta. "Tähän aikaan vuodesta sulaa lumi pian. Teidän ei tarvitse lainkaan hämmästyä, vaikka huomaisittekin sen hävinneen herätessänne huomenna, niin paksultikin sitä onkin."

"Jos niin käy ja me voimme lähteä liikkeelle, niin haluatteko näyttää minulle joitakin mielipaikkojanne?" ehdotin minä. "Voisin silloin ehkä tehdä pari luonnosta."

"Tietysti. Roddamin tien varrella on muudan ihana paikka. Vien teidät sinne heti, kun lumi sulaa, ja saatte sitten oikein hekumoida katselemalla sitä."

Meidän täytyi kuitenkin odottaa kolme päivää, ja koko sinä aikana isäntäni ja emäntäni tekivät kaiken voitavansa huvittaakseen minua, ikään kuin he olisivat tunteneet olevansa pakotettuja korvaamaan minulle jotenkin viipymisen, vaikka minä, puhuakseni suoraan, olinkin tarpeeksi kiintynyt heihin persoonallisesti tarvitsematta muuta ajanvietettä. Herra Parslewe oli erikoisluonne täynnä kaikenlaisia päähänpistoja, hyvin leikillinen ja ivallisen järkevä. Hän oli nähtävästi nähnyt paljon ihmisiä ja maailmaa, ja hänen mielipiteensä asioista olivat yleensä yhtä mielenkiintoisia kuin huvittaviakin. Huomasin kuitenkin hänen tietonsa maastamme ja aikakaudestamme melko vanhentuneiksi; hän ei näyttänyt tietävän nykyajasta mitään, vaikka hänellä olikin hieno kokoelma muistelmia entisen sukupolven ajoilta. Mutta muudan hänen satunnainen huomautuksensa selitti sen.

"Lähdin Englannista Intiaan ja Itämaihin yhdenkolmattavuotiaana", sanoi hän minulle eräänä iltana tavallisen keskustelumme lomassa, "ja näin kotimaan rannan uudestaan vasta viisikymmenvuotiaana. Nyt palattuani takaisin ja elettyäni täällä muutamia vuosia en tahdo nähdäkään siitä enempää, kuin mitä

näen vanhan rakkaan tornini huipulta. Täällä minä olen ja täällä pysynkin."

Arvailin, aikoiko hän pidättää nuoren ja kauniin holhokkinsakin siellä, mutta olin ollut talossa vielä niin vähän aikaa, etten uskaltanut kysyä sitä häneltä. Olin kuitenkin jo ehtinyt rakastua Madrasiaan; olisihan ollutkin outoa, ellei niin olisi käynyt. Ja aioin panna liikkeelle kaikki taivaan ja maan voimat saadakseni hänet omakseni. Olinkin sen vuoksi äärettömästi kiitollinen, kun neljäntenä päivänä talvi äkkiä hävisi olemattomiin kuin taikavoimasta ja kevät otti jälleen vallan käsiinsä valaen kukkuloille ja laaksoihin lämmintä ja auringonpaistetta. Silloin Madrasia ja minä lähdimme talosta jättäen herra Parslewen kirjojensa ja paperiensa pariin ja aloimme kuljeskella seudulla ja kehittää tuttavuuttamme onnellisissa merkeissä. Ensi kohtaauksessamme oli ollut lohduttavaa romantiikan tuntua, mikä luullakseni tehosi meihin molempiin. Se ei ollut vielääkään haihtunut, vaan leijaili ilmassa ympärillämme, ja nyt siihen tuli lisäksi mitä arvoituksellisimman ja kummallisimman salaisuuden aavistus.

Alustavasti sen ilmaisi muudan mies, joka tuli Woopertonista ja Roddamista johtavaa tietä ja sattui näkemään minun ja Madrasian istuvan eräällä kalliopengermällä tien vieressä minun valmistaessani pikaista luonnosta ja Madrasian katsellessa työtäni. Vieras näytti matkailijalta; hänen yllään oli näet sellainen puku, joita matkailijat tavallisesti käyttävät. Muussa tapauksessa olisin ehkä luullut häntä kauppamatkustajaksi tahi joksikin varakkaaksi kauppiaksi, joka harrastaa kävelymatkoja. Hän oli melko kookas, lihavahko ja punakka mies, teräviä silmäinen ja, kuten hetkisen kuluttua huomasimme, kohteliaskin, niin, melko kohtelias käytökseltään. Hän katsoi meihin tarkasti ja tullessaan kohdallemme pysähtyi tien keskelle kohottaen lakkiaan, joka oli viimeisintä kuosia.

"Anteeksi", sanoi hän hymyillen anteeksipyytävästi ja mielistelevästi. "Voitteko sanoa minulle, sijaitseeko täällä jossakin läheisyydessä muudan Kelpieshaw-niminen talo?"

Madrasia vastasi hänelle heti.

"Kolmen kilometrin päässä tuonnempana laaksossa. Ette voi kulkea sen sivu näkemättä sitä", sanoi hän.

Mies kumarsi hymyillen jälleen mielestäni hieman liian liehrittelevästi.

"Herra Parslewe asuu luullakseni siellä?" sanoi hän. "Herra James Parslewe."

"Kyllä herra Parslewe asuu siellä", myönsi Madrasia. "Haluatteko tavata hänet?"

Mies hymyili jälleen, mutta tällä kertaa arvoituksellisesti.

"Toivoakseni saan kunnian tervehtiä herra Parsleweä hänen kotonaan", vastasi hän. "Herra Parslewe — kenties te tunnettekin hänet — on kai hyvin perehtynyt muinaisesineihin ja kaikkeen sellaiseen?"

"Hänen taipumuksensa vetävät häntä vähän sinnepäin", vastasi Madrasia hieman ajattelemattomasti. "Onko teidänkin laitanne samoin?"

Mies heilautti kättään poistuen kauemmaksi meistä.

"Olen vain harrastelija, pelkkä harrastelija", sanoi hän vieläkin hymyillen. "Vain oppilas, niin sanoakseni."

Hänen kävellessään laaksoon päin katselimme häntä miettiväisinä.

"En pitänyt lainkaan tuosta miehestä", sanoi Madrasia äkkiä.

"En minäkään, vaikka en tiedäkään, miksi. Tohtori Fellin tapauksia, luullakseni. Liian altis hymyilemään, vai mitä?"

"Imelä. Ihmettelenpä, kuka hän on ja mitä hän haluaa?"

"Hän ei missään tapauksessa näyttänyt tomukuivalta muinaistutkijalta",

huomautin vielä.

Mutta minkänäköinen mies sitten lienee ollutkin, näimme hänet Parslewen seurassa tultuamme kotiin. He istuivat vastakkain takan ääressä, ja Parslewe esitti hänet meille empimättä herra Pawleyksi.

III

KUPARIA

Herra Pawley, joka näytti istuvan hyvin mukavasti nojatuolissaan lasillinen viskiä ja soodaa lähettyvillään, hymyili meille kuin vanhoille tutuille. Hän oli selvästi muudan tuollaisia herrasmiehiä, jotka kotiutuvat äkkiä joka paikassa ja jotka, kuten hetkisen kuluttua kävi ilmi, ovat melko ovelia ottamaan selkoa asioista. Hän alkoi todellakin heti tehdä johtavia kysymyksiä.

"Luultavasti teidän tyttärenne?" vihjaisi hän katsahtaen Madrasiaan.

"Ei lainkaan", vastasi Parslewe niin suoraan kuin suinkin. "Holhokkini vain."

"Hyvänen aika, ja minä kun luulin huomaavani selvää yhdennäköisyyttä!" sanoi herra Pawley. "Tämä nuori herrasmies on ehkä —"

"Vieraani", vastasi Parslewe. "Herra Craye, kuuluisa taiteilija."

"Olen iloinen saadessani tutustua teihin", mumisi herra Pawley. "Huomasin teidän hommailevan jotakin alaanne kuuluvaa nähdessäni teidät ja neiti — en kuullut oikein selvästi tämän nuoren neidin nimeä, neiti —"

"Durham!" sanoi Parslewe. "Durham!"

"Aivan niin, neiti Durhamin. Oi, kuinka ihanaa tämä seutu onkaan, herra Craye, teidänlaisellenne taiteilijalle — ja millainen mukava asunto teillä

onkaan!" lisäsi herra Pawley kumartaen isännällemme. "Ja te aioitte sanoa, herra Parslewe —?"

Katsahtaen minuun kummallisesti Madrasia poistui huoneesta, ja Parslewe, joka jo nähtävästi oli ikävystynyt kuollakseen vieraaseensa, kääntyi hänen puoleensa.

"Aioin vain huomauttaa, että jos todellakin olette kiintynyt sellaisiin seikkoihin kuin hautakumpuihin, kiviympyröihin ja muihin sellaisiin asioihin, olen tuskin sopiva mies teitä neuvomaan. Minä puolestani olen kiintynyt pääasiallisesti kirjoihin. Jos aiotte jäädä paikkakunnalle joksikin ajaksi, voin antaa teille luettelon niiden kirjojen, paikallisten ja muiden, nimistä, jotka voitte lukea. Te voitte luullakseni löytää ne kaikki Newcastleen eri kirjastoista."

"Olette hyvin ystävällinen, herra Parslewe", vastasi herra Pawley.
"Olisin hyvin kiitollinen siitä."

Parslewe nousi tuoliltaan ja poistui huoneesta. Kuulin hänen kiipeävän portaita kirjastoonsa, tornin seuraavaan kerrokseen. Herra Pawley katsoi minuun. Silmäys oli kummallisen tarkasteleva ja arvosteleva antaen minulle sellaisen käsityksen, että mies arvaili juuri mielessään, kuinka paljon hän voi onkia tietoja minulta.

"Herra Parslewe näyttää hyvin etevältä ja oppineelta herrasmieheltä", huomautti hän. "Harvinaisen oppineelta."

"Niin minustakin."

"Hän saa minunlaiseni miehen, joka juuri on alkanut kiinnittää mieltään tällaisiin seikkoihin, tuntemaan, ettei tiedäkään mitään."

"Ymmärrän teidät täydellisesti", myönsin.

"Ja millaisen hirmuisen määrän harvinaisuuksia hän onkaan koonnut

ympärilleen. Esineitä jos millaisia! Kas tuollakin on muudan kapine, joka on kiinnittänyt huomioni puoleensa. Kuinka kaunis se onkaan!"

Hän nousi äkkiä ja käveltyään lattian poikki tarjoilupöydän luo otti käteensä kuparilippaan, kohotti sen valoon ja katseli sitä liioitellun ihailevasti.

"Kaunista työtä, herra Craye, hyvin kaunista", sanoi hän lipevästi.
"Tätä ei ole valmistettu eilen. Vanha vaakuna ja mielilause. Hm!
Tiedättekö sattumalta, kenen vaakuna tämä on, herra Craye?"

"En lainkaan. Tiedättekö te?"

"En, en missään tapauksessa. Minähän sanoin jo, tavatessani teidät ja tuon nuoren neidin tuolla tiellä, olevani vain oppilas ja aloittelija, herra Craye. Vaakuna on kuitenkin hieno ja mielilause omituinen. Mitä luulisitte noiden sanojen merkitsevän, herra Craye?"

Ennen kuin ehdin vastata, kuulimme herra Parslewen tulevan takaisin, jolloin herra Pawley pani kuparilippaan paikoilleen ja palasi tuoliinsa nopeasti, kuin hän olisi joutunut kiinni tahi pelännyt isännän tapaavan hänet varastamisaikeista.

"Nämä muinaistutkijat", mumisi hän viitaten minulle varoittavasti, "minä tunnen. He eivät pidä lainkaan siitä, että heidän aarteitaan hypistellään. Kalliita! Vanhat pullot, jotka muille ovat vain kuuden pennyn arvoisia, vastaavat heidän mielestään painonsa kultaa. Juuri niin."

Parslewe tuli huoneeseen paperiarkki kädessään. Herra Pawley otti sen vastaan yhtä liioitellulla kiitollisuudella kuin hän oli ihaillut kuparilipasta, ja hetkisen kuluttua hän alkoi tehdä lähtöä. Minä olen aivan varma siitä, että Parslewe, toivoen siten voivansa kiirehtää hänen poistumistaan, tarjoutui opastamaan hänet portaita alas pihalle ja näyttämään hänelle lyhyen oikotien nummen poikki. Niin he hävisivät näkyvistä, ja kun Parslewe palasi, oli teetarjotin tuotu juuri sisään ja Madrasia hääri sen ääressä. Hän kääntyi holhoojansa puoleen tämän tullessa huoneeseen.

"Jimmie! Kuka kumma tuo ihminen oli?"

Parslewe nauroi istuutuessaan mielituoliinsa.

"Sitä en tiedä sen paremmin kuin sinäkään, kultaseni", vastasi hän. "Hän esitti itsensä vaatimattomaksi työtoveriksi siltä samalta alalta, millä minä olen vanha mestari, kuten hän sanoi. Sanoi tulleen viettämään lomaansa tänne naapuristoon, ja kuultuaan siellä puhuttavan minusta hän oli uskaltanut tulla tervehtimään minua. Hän halusi tietää, olisiko näillä seuduilla mahdollisesti joitakin tutkimisen arvoisia paikkoja, hautoja ja sen sellaisia. Oli kuitenkin kummallista", jatkoi Parslewe naurahtaen ivallisesti, "hyvin kummallista, etten milloinkaan elämässäni ole tavannut vähemmän muinaistutkijan näköistä miestä."

"Tahi miestä, jonka puheet niistä asioista olivat vähän niin ja näin", vihjaisi Madrasia.

"Hän oli koonnut muistiinsa muutamia kuluneita sananparsia jostakin", huomautti Parslewe. "Hän sanoi ruvenneensa harrastamaan näitä asioita päähänpistosta, 'koska', huomautti hän kuin olisi lausunut jonkin tähän saakka tuntemattoman totuuden, 'jokaisen ihmisen pitää tehdä jotakin.'"

"Hän näyttää kuitenkin kiinnostaneen sinua", huomautti Madrasia.

"Kyllä, miksi ei?" myönsi Parslewe. "Hän ei tietystikään voinut sille mitään, että hän minusta näytti olevan paljon paremmin kotonaan lasi kädessä ja piippu hampaissa kuin kirjojen ja hautakumpujen ääressä."

"En sittenkään voi lakata arvailemasta, mikä hänet tänne oikeastaan toi", sanoi Madrasia. "Todellakin oikea aloittelija kirjavassa urheilupuvussaan ja räikeän värisessä kaulaliinassaan. Luulin häntä joksikin urheilevaksi kapakoitsijaksi, joka on lähtenyt lyhyelle jalkamatkalle."

Minä en lausunut mielipidettäni lainkaan, koska herra Pawley oli

todellisuudessa herättänyt minussa kummallisia epäluuloja. Olin huomannut hänen omituisen, ovelan ja tutkivan katseensa, ja minusta oli näyttänyt aivan siltä, kuin hänen matkallaan olisi ollut jokin tarkoitus, kuin hän olisi vakoillut meitä voidakseen tehdä jonkin löydön. En sanonut siitä mitään Parslewelle enkä Madrasialle, koska meillä juuri silloin sattui olemaan tärkeämpää ja mielenkiintoisempaa keskusteltavaa.

Parslewe pyysi minua jäämään taloon joksikin ajaksi, että voisin maalata hänelle erään taulun. Hän piti paljon erästä asunnon läheisyydessä avautuvasta näköalasta ja tahtoi välttämättä, että joku taiteilija kiinnittäisi siihen oikeutettua huomiota, ja halusi sitä paitsi, että taulu maalattaisiin kevätvehreyden aikana, vaikka minä omasta halustani olisinkin maalannut sen mieluummin syksyllä. Hän oli tarjonnut minulle jo kelpo hinnankin siitä luvaten senkin, että saisin asettaa taulun näytteille ensi taidenäyttelyyn. En ollut lainkaan haluton hyväksymään hänen tarjoustaan, sillä lukuun ottamatta tehtävän suomia etuja merkitsi työn suorittaminen vähintäänkin kuukauden tahi kuuden viikon viipymistä Kelpieshawissa Madrasian seurassa. Ja minähän olin jo rakastunut tyttöön.

Sovimme teepöydän ääressä taulun maalaamisesta. Päätin aloittaa työn heti, mutta ensiksi oli minun hankittava siihen sopiva kangas. Parslewe sanoi minun varmasti saavan ostaa tarvittavan vaatteen Newcastlesta. Päätin siis matkustaa sinne seuraavana päivänä, hakea sieltä käsiini jonkun värikauppiaan ja ostaa tarvitsemi kankaan. Siinä tarkoituksessa saavuinkin Newcastleen noin puolenpäivän aikaan seuraavana päivänä, ja ensimmäinen siellä näkemäni henkilö oli äskeinen vieraamme, tuo hieman salaperäinen herra Pawley.

Hän ei huomannut minua. Minäkin näin hänet sattumalta, mutta huomattuani hänet nyt päätin pitää häntä hieman silmällä. Hän seisoj tulevien junien portilla hajamielisenä ja nähtävästi odottaen jotakin henkilöä. Etelän pikajuna saapui juuri silloin asemalle, ja matkustajat alkoivat tungeksia portista asema-alueelle. Hetkisen kuluttua herra Pawley, jolla oli vieläkin samanlainen puku kuin eilen, kohotti lakkiaan ja kumarsi kunnioittavan huomaavaisesti. Hänen

tervehdyksensä kohteena oli eräs vanhahko, kookas ja hyvin päättäväiseltä näyttävä herra, jonka suuria kasvoja koristi vanhanaikainen poskiparta ja jonka koko olemus mielestäni, silkkihatusta paksupohjaisiin kiilloitettuihin kenkiin asti, ilmaisi hänen olevan jonkin perheen uskottu asianajaja. Se, että hän oli paljon herra Pawleytä tärkeämpi henkilö, näkyi jo selvästi siitä tosiseikasta, että hän vastasi herra Pawleyn huomaavaiseen tervehdykseen vain armollisella nyökkäyksellä ja luovutti heti hänen kannettavakseen matkalaukkunsa ja matkahuopansa. He vaihtoivat muutamia lauseita keskenään, kävelivät sitten laiturin poikki hotelliin, jonka sisäänkäytävään he hävisivät, suuri mies edellä ja herra Pawley jäljessä kuin mikäkin kantaja.

Uteliaisuuteni oli nyt kiihtynyt niin suureksi, että päätin oudosta mielihohteesta seurata Pawleytä ja valkopartaista henkilöä hotelliin saadakseni jos mahdollista selville hieman enemmän heidän keskinäisestä suhteestaan. Mutta ajateltuani tarkemmin lähdinkin toimittamaan omia asioitani. Koska tunsin hieman Newcastlea, menin erääseen kaupungin keskustassa sijaitsevaan ravintolaan, joka oli hyvässä maineessa, söin väliaterian ja vietin siellä vielä tunnin jälkeenkinpäin. Sitten lähdin etsimään tuota liikettä, jonka nimen Parslewe oli antanut minulle. Sen omistajalla ei ollut sen suuruista kangaskappaletta, kuin olisin halunnut, mutta hän lupasi valmistaa minulle sellaisen seuraavaksi päiväksi, minkä vuoksi päätin jäädä Newcastleen yöksi ja menin myöhemmin illalla aseman vieressä sijaitsevaan hotelliin tilatakseni sieltä huoneen itselleni. Sen tupakkahuoneessa istui tuo valkopartainen henkilö kirjoittamassa kirjeitä. Pawley ei ollut hänen seurassaan. Eikä Pawley ollut hänen kanssaan silloinkaan, kun hän samana iltana päivällisen jälkeen tuli jälleen tupakkahuoneeseen ja istuutui tuoliin viereeni erääseen mukavaan nurkkaan. Mutta nyt hän ei ollut yksinään, vaan tuli sinne erään nuoremman keski-ikäisen terävännäköisen miehen kanssa, jolla myös otaksuin olevan jotakin tekemistä lain kanssa.

Nämä molemmat miehet olivat nähtävästi syöneet juuri päivällisensä, koska tarjoilija toi heille kahvia ja likööriä, jolloin vanhempi otti esille sikarikotelonsa

tarjoten toverilleen. He rupesivat keskustelemaan puhuen joskus tavallisella äänellä ja joskus taas alentaen äänensä kuiskauksiksi. Mutta he ehtivät tuskin sytyttää sikarinsa, kun pari valkopartaisen miehen lausumaa sanaa sai minut höristämään korviani.

"Epäilemättä!" hän sanoi. "Epäilemättä on tuo kuparilipas — sen oleminen siellä, vaakuna ja kiehkuran alle kaiverrettu kummallinen mielilause — hyvin tärkeä todistus. Heti, kun kuulin puhuttavan siitä —"

Hän kumartui lähemmäksi toveriaan enkä pariin minuuttiin voinut kuulla lainkaan heidän puhettaan. Katsoessani heihin syrjäsilmillä näin kuitenkin nuoremman miehen kuuntelevan tarkkaavaisesti ja hyväksyvästi, koska hän silloin tällöin nyökäytti päätään myöntävästi. Vihdoin hän sanoi:

"Ja Pawleykö arveli häntä juuri sen ikäiseksi?"

"Siitä on tietysti otettava tarkempi selko."

"Pawleyllä on hyvä huomiokyky", huomautti vanhempi mies. "Olen turvautunut hänen apuunsa monissa tapauksissa ja hyvällä menestyksellä. Niin ollen voin luottaa Pawleyn arvosteluun hänen iästään, koska se sopii mainiosti."

Nuorempi mies katseli sikariaan mieltäpäisesti hetkisen.

"Kummallista!" sanoi hän vihdoin. "Hyvin kummallista! Sanoisin kuitenkin sen olevan niin."

"Sitä ei luullakseni voida epäilläkään", vastasi Valkoparta. "En aio missään tapauksessa matkustaa koko tätä matkaa ja jälleen takaisin saamatta täyttä varmuutta. Minua ei vain niinkään helposti petetä!" lisäsi hän korostaen voimakkaasti sanojaan ja nauraa hihittäen sitten tyytyväisesti. "Ehdoton kieltokaan ei tyydyttäisi minua. Silmiini ei voida heittää tomua!"

"Te olitte siis täydellisesti selvillä kaikista olosuhteista kolmekymmentä

vuotta sitten?" kysyi toinen. "Tarkoitan, henkilökohtaisesti."

"Kyllä. Kolmekymmentäviisi vuotta sitten, määrätäksemme ajan tarkasti. Hän on nyt kuudenkuudettavuotias, jos asia vain on niin. Niin, tiesin kaiken, koska olin kaikessa mukana", vahvisti vanhempi mies.

"Erääseen tiettyyn kohtaan saakka, kuten tiedätte, erääseen varmaan pisteeseen saakka. Jos vain pääsen lähettyville, ja Pawley sanoo sen käyvän hyvin helposti päinsä, voin tyydyttää haluni melko ovelasti. Esimerkiksi —"

Ja kerran vielä hän kumartui toverinsa puoleen alentaen ääntään, niin että keskustelu muuttui kuiskailemiseksi. Ja silloin, koska pelkäsin jollakin tavoin ilmaiseväni itseni, nousin tuoliltani, poistuin heidän läheisyydestään ja teeskennellen tahtovani silmäillä keskipöydälle levitettyjä iltalehtiä menin huoneen toiselle puolen. Otin lehden käteeni ja istuuduin muka lukemaan sitä. Mutta todellisuudessa katselin vielä noita kahta miestä arvaillen, mistä he oikeastaan keskustelivat.

Epäilemättä se koski jollakin tavoin isäntääni, Parsleweä. Viittaukset kuparilippaaseen, siihen kaiverrettuun vaakunaan ja kiehkuran alla esiintyvään kummalliseen mielilauseeseen tarkoittivat Parsleweä. Ja mitä taasen Pawleyhin tuli, niin oliko hän vierailut toistenkin kuin Parslewen luona? Ja Pawleyn arvostelu, joka Valkoparrasta näytti tuntuvan niin arvokkaalta, viittasi tietysti Parslewen ikään. Kaikki koski Parsleweä, eikä minun puoleltani tarvittu ajattelemis-, päättelemis- eikä erottelemistaitoa voidakseni käsittää, että Parslewen entisyyteen liittyi jokin salaisuus.

Mutta millainen? Minusta tuntui Parslewe, jos vain arvostelin häntä lyhyen, mutta hyvin läheisen tuttavuutemme perusteella, erittäin suoralta ja vilpittömältä mieheltä. Hän oli kertonut minulle paljon itsestään. Hän oli poistunut Englannista jo hyvin nuorena, matkustanut Itään, asettunut asumaan Madrasiin, ruvennut erään toisen englantilaisen, Madrasian isän, liiketoveriksi, myynyt pumpulia ja indigoa, ansainnut suuren omaisuuden ja tuonut liiketoverinsa ja

tämän vaimon kuoleman jälkeen Madrasian Englantiin asettuaan sinne edellä kerrottuun tapaan. Kaikki tämä tuntui selvältä ja suoralta tarinalta, minkään huomattavan tahi salaperäisen asian liittymättä siihen. Mitä nuo miehet niin ollen hakivatkaan? Sillä nyt en enää lainkaan epäillyt, että Pawley oli tullut Kelpieshawiin vakoojana hakemaan jotakin erityistä tietoa, enkä sitäkään, että hän selvästi olikin saanut haluamansa tiedot kyselemällä Parsleweltä ja tutkimalla kuparilipasta.

Tuo kuparilipas alkoi saada tuhoa ennustavan merkityksen ajatellessani sitä ja sen suhdetta tähän asiaan. Mutta millainen se suhde sitten oli? Lipashan se vain oli ja kuparista valmistettu. Kaunista tekoa kylläkin ja varmasti sellaisen miehen valmistama, joka oli ylpeä työstään, koska hän oli kaivertanut vaakunankin siihen niin kauniisti. Mutta se oli joka tapauksessa vain mitätön kuparilipas. Mikä siinä sitten oli tahi mitä siihen liittyi sellaista, mikä pakotti nämä miehet, ellei juuri haluamaan sitä omakseen, niin ainakin ilmeisesti kiinnittämään huomiotaan sen olemassaoloon?

En nähnyt enää noita miehiä tupakkahuoneessa sinä iltana, näin vain vilahdukselta Valkoparran hänen mennessään nukkumaan samaan aikaan kuin minäkin ja samaa käytävää pitkin. Näin hänet jälleen seuraavana aamuna kahviossa aamiaista syömässä, jolloin hän näytti kookkaammalta, juhlallisemmalta ja lainoppineemmalta kuin milloinkaan ennen. Mutta Pawleytä ei näkynyt hänen seurassaan, ja rupesin ihmettelemään, mihin hän oli joutunut. Ehkä hän oli palannut Kelpieshawiin jälleen vakoilemaan, ja minäkin aioin matkustaa sinne heti, kun vain sain kankaani. Olin päättänyt saavuttuani kertoa Parslewelle, että Newcastlessa on henkilöitä, jotka puhuvat hänestä ja kuparilippaasta.

Kauppias, joka valmisteli kangastani, asui erään sivukadun varrella Haymarketissa, ja lähdin sinne vähää ennen puoltapäivää saadakseni tilaamani kankaan ja voidakseni sitten heti matkustaa Wooleriin. Mutta noin Percykadun puolivälissä näin äkkiä Valkoparran kävelevän muutaman askeleen päässä edelläni. Hänen mukanaan oli sama mies, jonka kanssa olin nähnyt hänen

keskustelevan edellisenä iltana. He juttelivat nytkin hyvin vakavasti ja ponnekkaasti, päättäen heidän käyttäytymisestään. Valkoparta oli pistänyt kätensä toverinsa kainaloon ja kumartunut hänen puoleensa luottavaisesti, toinen kuunteli hänen puhettaan riemuitsevan tarkkaavaisesti. Seurasin heitä pelkystä uteliaisuudesta. He kääntyivät vihdoinkin St. Thomas-kadulle alkaen tarkastaa kauppojen kylttejä. Valkoparta kohotti sateenvarjoaan, viitaten erääseen, ja hetkisen kuluttua he astuivat kauppaan. Lyhyen matkan päästä minäkin voin lukea kirjoituksen: *Bickerdale, pelti- ja kupariseppä*.

Kuparia jälleen, kuparilipas, kupariseppä — koko juttu alkoi käydä yhä salaperäisemmäksi. Tuolla nuo samat miehet, jotka olivat keskustelleet kuparilippaasta edellisenä iltana, olivat aikeissa mennä sellaisen miehen kauppaan, joka valmisti kupariesineitä. Miksi? Halusin tietää sen. Ja sen sijaan, että olisin mennyt toimittamaan omia asioitani värikauppaan, meninkin kadun poikki, kuljin jonkin matkaa eteenpäin ja käännäylin sitten pitääkseni silmällä tuota ovea, josta Valkoparta ja hänen toverinsa olivat kadonneet.

He viipyivät siellä noin puoli tuntia. Pysyin vahtipaikallani, vaikka tiesinkin olevani vaarassa myöhästyä junastani. Vihdoinkin he tulivat. He nyökäyttelivät ja pudistelivat päätään, aivan kuin heidän sieltä saamansa tiedot olisivat ratkaisseet kysymyksen. Valkoparta erittäinkin näytti tavattoman tyytyväiseltä. He jatkoivat matkaansa nurkan ympäri Haymarketille, minkä jälkeen minä pelkän uteliaisuuden johtamana menin rohkeasti kupariseppän kauppaan. Sen omistaja, muudan vastenmielisen ja ilkeän näköinen henkilö, vanhahko ja silmälaseja käyttävä, seisoi tiskin takana. Hänen terävät silmänsä kohdistuivat minuun heti niin ovelan kysyvästi, että tunsin kovasti hämmästyväni ja vähitellen punastuvani korviani myöten.

"Olisiko teillä", aloitin laimeasti, "joitakin vanhoja kupariesineitä, joitakin harvinaisuuksia tahi jotakin sellaista, myytävänä?"

Minusta tuntui kuin hän olisi tarvinnut kohtuuttoman paljon aikaa vastauksensa ajattelemiseen, ja kun se vihdoinkin tuli, oli se lyhyt yksitavuinen.

"Ei."

"Kokoan todella joskus sellaisia esineitä", sanoin. "Olen —"

Hän kumartui äkkiä tiskin yli katsoen minuun terävästi ja tutkivasti.

"Mitä te oikeastaan tahdotte, nuorimies?" kysyi hän tyynesti. "Näin teidän vakoilevan noita herrasmiehiä."

Rights for this book: [Public domain in the USA](#).

This edition is published by Project Gutenberg.

Originally [issued by Project Gutenberg](#) on 2021-11-23. To support the work of Project Gutenberg, visit their [Donation Page](#).

This free ebook has been produced by [GITenberg](#), a program of the [Free Ebook Foundation](#). If you have corrections or improvements to make to this ebook, or you want to use the source files for this ebook, visit [the book's github repository](#). You can support the work of the Free Ebook Foundation at their [Contributors Page](#).

IV

KESKIÖINEN VAROITUS

Katsahdin tahtomattani kaupan ikkunaan ja näin, että hän siitä, niin pieni kuin se olikin, oli varmaankin voinut keskustellessaan Valkoparran ja tämän toverin kanssa pitää silmällä kadun toista puolta ja katsella minun maleksimistani lähettyvillä. Mutta hänen töykeä käytöksensä haihdutti hämminkini ja kömpelyyteni; ryhdyin heti seuraamaan rohkeasti toista suuntaa. Tietääkseni minulla oli joka tapauksessa kysymysten tekoon yhtä suuri oikeus kuin Valkoparrallakin.

"Jos nyt otaksutaan minun vakoilleen heitä, niin entä sitten? Tein sen ehkä pätevistä syistä — hyvinkin pätevistä. Mitä te siihen sanotte?"

Hän alkoi siirrellä esineitä tiskillään tarkoituksettomasti. Pidin häntä yhä silmällä. Äkkiä hän kohotti katseensa hermostuneesti, mutta uhmaavasti.

"Ette saa urkituksi minulta mitään. Olen sanonut sanottavani jo, ja minua on varoitettu teidänlaisistanne miehistä." Sitten hänen katseensa muuttui yhtä ivalliseksi kuin äänensäkin. "Vanhoja kupariesineitä!" sähäytti hän minulle. "Teidän pitäisi hieman hävetä tunkeutuessanne luokseni sellaisilla verukkeilla."

Huomasin nyt tässä piilevän jotakin ja annoin hänelle piston, suunnaten sen arimpaan kohtaan.

"Kupari on hyvä sana!" sanoin minä. "Ja ihmettelenpä, oletteko milloinkaan

käsitellyt tahi nähnyt erästä vanhaa kuparilipasta, muutamien neliötuumien suuruista, johon on kaiverrettu vaakuna ja harvinainen mielilause sen alle? Oletteko?"

Hän suoristautui kuullessaan kysymykseni, ja silloin tiesin hänen nähneen sellaisen esineen ja olin varma, että nuo juuri äskettäin poistuneet miehet olivat käyneet kyselemässä sitä häneltä. Ja tehtyäni tämän huomion pyörähdin sanaakaan puhumatta kantapäilläni ja poistuin äkkiä kaupasta jättäen hänet tuijottamaan jälkeeni.

Mutta jos hän oli hämmästynyt, niin olin minäkin. Mitä kummaa merkitsikään tämä salaperäisyys, joka niin selvästi koski Parsleweä ja hänen omistamaansa kuparilipasta? Olin kävellyt kadun päähän, kääntynyt eräässä nurkassa toiselle kadulle ja kulkenut sitäkin vielä pitkälti, ennen kuin muistin kankaani ja junani. Käännyin takaisin, sain kankaani ja lähdin sitten hotelliin ja asemalle. Ja tietysti, koska olin tukkinut nenäni toisten asioihin, olin myöhästynyt Wooleriin menevästä junasta, eikä sinne lähtenyt toista, ennen kuin myöhään illalla. Sen vuoksi söin väliaterian hotellissa ja koetin sitten viettää aikani niin hyvin kuin suinkin ajatellen pääasiallisesti Parsleweä, Pawleytä, Valkopartaa, kupariseppää ja tuota kirottua kuparilipasta, kaiken tämän keskipistettä. Millainen salaperäisyys liittyi heihin ja siihen? Oliko kysymys petoksesta, sakoilla sovittamattomasta rikoksesta vai murhasta? Aioin joka tapauksessa kertoa Parslewelle kaikki huomioni niin pian kuin suinkin.

Minun piti kuitenkin malttaa mieleni kello kuuteen saakka, ja kun vihdoinkin kävelin laiturille noustakseni junaani, näin Valkoparran seisovan erään ensiluokan vaunun ovella ja keskustelevan saman miehen kanssa, joka oli mennyt hänen mukanaan kupariseppän kauppaan. Valkoparralla oli matkalaukkunsa ja huopapeitteensä mukanaan vaunussa — huomasin ne vilahdukselta mennessäni ohi — hän aikoi siis matkustaa jonnekin pohjoiseen samassa junassa kuin minäkin ja oli tietysti menossa Kelpieshawiin.

Muudan hotellin palvelijoista oli mukanani. Hän kantoi laukkuani ja

kangaskappalettani, ja kun hän oli hakenut minulle paikan, sanoin hänelle:

"Tuon ensiluokan vaunun ovella seisoo pari herrasmiestä. Satutteko mahdollisesti tietämään, keitä he ovat?"

Mies katsoi ja nyökäytti sitten päätään.

"En tunne vanhempaa herrasmiestä, herra", vastasi hän. "Hän oli kyllä viime yönä hotellissa, mutta en kuullut hänen nimeään mainittavan. Toinen on herra Pebling."

"Kuka herra Pebling on?"

"Asianajaja — hyvin kuuluisa asianajaja täällä kaupungissamme", vastasi hän. "Pebling, Spilsby ja Pebling, asianajajia — Grey-kadun varrella. Kaikki tuntevat hänet."

Lähdin niin ollen matkalle Kelpieshawiin lain ja salaperäisyyksien täyttämässä ilmapiirissä — kuvittelin saman ilman käyvän paksuksi Valkoparran ympärillä hänen istuessaan ensiluokassa (minä taasen matkustin kolmannessa luokassa pikemminkin periaatteellisista kuin säästäväisyssyistä) ja sekaantuvan hänen hienon sikarinsa sauhuun. Olisin antanut melko paljon, jos vain olisin saanut tietää ne ajatukset, jotka piilivät hänen suuren, juhlallisen ja sovinnaisen olemuksensa takana, mutta tiesin saavani ehkä kuulla paljonkin huomenna. Sitä, että hän oli matkalla Kelpieshawiin, en epäillyt enää.

Oli jo myöhäinen ilta saapuessamme Wooleriin, todellakin niin myöhäinen, että olin jo päättänyt viettää yöni siellä ja matkustaa Kelpieshawiin varhain aamulla. Aavistin, että Valkoparta menisi tietysti parhaimpaan hotelliin, mihin minäkin aioin, ja luulottelin saavani tietää jotakin enemmän hänestä, ehkäpä päästä jutteluunkin hänen kanssaan. Päättäen siitä, mitä olin nähnyt Newcastlessa, oli hän luullakseni melko puhelias mies, ja Woolerissa oli hänellä hyvin pienet mahdollisuudet tämän taipumuksensa toteuttamiseen. Jos minä vain nyt voisın päästä hänen kanssaan puheisiin tupakkahuoneen takan ääressä, niin

---

Mutta heti kun juna saapui Woolerin asemalle, huomasin, että Valkopartaa oli odotettu ja tultu vastaan asemalle. Niin, hänet otettiin vastaan hyvin kohteliaasti, melkeinpä kunnioittavasti, ja vastaanottaja oli muudan sotilaan näköinen hienoon, tummaan, nauhoilla ja napeilla koristettuun virkapukuun pukeutunut mies, joka näytti pitävän suurenmoisena kunnianosoituksena, kun Valkoparta — huomasin sen selvästi — ojensi hänelle pari sormeaan tervehdykseksi. He keskustelivat pari minuuttia ja sitten, puhuen luottavaisesti keskenään, kuten näytti, lähtivät kävelemään rinnakkain. Ja kulkiessani juuri heidän takanaan pois asemalta tulin yhä tiedonhaluisemmaksi.

"Kuka tuo virkapukuinen mies on?" kysyin sähköttäjältä, joka kokosi matkalippuja uloskäytävällä.

"Herra Hilgrave", vastasi hän heti. "Poliisikomissaari. Kiltti herrasmies, mutta hän ei ole ollut täällä vielä pitkääkään aikaa."

Menin hotelliin ihmetellen, mitä kummaa Valkoparralla oli tekemistä paikallisen poliisikomissaarin kanssa. Ja päästyäni hotelliin huomasin heidän olevan toistensa seurassa. Valkoparta aloitteli juuri myöhästynyttä päivällistään kahviossa, Hilgrave istui hänen vieressään virkistään itseään viskillä ja soodalla ja kuunnellen hyvin tarkkaavaisesti hänen puhettaan. Minäkin annoin lämmittää itselleni hieman päivällistä kuulematta kuitenkaan mitään noiden molempien juttelusta. Keskustelu näyttikin varsin yksipuoliselta: Valkoparta nähtävästi selitteli ja poliisikomissaari nyökäytteli myöntävästi päätään. Mutta tämän keskustelun lopulla sain kuitenkin joitakin tietoja. Kun Valkoparta oli lopettanut aterioimisensa, kutsui hän tarjoilijan luokseen antaen tälle muutamia äänekkäitä käskyjä. Hänet oli herätettävä kello seitsemän aikaan huomenaamulla ja hänelle oli tuotava kuumaa vettä ja teetä. Aamiaisen piti olla valmiina juuri kahdeksan aikaan — täsmälleen. Ja kello yhdeksän aikaan piti kaupungin parhaimpien hevosten olla paikalla viedäkseen hänet Kelpieshawiin. Kuinka kaukana Kelpieshaw onkaan — viiden- vai kuudentoista kilometrin päässä? Hyvä sitten

— juuri yhdeksän aikaan, täsmälleen.

Kun tämä oli saatu järjestetyksi, kääntyi Valkoparta Hilgraven puoleen ystävällisesti.

"No niin", sanoi hän tavallisella äänellään, koska hänellä nähtävästi ei ollut mitään salattavaa enää, "mitä sanotte sikarista? Täällä on luullakseni tupakkahuonekin jossakin?"

"Olette hyvin ystävällinen, herra Charles", vastasi komissaari.
"Tupakkahuone on juuri lämpiön toisella puolen."

Heidän mentyään kertosin mielessäni asiat nopeasti. Kello oli silloin melkein kymmenen, ja tunsin jo tarpeeksi Kelpieshawin kotoisia oloja tietääkseni siellä mentävän varhain levolle. Mutta vaistomaisesti tunsin, että Parslewen piti saada tietää uutiseni, ja aavistin, ettei minun sovi siirtää niiden kertomista aamuun. Menin sen vuoksi lämpiöön ja saatuani harjaajan käsiini vein hänet sivulle tiedustellen häneltä mahdollisuuksia hevosen saamiseen, vaikka jo olikin niin myöhäinen. Hän saikin hankituksi minulle kyydin melko pitkän ajan kuluttua suurella vaivalla, ja pidin tarkan vaarin siitä, ettei hän eikä ajaja saaneet tietää matkani päämäärää, ennen kuin olin päässyt kauaksi hotellista.

Viimeinen pätkä Kelpieshawin tiestä oli sellaisessa kunnossa, etteivät ajopelit voineet liikkua muuten kuin matelemalla, ja puoliyö oli jo melkein käsissä, kun näin vanhan rakennuksen tornin kuvastuvan tummana ja aavemaisena kuun valaisemaa taivasta vasten. Kuten olin odottanutkin, ei mistään ikkunasta näkynyt tulta, ei edes tornin ylimmästä kerroksestakaan, missä Parslewellä oli kirjastonsa. Tunsin itseni melko yksinäiseksi ajopelien poistuttua seisoessani tuulen lakaisemalla pihalla yksinäni. Koputin tornin oveen monta kertaa saamatta vastausta, ja tietäessäni seinien ja ovien paksuuden aloin jo pelätä, ettei minkäänlaista koputusta voitaisi kuulla ja että minun olisi pakko viettää yöni jossakin ulkokuonerakennuksessa. Mutta koputukseni herätti koirat, jotka rupesivat hurjasti haukkumaan. Silloin aukeni muudan ikkunakin ja Tibbie

Muirin vihainen ääni kuului kysyvän, kuka kummassa siellä pihalla piti sellaista meteliä.

"Älkää olko vihainen, Tibbie", huusin minä. "Minähän täällä vain olen. Ilmoittakaa isännällemme, että olen palannut takaisin, ja päästäkää minut sisään."

Hetkisen kuluttua tuli herra Parslewe itse avaamaan. Hän ei näyttänyt lainkaan hämmästyneeltä, soi vain minulle yhden ivallisia hymähdyksiään.

"No niin, nuori herra", sanoi hän kohottaen lamppuaan ja katsoen minuun tarkasti minun tullessani sisään, "te olette hieman väsyneen näköinen". Sitten hän oikullisella ja leikillisellä tavallaan alkoi sulkiessaan ja lukitessaan suurta ovea lausua dramaattisesti:

"'Vaikk' mies ol' heikko, arkakin, hän sentään jotain voi, kun tulen liekit riehuivat ja sotatorvi soi; luo Priamon hän kiiruhti, kun päivä valkeni, ja verhon syrjään sysäten hän suunsa aukaisi: Puol' Troijaas' tulen uhrina on tällä hetkellä, ja vihollinen viipyy viel' kaupungin vierellä!"

"Mutta menkää vain arkihuoneeseen, Craye, niin katsotaan, voiko tippa viskiä vaikuttaa teihin virkistävästi."

Hän nauroi jälleen työntäen minua portaita ylös ja minä menin mielellänikin.

"Herra Parslewe", sanoin, "en ole heikko, en arka enkä surullinenkaan, mutta minun on vilu, koska yö on kylmä ja tuo kurja vanha umpivaunu, jonka onnistuin saamaan, oli niin vetoinen. Ja mitä taasen Priamoon ja Troijaan tulee, on minulla kerrottavana muudan tarina, joka voittaa senkin."

"Niinkö? Keskiöisiä tarinoita kannattaa tavallisesti kuunnella, ja jos teidän on kylmä, on tuolla luullakseni vielä hieman tultakin, jonka me pian voimme kohentaa paremmin palamaan. Mutta —"

Olimme silloin juuri portaitten yläpäässä, kun Madrasia huusi äkkiä huoneestaan.

"Jimmie, onko siellä hän?" kysyi hän välittämättä kieliopista kiihkeydessään. "Ja mitä hän haluaa näin myöhäiseen?"

"Niin, minä täällä olen!" huusin vastaan. "Ja minä olen saapunut turvallisesti ja terveenä perille huolimatta kaikista seikkailuistani —"

"Tuo saa jäädä huomiseen", keskeytti Parslewe työntäen minut huoneeseen. "Mene sinä vain nukkumaan jälleen, tyttöseni!" Hän sulki oven, veti paksut verhot sen eteen ja kohennettuaan tulta ja sytytettyään lampun hän kaatoi meille molemmille lasillisen viskiä karahvista ja sytytti piippunsa. "Ja millainen on tarinanne, Craye?" kysyi hän.

Olin ajatellut sen kertomista koko matkan ajaessani Woolerista ja miettinyt parasta tapaa, kuinka voisin parhaiten esittää eri tilanteet hänelle. Olin katsonut parhaimmaksi kertoa kaikki johdonmukaisesti, jotta hän itse saisi tehdä johtopäätöksensä ja keskeyttää puheeni halutessaan. Sen vuoksi aloitinkin alusta, siis tietysti siitä hetkestä, jolloin huomasin Pawleyn odottelevan etelästä saapuvaa junaa. Katselin häntä tarkasti kertoessani tarinaani, koska halusin välttämättä nähdä, millaisen vaikutuksen se teki häneen ja kuinka samat asiat, jotka olivat vaikuttaneet minuun, vaikuttaisivat häneen. Siirtyessäni kohdasta toiseen huomasin hänen olennossaan jotakin kummallista, puoleksi leikillistä ja puoleksi kyynillistä kylmäverisyyttä; hänen kasvonsa pysyivät muuttumattomina, paitsi pientä välkettä hänen silmissään, ja vain kerran hän näytti heikkoja hämmästyksen merkkejä liikuttamalla hieman huuliaan viitatessani ensi kerran kuparilippaaseen. Ja pari kertaa hän hymyili nyökäytellen vähän päätään. Ensi kerran se tapahtui silloin, kun rupesin puhumaan kuparisepän kaupasta, jolloin hän liikahti hieman sanoen hiljaa:

"Tarkoitatte varmaankin vanhaa Bickerdalea", ja toisen kerran, kun sanoin poliisikomisaarin nimittäneen Valkopartaa herra Charlesiksi. Hän purskahti

oikein nauruun kuullessaan sen.

"Hyvin mahdollista, kylläkin", mumisi hän. "Hän on kyllä sellainen, ettei hän aja herra Charlesia ulos. Mutta en ollut kuullut siitä."

"Siinä on koko juttu, herra Parslewe", lopetin minä. "Jätin herra Charlesin ja poliisikomissaarin polttamaan sikarejaan ja juomaan viskiään. Näin heidät tupakkahuoneen avoimesta ovesta, ja he näyttivät kilistelevän lasejaan miesten tapaan. Sitten matkustin läpi yön kertomaan teille."

"Niin. Mutta kertomaan minulle — mitä?"

"Sen, mitä jo olen kertonut."

Hän katsoi minuun kummallisen kysyvästi.

"Kuulostaa melko salaperäiseltä, vai mitä, hyvä mies?"

"Minusta ainakin tavattoman salaperäiseltä", vastasin.

Hän hieroi miettiväisesti leukaansa ryypäten sitten lasistaan.

"Te olette epäilemättä huvittanut itseänne muodostamalla siitä teorioja?" vihjaisi hän.

"Enkä ole", vastasin minä. "Juttu on liian mutkallinen teorioille, herra Parslewe. Tarkoitan, että se on liian sotkuinen minulle."

"No niin, sanokaamme sen sijaan, että olette ajatellut sitä", huomautti hän kuivasti. "Kai olette miettinyt sitä kovastikin?"

Viittasin hänen takanaan sijaitsevaan tarjoilupöytään.

"Olen tietysti ihmetellyt, mitä kummaa tuolla kuparilippaalla on tekemistä asiassa? Saan kuulla erään lihavan, juhlallisen ja itsetietoisien matkustajan, joka

ehkä on tullut tänne Lontoosta saakka, puhuvan tuosta kuparilippaasta eräässä Newcastlen hotellissa. Muudan Newcastlen kauppias joutuu hämilleen, kun mainitsen hänelle samasta kuparilippaasta. Ja tuolla on tuo sama lipas liekkien kirkastamana."

"Niin, siinä se on ja siihen se jääkin, hyvä herra!" Hän sulki huulensa tuolla lujalla tavalla, minkä olin oppinut tuntemaan jo melko hyvin huolimatta lyhyestä tuttavuudestamme, ja kun hän avasi ne jälleen, teki hän sen hymyilläkseen. "Mutta se ei selitä mitään, Craye, vai selittääkö?"

"Ei ainakaan minulle", myönsin.

Hän nousi, heitti pari kolme pientä halkoa tuleen ja asettuen seisomaan selin siihen työnsi kätensä aamunuttunsa taskuihin. Hän veti haikuja suuresta piipustaan jonkin aikaa tuijottaen huoneen varjoisiin nurkkiin ja sitten äkkiä purskahti nauruun.

"Voitte kertoa tämän kaiken Madrasialle huomenna", sanoi hän. "Se tulee kiinnostamaan häntä."

"Saattamaan hänet ymmälle, tarkoitatte kai."

"No, molempia sitten, koska ne eivät eroa paljonkaan toisistaan. Ja ilahduttamaan häntä myös, koska hän ajatteli — naisena ja omaten naisellisen aavistuskyvyn — että herra Pawley oli — on, jokin sellainen herrasmies kuin hän näyttää olevankin."

"Luulette siis Pawleyn tulleen tänne tietyssä tarkoituksessa tekemään havaintoja?"

"Ehkä", vastasi hän kylmästi. "Silloin se ei kuitenkaan juolahtanut mieleenikään, koska luulin miehen puhuvan totta, vaikka hänen muinaistieteelliset harrastuksensa eivät kiinnittäneetkään mieltäni. Mutta silloinhan mies sanoikin itseään harrastelijaksi, oppilaaksi. Ja hän olikin

kieltämättä sellainen."

"Minä taasen luulen, että herra Pawley oli vakooja."

Tein tämän suoran väitteen siinä tarkoituksessa, että pääsisin selville Parslewen ajatuksista. Mutta lausuttuani sen näin heti, ettei hän tarttuisi siihen. Hänen olennessaan oli jotakin sellaista, mikä ilmaisi minulle, ettei hän tulisi sanomaan sanaakaan salaisuuden selittämiseksi — ei ainakaan vielä. Mutta juuri silloin satuin muistamaan jotakin.

"Olen unhottanut erään tapauksen, joka ei tuntunut minusta silloin minkään arvoiselta. Pawleyn ollessa täällä jätitte meidät kahden tähän huoneeseen mennessänne yläkertaan kirjoittamaan jotakin luetteloa hänelle. Teidän poissaollessanne hän otti kuparilippaan käteensä ja huomautettuaan jotakin sen taiteellisesta valmistustavasta kysyi minulta, tiesinkö minä, kenen vaakuna siinä oli, ja teki sitten vielä muutamia muitakin kysymyksiä. Hän näytti epäilyttävän uteliaalta."

"Mitä tarkoitatte?" kysyi hän.

"Koska päähäni jälkeinpäin pälkähti, että Pawley olisi ehkä voinut vastata siihen kysymykseen itsekin", vastasin minä. "Vaikka hän tiesikin sen, kysyi hän kuitenkin sitä minulta."

"Siinä tapauksessa mies tiesi hieman enemmän vaakunatieteestä kuin vanhoista hautakummuista", huomautti hän ivallisesti naurahtaen. "Kertokaa tämäkin Madrasialle huomenna, koska hän pitää sepitetyistäkin salaisuuksista ja tässä on muudan todellinen oikeasta elämästä. Juokaa lasinne pohjaan, ja lähdetään sitten nukkumaan."

Ymmärsin, että oli aivan toivotonta vaatiakaan minkäänlaista selitystä Parsleweltä. Tiesin senkin, että hän voisi kertoa minulle melko paljon, jos hän vain haluaisi. Mutta koska tämä kaikki ei missään tapauksessa liikuttanut minua, nousin.

"Sain tarvitsemani kankaan", kerroin hänelle poistuessamme huoneesta.
"Nyt on kaikki valmista."

"Silloinhan voitte aloittaa taulunne maalaamisen. Hyvää yötä!"

Hän nauroi minulle tietten tahtoen sanoessamme hyvää yötä toisillemme huoneeni ovella, minkä jälkeen hän meni omaan huoneeseensa. Hänen ovensa sulkeutui, ja kummallinen vanha talo kävi hiljaiseksi.

Nukuin kuin tukki lopun yöstä — niin raskaasti todellakin, että oli jo melko myöhäinen herätessäni. Koetin kiiruhtaa niin paljon kuin suinkin ajaessani partaani ja pukeutuessani, sillä luulin olevani myöhässä. Ihmeekseni olinkin ensimmäinen arkihuoneessa. Takassa paloi iloinen valkea, pöytä oli katettu, ja lautasellani näin minulle osoitetun kirjeen, ja Madrasian lautasella oli samanlainen hänelle osoitettu. Sieppasin omani ja tunsin Parslewen sotkuisen käsialan. Mursin sinetin ja tuijotin ihmetellen siihen, mitä hän oli kirjoittanut puolelle postipaperiarkille.

"Hyvä Craye!" sanottiin siinä, "te olette hyvä mies ja luottamusta herättävä. Pitäkää huolta työstä, kunnes joko kuulette minusta jotakin tahi tapaatte minut jälleen. Se, mitä kerroitte minulle varhain tänä aamuna, taivuttaa minut uskomaan, että minun on lähdettävä heti toimittamaan erästä mahdollisesti hyvinkin tärkeää asiaa. Voikaa hyvin. J. P."

Olin tuskin lukenut tämän todellakin tärkeän kirjeen, kun Madrasia riensi huoneeseen. Hän hyräili jotakin vanhaa kansanlaulua. Mutta se keskeytyi heti, kun hän huomasi minun viittaavan hänen lautaselleen asetettuun kirjeeseen.

V

CHARLES SPERRIGOE

Seisoin paikoillani vaieten ja katsellen Madrasiaa, kun hän repi kuoren auki, veti sieltä esille paperisuikaleen (Parslewe oli, olin sen jo aikoja sitten huomannut, suuri saiturin paperin käyttöön nähden ja raapusteli viestejään ensimmäiselle sopivalle suikaleelle) ja luki siihen kirjoitetut sanat. Hänet otsansa matalat, hämmästyksen aiheuttamat juovat muuttuivat syviksi rypyiksi, ja liikkeellä, jota tuskin voidaan kuvata, hän työnsi paperin pöydän yli minulle.

"Mitä ihmettä tämä tarkoittaa?" huudahti hän. "Ja missä hän on?"

Vilkaisin tähän toiseen viestiin, joka mahtui yhdelle riville.

"Ole kiltti tyttö ja tee käskyjeni mukaan."

"Tee käskyjeni mukaan!" lisäsi hän. "Taivas varjeltoon, kuka tässä sitten on käskijänä?"

Ojensin hänelle vaieten kirjeeni ja hän näytti yhä hämmentyneemmältä luettuaan sen.

"Mitä tämä kaikki tarkoittaa?" kysyi hän. "Onko — mutta hän on nähtävästi mennyt tiehensä. Ja sen johdosta, mitä olette kertonut hänelle. Mitä —? Mutta odottakaahan!"

Hän soitti pientä tiukua, joka oli asetettu pöydän nurkalle, ja ennen kuin sen kimeä ääni oli lakannut kuulumasta, tuli vanha palvelijatar nopeasti huoneeseen.

"Tibbie", sanoi Madrasia, "onko herra Parslewe matkustanut ja milloin?"

"Hän lähti kello viiden aikaan tänä aamuna, neiti", vastasi Tibbie. "Hän vain koputti ovelleeni ja sanoi viipyvänsä poissa pari kolme päivää, siinä kaikki. Hänen lähdettyään katsoin ikkunasta ja näin hänen ratsastavan pois ponillaan."

"Mihin päin?" kysyi Madrasia.

"Nummen poikki, neiti", vastasi Tibbie. "Roddamiin päin."

Madrasia epäröi hetkisen, nyökäytti sitten päätään ja kääntyen pöytään päin alkoi kaadella kahvia kuppeihin, jolloin vanha nainen poistui. Ja kuin aloittaakseni holhoojatoimintani käänsin tarkkaavaisuuteni kuumiin ruokiin.

"Kalaa vai liikkiötä?" kysyin minä.

"Hiiteen molemmat!" vastasi Madrasia. "No, kalaa sitten. Mitä tämä salaperäisyys merkitsee? Mitä kerroitte hänelle viime yönä?"

"Tänä aamuna, pikemminkin", sanoin minä. "Varhain tänä aamuna. Niin, minunhan piti kertoa sama teillekin, koska hän luuli sen kiinnostavan teitä paremmin kuin jokin seipetty tarina. En kuitenkaan tiedä, mitä tämä kaikki merkitsee. Toivoisin tietäväni. Mutta ehkä te olette paremmin perillä siitä."

"Ehkäpä, kunhan vain ensin kerrotte minulle asian."

Ja suupalojen lomassa kerroin hänelle kaikki seikkailuni siitä hetkestä alkaen, jolloin huomasin Pawleyn, siihen saakka, jolloin löysin Parslewen kirjeen lautaseltani. Kun viittasin ensi kerran kuparilippaaseen, kääntyi hän katsomaan tuota salaperäistä kapinetta, joka oli tavallisella paikallaan sivupöydällä, ja kun lopetin kertomukseni, tuijotti hän siihen jälleen.

"Juuri niin!" sanoin. "Toivoisin voivani kertoa enemmän, mutta en voi. Ja minäkin haluaisin tietää juuri saman kuin tekin — mitä tämä kaikki tarkoittaa? Tämä on joka tapauksessa ensiluokkainen salaisuus. Pawley saapuu tänne ja hänen huomataan tarkastelevan kuparilipasta. Matkustettuani Newcastleen näen Pawleyn tapaavan siellä erään pulleanaamaisen valkopartaisen vanhan herran. Kuulen tämän henkilön kertovan kuparilippaasta eräälle toiselle miehelle, joka on kuulemma myös asianajaja. Joudun sitten sanaharkkaan erään kuparisepän kanssa, jonka tiesin varmasti tuntevan ja nähneen tuon saman kuparilippaan, ja sitten joudun vielä muihin seikkailuihin. Tulen kotiin ja kerron kaiken Parslewelle, ja Parslewe pakenee yöllä ja luovuttaa teidät —"

"Kiitoksia vain, mutta hänen olisi pikemminkin pitänyt jättää teidät minun holhoukseeni", sanoi Madrasia. "Ja älkää unhottakokaan sitä, että hänen poissaollessaan olen minä isäntänä. Viis siitä, mitä hän sanoi — ja teidän on oltava niin hyvä ja tottelevainen kuin suinkin. Peruutan hänen määräyksensä ja olen siis nyt erottanut teidät virastanne. Ajattelen kuitenkin —"

"Mitä sitten?" kysyin minä nöyrästi.

Hän viittasi haarukallaan tarjoilupöytään.

"Kuparilipasta. Voisinko muuta?"

Otin hieman enemmän liikkiötä ja jatkoin syömistäni jonkin aikaa vaiti ja miettien.

"Ehkä se on noiduttu", huomautin vihdoinkin, "kuin satujen aarrearkku."

"Älkää nyt puhuko tyhmyyksiä. Kuta enemmän tätä ajattelen, sitä varmempi olen siitä, että tämä on tahi voi ainakin olla hyvinkin vakava asia. Ensiksikin, tuo lipas ei ole aina ollut tuossa paikassa, ei tässä talossakaan."

"Eikö?" sanoin minä kysyvästi.

Hän vaikeni hetkiseksi voidakseen miettiä. Sitten hän kääntyi luottavaisesti puoleeni.

"Koska Jimmie on uskonut minut teidän hoitoonne", sanoi hän mielistelevästi, "niin —"

"Tehän sanoitte minulle juuri äsken peruuttavanne hänen määräyksensä ja rupeavanne itse päälliköksi."

"Niin kyllä, mutta ymmärrätte varmasti tarkoitukseni! Ja koska hän käski teidän kertoa minulle kaikki nämä kummalliset seikkailunne, ei luullakseni ole mitään syytä, miksi en voisi olla yhtä suora teitä kohtaan. Minusta tuntuu näet siltä, että olemme joutuneet tilanteeseen, jossa vilpittömyys on suotavaa."

"Aivan varmasti, minun mielestäni."

"No, hyvä sitten", jatkoi hän. "Muistan tuon kuparilippaan tulon tänne."

"Oikeinko totta?"

"Jimmie", jatkoi hän, "käyttääkseni hänestä samaa nimeä, jolla olen nimittänyt häntä polvenkorkuisesta asti, on hyvin kummallinen henkilö, paljon kummallisempi kuin te voitte aavistaakaan. Hänellä on päähänpistoja — ei lääketieteellisiä eikä patologisia, mutta oikkuja kuitenkin. Ne esiintyvät hyvin monella eri tavalla. Muudan niistä on esimerkiksi sellainen, että hän lähtee tiehensä äkkiä yksinään — Jumala ties, minne."

"Kuten tässäkin tapauksessa", sanoin minä.

"Aivan niin. Tämä ei ole millään tavalla ensi kerta. Hän vain yksinkertaisesti poistuu, eikä hänestä kuulla eikä tiedetä mitään, ennen kuin hän palaa takaisin yhtä odottamatta kuin oli lähtenytkin. Ja tavallisesti — luulenpa todellakin aina — tuo hän palatessaan joitakin esineitä mukanaan."

"Hyvin ymmärrettäväähän se on. Hän on silloin ollut hakemassa

harvinaisuuksia."

"Ehkä, mutta miksi niin salaisesti?"

"Sellainen kuuluu asiaan. Kuta enemmän salaperäisyyttä, sitä enemmän huvia. Ihmisluonne ja erittäinkin muinaistutkijan luonne on sellainen."

"No niin, noin kaksi- tahi viisitoista kuukautta sitten hän lähti samalla tavalla kuin nytkin", sanoi Madrasia. "En tiennyt silloinkaan, missä hän oli ollut, koska hän ei milloinkaan kerro matkoistaan. Mutta kun hän palasi, toi hän kuparilippaan mukanaan. Hän kiilloitti sen samana iltana, jolloin hän tuli kotiin. Ihailin sitä tietysti ja kysyin, mistä hän oli sen saanut. Hän vastasi saaneensa sen sattumalta käsiinsä, kuten hän aina sanoo. Epäilemättä jossakin kadulla tai pellolla tai jossakin raitiovaunussa tai junassa. Mutta sellainen on niin Jimmien tapaista. Ja samalla kertaa hän toi mukanaan muutamia vanhoja kirjojakin — hyvin vanhoja ja tavattoman harvinaisia — joista tein erään huomion, vaikka en ole milloinkaan sanonut hänelle sanaakaan siitä."

"Mitä te huomasitte niissä?"

"Kirjat ovat yläkerrassa hänen kirjastossaan, ehkä olette jo nähnytkin ne. Jokaisessa kirjassa on nimikilpi vaakunoineen ja mielilauseineen, jotka ovat aivan samanlaiset kuin kuparilippaassakin."

"Olen nähnyt nuo kirjat ja vaakunatkin. Omituista ja tärkeää."

"Miksi tärkeää?"

"Koska ne näyttävät olevan peräisin samasta paikasta. Hän ei siis kertonut teille mitään siitä, mistä hän oli saanut nuo esineet?"

"Hän ei kerro milloinkaan kellekään mitään siitä, mistä hän hankkii noita esineitä — ei milloinkaan. Hän tuo ne vain kotiin ja asettaa ne jonnekin ja siinä kaikki. Kuparilipas katosi kuitenkin äskettäin joksikin aikaa. Huomasin sen ja

hän suvaitsi ilmoittaa minulle vieneensä sen korjattavaksi eräälle miehelle Newcastleen."

"Oo!" huudahdin minä. "Nyt käsitan jo jotakin. Tuo mies oli kupariseppä Bickerdale. Tietysti!"

"Olen jo ajatellut sitä — huomasin sen heti teidän kertoessanne Bickerdalesta. Mutta entä sitten?"

"Hm! Kysymystänne kannattaa ajatella. Entä sitten, todellakin! Luulen kuitenkin jonkun olevan hyviin kiintyneen tuohon kuparilippaaseen, mutta miksi, sen tietää yksin Jumala. Tuo lihava valkopartainen vanhus, esimerkiksi. Ja tästäpä minä muistankin, että hän saapuu tänne tänään yhtä varmasti kuin kohtalo. Mitä nyt sanommekaan hänelle?"

"Tarvitseeko meidän sanoa muuta kuin että isäntä on tipotiessään?" kysyi Madrasia.

"Se ei tyydyttäisi häntä. Hän on itsepäinen vanha herra ja sitä paitsi Charles Jokin, ja hän suuttuisi varmasti, jos kohtelisimme häntä kuin lakeijaa. Sallikaa minun ehdottaa jotakin."

"Mitä sitten?" kysyi Madrasia epäillen. "Meidän pitää olla varovaisia."

"Muustahan tässä ei ole kysymystäkään. Tehkäämme näin: Jos tuo vanha herra tulee, ja hän tuleekin varmasti, käskemme Tibbien opastaa hänet tänne. Otamme hänet vastaan kaikessa komeudessamme; te tietysti näyttelette oikeata osaanne linnanrouvana ja minä teidän vieraananne. Pahoittelette, että herra Parslewe on matkustanut pois kotoaan määräämättömäksi ajaksi, ja koetamme molemmat olla hyvin varovaisia, ettemme ilmaisisi vanhukselle mitään. Mutta pidämme häntä silmällä. Minä ainakin haluan nähdä, etsiikö, näkeekö ja näyttääkö hän tuntevan kuparilipasta. Pawley on kyllä kertonut hänelle, missä sitä säilytetään, ja ilmaissut tarjoilupöydän paikan. Katsokaamme nyt, kääntyykö hänen katseensa sinnepäin. Hän tulee ja ehkäpä hyvinkin pian."

"Hyvä", suostui Madrasia. "Mutta jos hän ryhtyy ristikuulustelemaan meitä?"

"Torjumme hänen kysymyksensä puhumatta mitään tärkeää. Meidän ei tarvitse välittää mistään muusta kuin siitä, että herra Parslewe on poissa."

Lopetimme aamiaisemme, pöytä korjattiin, ja istuuduimme odottamaan puhellen. Ja ennen pitkää kuuluikin tornin ovelta kovaa koputusta. Tibbie Muir, joka oli jo saanut ohjeensa, meni sinne katsomaan. Hetkisen kuluttua kuulinme raskaita askelia kiertoportailta. Tibbie katsoi huoneeseen ja hänen takaansa häämötti muudan suuri turkiskauluksinen rumilas.

"Täällä on muudan herrasmies, joka sanoo itseään herra Charles — herra Charles —" aloitti Tibbie.

Rumilas tuli lähemmäksi hattu kädessään.

"Sallikaa minun", sanoi hän mielistelevästi. Sitten hän katsoi ympärilleen värillisten lasi-ikkunoiden valaisemassa huoneessa ja huomattuaan naisen siellä kumarsi. "Charles Sperrigoe", sanoi hän. "Olen saapunut tänne tervehtimään herra Parsleweä, herra James Parsleweä."

"Herra Parslewe ei ole kotona", vastasi Madrasia. "Hän on matkustanut pois liikeasioissa."

Herra Charles näytti pettynneeltä. Mutta hän katsoi tarkasti Madrasiaan ja kumarsi jälleen kohteliaammin kuin äsken.

"Ehkä minulla on kunnia", sanoi hän, "puhutella neiti Parsleweä?"

"Ei", vastasi Madrasia. "Nimeni on Durham ja olen herra Parslewen holhokki."

Herra Charles katsoi minuun. Koetin tarkoituksellisesti pysytellä huoneen varjoisimmassa osassa, koska siellä oli pimeämpää, ja huomasinkin, ettei hän tuntenut minua, vaikka hän varmaankin oli nähnyt minut Newcastlessa ja

Woolerissakin.

"Entä tämä nuori herrasmies?" vihjaisi hän. "Onko hän herra Parslewen poika?"

"Ei", vastasi Madrasia, "muudan vieras vain."

Herra Charles näytti surulliselta ja tyytymättömältä. Hän liikahteli hieman levottomasti ja hermostuneesti.

"Ettekö tahdo istuutua?" kysyi Madrasia.

Hän istuutui eräälle tuolille keskus- ja tarjoilupöydän väliin. Sitten hän katsoi Madrasiaan uteliaasti ja mielestäni hyvin ihailevastikin.

"Kiitoksia", hän sanoi. "Pahoittelen kovasti herra Parslewen poissaoloa. Olen kuullut sanottavan herra Parsleweä eteväksi muinaistutkijaksi."

"Oh!" sanoi Madrasia. "Eteväksikö?"

"Niin, eteväksi juuri", kuhersi vieras. "Hyvin eteväksi."

"Kummallista!" huomautti Madrasia. "Olen luullut häntä vain hutilukseksi. Sellaiseksi hän varmasti itsekin itseään luulee."

Herra Charles viittasi lihavalla valkoisella kädellään.

"Profeettain, nuori neiti, ei sanota nauttivan minkäänlaista kunnioitusta omassa maassaan", huomautti hän hymyillen tietten tahtoen. "Ja oppineet miehet luulottelevat tavallisesti itseään aloittelijoiksi. Mitä sanookaan muudan lempirunoilijani?

"Tiede on ylpeä siitä, että se on oppinut niin paljon; viisaus on nöyrä sen tähden, ettei se tiedä enempää.'

"Juuri niin!"

"Pidätkö runoista, herra Charles?" kysyi Madrasia.

"Äärettömästi, ja vanhoista esineistä myös", myönsi vieraamme. "Ja koska jouduin sattumalta näille seuduille ja kuulin puhuttavan herra Parslewestä, uskalsin lähteä vieraisille hänen luokseen voidakseni osoittaa hänelle kunnioitustani ja —"

"Juuri niin", keskeytti Madrasia. "Kuinka ystävällinen olettekaan. Emme luullakseni ole tienneetkään, että holhoojani maine muinaistutkijana on leviämäisillään, mutta hän näyttääkin tulevan kuuluisaksi. Olette toinen henkilö, joka on tullut tervehtimään häntä samassa asiassa muutamien päivien kuluessa. Toinen", lisäsi hän, "oli muudan Pawley-niminen herrasmies."

"Todellako?" sanoi herra Charles. "Tunnen vain muutamia muinaistutkijoita, koska olen jonkinlainen erakko. Ja ehkä herra Crawley tai Pawley olikin niin onnellinen, että hän tapasi herra Parslewen kotona ja voi nauttia hänen seurastaan. Aivan niin, aivan niin. Ja minulla taas voidaan sanoa olleen huonon onnen."

"Herra Parslewe matkusti tänä aamuna", huomautti Madrasia asiallisesti. "Hän voi palata ehkä jo huomenna, mutta sitä on mahdotonta näin edeltäpäin sanoa. Hän voi viipyä poissa ehkä viikonkin, jos hyvin käy. Mutta ilmoitan hänelle varmasti käynnistäne, herra Charles."

"Kiitoksia, kiitoksia", sanoi vieras. "Olen hyvin pahoillani, koska en vielä tiedä, kuinka kauan tulen viipymään näillä seuduilla. Ihana romanttinen paikka, hyvin romanttinen. Oletteko asunut täällä kauankin?"

"Aina Intiasta saapumisestamme asti", vastasi Madrasia unhottaen sopimuksemme. "Muutamia vuosia."

"Niinkö, saapuiko herra Parslewe tänne Intiasta?" kysyi herra Charles

kiihkeästi. "Mutta te — ette suinkaan te ole syntynyt tuon polttavan taivaan alla?"

"Olen kyllä", vastasi Madrasia nauraen.

"Englantilaisista vanhemmista, tietysti? Luonnollisesti — englantilainen ruusu — ah, englantilainen ruusu! Ei kukaan, neiti Durham, voisi luullakaan teitä muuksi."

Rykäisin hienotunteisesti. Ja Madrasia ymmärsi vihjauksen.

"Olen pahoillani, ettei herra Parslewe sattunut kotiin", aloitti hän.
"Voinko ilmoittaa hänelle jotakin?"

Herra Charles otti esille kotelon ja asetti nimikorttinsa pöydälle. Sitten hän nousi, ja molemmat huomasimme hänen kääntävän katseensa kuparilippaaseen. Hän tarkasteli sitä kotvasen kiinteästi.

"Kiitoksia, kiitoksia", vastasi hän. "Korttini, terveiseni ja pahoitteluni, ja ehkä suon itselleni sen ilon, että tulen tervehtimään häntä uudestaan, jos hän vain palaa piakkoin. Tahtoisin hyvin mielelläni katsella hänen kokoelmiaan."

Madrasia otti kortin käteensä.

"Ja missä asutte, herra Charles?" kysyi hän.

"Vielä päivän tahi parikin Woolerin hotellissa. Ja sen jälkeen ehkä muutamia päiviä Berwickissä. Wooleriin osoitetut kirjeet saavuttavat minut joka tapauksessa niin kauan kuin tulen oleskelemaan näillä seuduilla, koska ne lähetetään jälkeeni."

Hän katseli vieläkin kuparilipasta ja rupesi hetkisen kuluttua pettämään meitä.

"Kuinka kaunis vanha tarjoilupöytä tuo onkaan?" huomautti hän mennessään lähemmäksi kysymyksessä olevaa huonekalua. "Herra Parslewe on nähtävästi

chippendalelaisten esineiden tuntija."

Hän lähestyi vieläkin lähemmäksi pöytää, mutta molemmat huomasimme, ettei hän katsellut sitä ollenkaan, tuijotti vain kuparilippaan vaakunaan.

"Kokoaminen on hauskaa hommaa", sanoi hän suoristautuen. "No niin, minun on kai lähdettävä. Huvi ei saa syrjäyttää velvollisuutta, ajoneuvoni odottavat, ja minulla on vielä jotakin tehtävää matkani päämäärässä."

Hän puristi Madrasian kättä mielestäni liiankin sydämellisesti. Madrasia kääntyi puoleeni.

"Ehkä tahdotte opastaa herra Charlesin turvallisesti portaita alas?" ehdotti hän. "Ne ovat melko vaaralliset oudolle."

Menin edellä portaissa ja avasin oven. Huoneessa oli ollut hämärä ja vielä enemmän portaissa, mutta kevätaurinko valaisi meidät koko loistollaan tullessamme pihalle, ja silloin, nähdessään minut ensi kerran selvästi, vanhus huudahti äkkiä kovasti.

"Mutta nuorimies!" sanoi hän tuijottaen minuun ja punastuen tuntiessaan minut. "Olen nähnyt teidät ennenkin. Esimerkiksi eilen illalla Woolerin hotellissa. Ja, ja jossakin muuallakin ennen sitä."

"Varmaankin Newcastlessa", sanoin. "Näin teidät siellä pari kolme kertaa."

Hän pysähtyi kuin naulittu pihan keskelle tuijottaen yhä minuun.

"Kuka te olette?" kysyi hän. "Tyttö tuolla ylhäällä sanoi teitä vieraakseen."

Hänen mielistelevän kohtelias käytöksensä oli haihtunut nyt, ja hän näytti melkein uhkaavalta. Katsoin häneen ihmetellen.

"Neiti Durham sanoi aivan oikein. Olen todellakin hänen vieraansa."

"Ja Parslewenkö myös?"

"Niin, varmasti hänenkin", sanoin minä.

"Kuinka kauan olette ollut tuttu hänen kanssaan?"

Hänen käytöksensä alkoi nyt käydä hieman liian röyhkeäksi.

"Mutta —. En ymmärrä lainkaan —"

Hän pukkasi minua äkkiä rintaan kummallisen tuttavallisesti.

"Kuulkaahan nyt, nuorimies", sanoi hän. "Sanoitte nähneenne minut Newcastlessa. Olinko silloin jonkun seurassa?"

"Kyllä", vastasin minä hieman äreästi. "Näin teidät erään Pawley-nimisen miehen seurassa."

"Oo!" huudahti hän. "Ja näitte minut eilen illalla Woolerissa poliisikomissaarin seurassa. Tulitteko te tänne kertomaan sen ja tuon Pawley-vaiheen Parslewelle? Olenko oikeassa?"

"Kyllä", vastasin minä. "Mutta miksi sitä kysytte?"

Sanomatta enää sanaakaan hän nousi ajoneuvoihinsa, viittasi ajajalleen ja kiiruhti pois.

VI

VASTUSTAMATON SANOMALEHTIMIES

Katselin, kuinka Charles Sperrigoe ajoi pois nummitietä, suljin sitten tornin oven ja palasin hitaasti ja hyvin mietteissäni portaita ylös arkihuoneeseen. Madrasia seisoi vielä paikoillaan uuninmatolla, mihin hän oli jäänytkin; hänellä oli kuparilipas kädessään ja hän tarkasteli sitä huolellisesti. Kun tulin huoneeseen, laski hän sen pöydälle ja me katsoimme toisiimme.

"Luuletteko hänen tulevan takaisin?" kysyi hän.

"En voi tietää sitä", vastasin minä. "Mutta luullakseni hän ja Pawley ovat melkein samaa lajia. Jos hän on herra ja Pawley on renki, ei silloin isännän ja rengin välillä ole suurtakaan eroa. Huomasitteko, ettei hän halunnut myöntää tuntevansa Pawleytä, vaikka muistikin varmasti tavanneensa Pawleyn Newcastlessa toissa päivänä? Mutta nyt minä kerron teille, mitä alhaalla tapahtui."

Toistin hänelle tarkoin sen lyhyen sananvaihdon, mihin olin joutunut vieraan kanssa pihalla. Hän kuunteli innostuneesti, ja hänen silmänsä kirkastuivat.

"Ymmärrän hänen tarkoituksensa. Hän luuli teidän kertomuksenne Jimmielle Newcastlen tapahtumista ja hänen tulostaan tänne karkoittaneen Jimmien täältä äkkiä."

"No niin, eikö hän sitten ole lähtenyt?"

Hän katsoi minuun hetkisen vaiti, nyökäytti sitten päätään kuin myöntääkseen kieltämättömän tosiseikan.

"Luultavasti hän lähti", vastasi Madrasia.

"Luultavasti! Hän lähti muutta mutkitta!" huudahdin. "Ennen aamua. Mutta miksi?"

"Hän ei halunnut tavata tuota pöyhkeää vanhaa herraa", sanoi Madrasia. "Se tuntuu pätevimmältä syyltä. Niin, luulen Jimmien tarkoituksellisesti poistuneen."

"Ja hän on jättänyt meidät tänne vastaamaan asioista. Jos vain tietäisin, mistä tämä kaikki johtuu ja mitä tämä hälinä tuosta lippaasta merkitsee, niin —"

"Lippaalla on siinä luullakseni vain hyvin vähän tekemistä", keskeytti Madrasia. "Se toimii vain jonkinlaisena avaimena tahi johtolankana tahi jonakin sellaisena."

"Niin, varmasti jonakin. Epäilemättä tekin huomasitte, kuinka pian vanha Valkoparta näki sen. Kaikki nuo puheet tarjoilupöydästä olivat paljasta roskaa. Hän ei katsonut siihen lainkaan, tuijotti vain lippaaseen."

"Hän tulee kyllä takaisin!" huudahti Madrasia äkkiä. "Olen siitä aivan varma. Ja ihmettelenpä, tuoko hän takaisin tullessaan poliisinkin mukanaan."

"Poliisinko? Miten ihmeessä voi jotakin sellaista pälkähtää päähänne? Poliisin! Joutavia!"

"Ettekö itse nähnyt herra Charles Sperrigoen, kuka hän nyt sitten lieneekään, keskustelevan paikallisen poliisikomissaarin kanssa eilen illalla? Tärkeää! Vanha herra neuvottelee poliisin kanssa. Ehkä lipas onkin varastettu, ettekö ymmärrä nyt sitä?"

"Ette suinkaan tahdo väittää, että herra Parslewe on varastanut sen?"

"No niin, olen kuullut puhuttavan, että muinaistutkijat voivat joskus erehtyä niinkin paljon", vastasi hän nauraen. "Heidän käsitteensä omistusoikeudesta ovat luullakseni hieman hämäriä. Mutta vapautetaan Jimmie siitä epäluulosta. Hän on ehkä ostanut sen joltakin, joka on varastanut sen."

"Se voi olla hyvinkin mahdollista. Mutta mistä kaikki tämä salaperäisyys johtuu, jos asia kerran olisi niin? Miksi ei Pawley, joka epäilemättä tuli hakemaan lipasta, kertonut suoraan asiaansa? Miksi oli Sperrigoekin niin salaperäinen?"

"Ah, Pawley tuli vain katsomaan, onko lipas todellakin täällä! Sperrigoe tuli taas kysymään, kuinka se on joutunut tänne. Tämä tuntuu minusta aivan selvältä asialta. Haluaisin kuitenkin tietää, miksi siitä on nostettu sellainen meteli."

"Ja minä tahtoisin tietää, miksi Parslewe matkusti. Se on paljon salaperäisempää."

"Ettekö kertonut minulle hänen olleen sen näköisen, että hän tunsí Sperrigoen, teidän kuvaillessanne häntä?" kysyi Madrasia. "No niin, herra Charles on joku sellainen henkilö, johon Jimmie on tutustunut vuosia sitten. Eikä Jimmie ole halunnut tavata häntä. Kuten jo teille huomausin, on Jimmie hyvin omituinen ja kummallinen. Enkä luule hänen palaavan kotiin, ennen kuin Charles Sperrigoe on poistunut paikkakunnalta."

"Ja minä puolestani luulen, ettei Charles Sperrigoe lähde pois paikkakunnalta, ennen kuin hän saa tavata Parsleweä", sanoin. "Siinä sitä nyt ollaan."

"Mutta onko se nyt niin erittäin tärkeää?" kysyi Madrasia. "Emmekö me aio lähteä lainkaan kävelemään näin kauniina aamuna? Emme hyödytä ketään jäämällä tänne ajattelemaan tuota kirottua asiaa."

Mutta ennen kuin ehdimme toteuttaa aikeemme, ilmaantui Tibbie jälleen huoneeseen näyttäen hyvin vihaiselta ja happamelta ojentaessaan Madrasialle uuden nimikortin. Hän ei malttanut olla sanomatta:

"Olen ilmoittanut hänelle senkin seitsemän kertaa, ettei herra ole kotona, mutta hän ei näytä välittävän sanoistani tuon vertaa eikä mene tiehensäkään, minkä vuoksi teidän pitää puhutella häntä itse, neiti Madrasia. Ja ellei tällainen alituinen ovissa laukkaaminen jo vihdoinkin lopu —"

Madrasia katsoi korttiin ojentaen sen sitten minulle. Se oli painettu ja kirjaimet oli nähtävästi tarkoitettu vaikuttaviksi:

Augustus Weech Newcastle Evening Planet

"No?" kysyi Madrasia.

"Ottaisin luullakseni vastaan tämän herrasmiehen", sanoin minä.

"Opastakaa hänet tänne, Tibbie", komensi Madrasia. "Ehkä hän onkin viimeinen. Mutta mitä hän mahtaneekaan tahtoa?" jatkoi hän kääntyen minun puoleeni Tibbien poistuessa muristen. "Uutistenkerääjä!"

"Hän on varmasti jonkinlainen sanomalehtimies. Ja haluaa nähtävästi uutisia. Mutta kuinka hän voi tietää, mistä sellaisia on saatavissa? Ja millaisia sitten?"

"Me joudumme yhä enemmän sumun keskelle", huomautti Madrasia. "Odotetaan sentään, mitä hänellä on sanottavaa. Ehkä hänellä on joitakin uutisia meille."

Teräviä silmäinen, vilkas ja viisaan näköinen nuorimies astui huoneeseen kumartaen. Hän oli hienosti puettu, esiintyi kuin kotonaan ja oli täynnä elinvoimaa. Ja hänen ensimmäinen huomautuksensa oli merkillinen. Kun hän suoristautui kumarrettuaan Madrasialle, sattui hänen katseensa kuparilippaaseen ja pitemmittä esipuheita hän viittasi pitkällä sormellaan siihen.

"Tuossahan tuo sama kapine nyt on!" huudahti hän. "Aivan varmasti!"

Sitten hän huomasi minut, hymyili, kuin hän olisi tuntenut huojennusta nähdessään miehenkin huoneessa ja kääntyi jälleen Madrasian puoleen.

"Ymmärsin, neiti, ettei herra Parslewe olekaan kotona", sanoi hän kohteliaasti. "Mutta te kai olette neiti Durham? Olen kuullut puhuttavan teistä. Jos vain saan istuutua, niin —"

Hän vajosi erääseen tuoliin pöydän viereen, ennen kuin Madrasia ehti pyytääkään häntä, ja asettaen hattunsa viereensä hän sivali kädellään melko tuuheaa vaaleaa tukkaansa, kuin hän siten olisi halunnut valmistautua juttelemaan asioista.

"Tunsin sen heti tullessani huoneeseen", sanoi hän hymyillen jälleen vilpittömästi, niin, melkeinpä lapsellisesti. "Tuo vanha lipas on aiheena kummalliseen juttuun, vai mitä?"

"Huomaan teidän tietävän siitä jotakin", huomautti Madrasia.

"Niin toki tiedänkin, neiti, ja sen vuoksi olenkin nyt täällä", vastasi hän iloisesti. "Niin, tiedän jotakin, kuten tämä nuori herrasmieskin, luullakseni. Näin hänen tässä eräänä päivänä — eilen, tarkemmin sanoen — tulevan vanhan Bickerdalen kaupasta."

"Tekö?" huudahdin minä.

"Niin, minä juuri. Olin juuri menossa sinne teidän poistuessanne sieltä", vastasi hän. "Saitte vanhan Bickerdalen raivostumaan jollakin tavalla. Katsokaas, Bickerdale on appeni."

Madrasia ja minä katsoimme toisiimme. Meillä oli luullakseni sama ajatus, että vieraamme näytti melko nuorelta ollakseen naimisissa.

"Niinkö todellakin?" sanoin minä.

"Kyllä", jatkoi hän. "Olen ollut naimisissa jo kolmisen vuotta ja tiedän Bickerdalen kummalliseksi ja ärtyisäksi mieheksi. Te saitte hänet suuttumaan eilen, herra — en tiedäkään nimeänne."

"Minua sanotaan Crayeksi", vastasin minä.

"Herra Craye siis. No niin, herra Craye ja neiti Durham, tahi päinvastoin, jos minun nyt täytyy olla kohtelias, asia on tällainen", jatkoi hän iloisesti. "Tuohon kuparilippaaseen liittyy jokin salaisuus. Herra Parslewe tietää sen, luullakseni, mutta vanha palvelijattarenne sanoo hänen matkustaneen pois — kummallinen vanha nainen, tuo palvelijattarenne — oikea luonne, niin sanoakseni. Mutta vaikka herra Parslewe onkin poissa, olette te ainakin kotosalla. Ja minä haluan saada jotakin ja saadakseni sen ilmaisen mielelläni kaikki tietoni. Sillä ehdolla tietysti, ettei se mene edemmäksi."

Madrasia ja minä katsahdimme jälleen toisiimme; sitten istuuduimme molemmat, toinen puheliaan vieraan toiselle ja toinen toiselle puolen.

"Mitä te oikeastaan tiedättekaan, herra Weech?" kysyin niin ystävällisesti kuin suinkin.

"Niin", sanoi Madrasia, "olisitte hyvin ystävällinen, jos kertoisitte sen meille."

Herra Weech hymyili rummuttaen sormillaan hattunsa kupua.

"No niin", sanoi hän armollisesti, "voinhan minä kertoakin sen teille. Aioin tietysti kertoa sen herra Parslewelle, mutta käyhän se näinkin päinsä, ja tekin voitte epäilemättä ilmaista minulle jotakin. Kerron aluksi itsestäni. Kuten jo äsken sanoin, olen Bickerdalen vävy. Menin naimisiin hänen kolmannen tyttärensä, Melissan, kanssa, jossa ei ole mitään vikaa. Koska olen niin läheisissä suhteissa Bickerdaleen, käyn tietysti usein hänen kotonaan — vierailen siellä aina sunnuntaisin vaimoni ja lapseni kera. Nyt eräänä sunnuntaina ollessani siellä vieraisilla, siitä ei ole vielä pitkäkkään aikaa, satuin menemään työpajaan saadakseni tupakoida rauhassa — anoppini kieltää jyrkästi kaiken tupakoimisen vierashuoneessaan — ja näin silloin tuon esineen, tuon saman kuparilippaan. Huomioni kiintyi melkoisesti kaiverrettuun vaakunaan ja sen alla olevaan omituiseen lauselmaan, ja kysyin Bickerdalelta, mistä hän oli saanut sen. Hän

kertoi minulle silloin herra Parslewen Kelpieshawista tuoneen sen hänelle korjattavaksi, koska se oli hieman vahingoittunut pudotessaan jostakin ja kaipasi niin muodoin kuparisepän käsittelyä. Keskustelimme sitten hieman siitä. Bickerdale sanoi sen valmistetun — sehän on taottua kuparia — ainakin noin sata vuotta sitten, kehuen sitä hyvin kauniiksi. Se oli saanut kuhmun laitaansa, ja Bickerdalen oli nyt suoristettava se, mikä ei ollut suinkaan helppo tehtävä. Mutta hän onnistui kuitenkin siinä, ja joko herra Parslewe haki sen tahi se lähetettiin hänelle. Tuossa se joka tapauksessa on."

Herra Weech kopautti siihen kynnellään kuin korostaakseen sanojaan ja jatkoi:

"No niin, jonkin aikaa sen jälkeen — en voi määritellä päivää oikein tarkasti — kun lipas oli lähetetty tänne, menin eräänä sunnuntaina Bickerdalen luo, ja päivällisen jälkeen hän vei minut konttoriinsa. 'Kuulehan nyt', sanoi hän päästyämme sinne, 'kai muistat tuon kuparilippaan, joka oli lähetetty minulle korjattavaksi ja jota sinäkin ihailit? Tietysti muistat sen. No niin, sain tässä eräänä päivänä pienen lähetyksen, joka oli kääritty vanhaan Times'iin, ja silloin satuin huomaamaan tämän sen etusivulla', lisäsi hän hakien samalla esille lehden ja viitaten erääseen ilmoitukseen, jonka hän oli merkinnyt. Luin sen ja tuijotin siihen hämmästyneenä. Tämä", jatkoi herra Weech vetäen äkkiä esille taitetun lehden povitaskustaan, "ei ole sama Times'in kappale, joka oli joutunut Bickerdalen haltuun, vaan toinen samaa numeroa — hankin sen itselleni jälkeenpäin. Kas niin, neiti Durham ja herra Craye, lukekaa se saadaksenne selvän käsityksen siitä, mitä oikeastaan haluan saada selville herra Parsleweltä. Olen merkinnyt kohdan punaisella."

Hän laski lehden eteemme pöydälle ja me kumarruimme lukemaan tuntein, jotka, ainakin mitä minuun tulee, muuttuivat äkkiä melko sekaviksi.

"250 punnan palkinto. Huutokaupanpitäjille, muinaisesineiden kauppiaille, vanhojen kirjojen myyjille, harvinaisten teosten ostajille ynnä muille: Erästä hyvin tunnetusta yksityisestä kirjastosta on

hävinyt tahi varastettu seuraavat harvinaiset teokset: 1. Hubbardin kirjoittama Uuden Englannin Nykyinen Asema, 1677; 2. Brandtin Hullujen Laiva, 1570; 3. Burtonin Anatomia, 1621; 4. Samuel Danielin Kootut Teokset, 1623; 5. Draytonin Polyolbioni, 1622; 6. Higdenin Polycroniconi, 1527; 7. Florionin Montaigne, 1603. Kaikkien näiden hyvin harvinaisten teosten kansissa on kilpi, johon on kaiverrettu seuraava lause aivan täydellisenä." (Seurasi teknillinen selostus, joka oli yksityiskohtainen ja heraldinen.) "Samalla on hävinnyt tahi varastettu muudan muinaisaikainen taottu kuparilipas, jonka etusivuun on kaiverrettu sama vaakuna ja lauselmä kuin edellisessä selostuksessa olemme kuvailleet. On hyvin mahdollista, että näitä esineitä tullaan tarjoamaan joillekin hyvin tunnetuille kokoilijoille joko täällä tahi ulkomailla. Kirjojen kilvet on ehkä poistettu. Alussa mainitsemamme 250 punnan palkinto maksetaan jokaiselle, joka vain voi antaa meille sellaisia tietoja, että hävinneet esineet saadaan takaisin. Kaikki sellaiset ilmoitukset on jätettävä allekirjoittaneille."

Sperrigoe, Chillingley & Watson.

Asianajotoimisto.

Friarsin kujanne 3.

Medminster.

Otin asian omiin hoiviini luettuani tämän. Tyrkättyäni aluksi Madrasiaa kyynärpäähän ilmaistakseni hänelle, että aioin ryhtyä johonkin, käännyin herra Weechin puoleen.

"Tämä on hyvin mielenkiintoista ja kummallista. Hm — ehkä kaipaatte hieman virkistystä matkanne jälkeen, herra Weech? Mitä sanotte viskistä ja soodasta?"

"Kiitoksia vain", vastasi hän heti katsahtaen tarjoilupöytään. "Mikään ei olisi tervetulleempaa, herra Craye. Vuokrasin Woolerista polkupyörän, mutta tienne — ainakin muutamia paikoin — ovat sellaisessa kunnossa, että jouduin ihan

helisemään suoriutuakseni niistä. Julmaa!"

Sekoitin hänelle väkevän annoksen ja asetin laatikollisen keksejä hänen lasinsa viereen. Sitten käännyin Madrasian puoleen ja ottaen Timesin käteeni menin ovelle.

"Suokaa anteeksi neiti Durhamille ja minulle, herra Weech, että poistumme muutamiksi minuuteiksi", sanoin. "Teidän ei tarvitse odottaa kauan palaamistamme."

Kun olimme päässeet huoneesta ja saaneet sen oven varmasti kiinni, katsoin Madrasiaan, joka vuorostaan katsoi kysyvästi minuun.

"Tulkaa kirjastoon", kuiskasin. "Nuo kirjat!"

"Niin, minäkin ajattelin samaa."

Hiivimme portaita ylös, aivan kuin olisimme aikoneet tehdä jotakin sopimatonta, ja pujahdimme sitten siihen huoneeseen, missä Parslewe säilytti monia erilaisia aarteitaan. Tyydytimme uteliaisuutemme viidessä minuutissa ja katsoimme sitten kysyvästi toisiamme. Meillä oli siihen syytäkin, koska kaikki nuo ilmoituksessa mainitut kirjat olivat siellä. Kaikki järjestään kilpineen ja kaikkineen.

"Mitähän vielä tulee?" mumisi Madrasia vihdoin. "Emme tietystikään saa kertoa tätä hänelle."

Hän nyökäytti päätään lattiaa kohti tarkoittaen sitä kohtaa, jonka alla herra Weech hörppi juomaansa ja pureskeli keksejä.

"Älkää kertoko hänelle mitään. Mutta annetaan hänen sen sijaan kertoa meille. Tulkaa!"

Palasimme arkihuoneeseen jälleen ja herra Weech näytti viihtyvän siellä mainiosti.

"Haluaisimme kernaasti kuulla enemmän mielenkiintoisesta jutustanne, herra Weech", sanoin. "Pääsitte äsken siihen kohtaan, jolloin Bickerdale näytti teille tämän ilmoituksen. Mitä sen jälkeen tapahtui?"

"No niin, vain seuraavaa", vastasi hän ollen nähtävästi entistä puheliaammalla tuulella. "Neuvottelimme. Bickerdale tahtoi välttämättä heti kirjoittaa noille asianajajille ja ilmoittaa herra Parslewen varkaaksi. Sanoin häntä silloin noin kautta rantain aasiksi, ilmaisten mielipiteeni, että herra Parslewe pikemminkin oli joutunut todellisen varkaan petoksen uhriksi. Neuvoin häntä kääntymään herra Parslewen puoleen, mutta hän kirjoittikin minun tietämättäni noille asianajajille ilmaisten mielipiteensä, että kuparilipas oli varmasti ollut hänen hallussaan, ja epäilynsä, että kirjatkin ovat ehkä siellä, missä lipaskin on. Ja nuo asianajajat lähettivät tänne erään miehen, muutaman yksityisetsivän tiedustelemaan —"

"Erään Pawley-nimisen, vai mitä?" vihjaisin.

"En ole kuullut milloinkaan hänen nimeään, mutta en ihmettelisi lainkaan, vaikka olisittekkin oikeassa. Kuulin vain puhuttavan hänestä. Hän saapui tänne joka tapauksessa, ja hänen isäntänsä seurasi häntä — kookas, kerskaileva mies, joka käväisi eilen Bickerdalen luona. Ja silloin riitauduin Bickerdalen kanssa, ymmärrätte kai sen?"

"En oikein. Kuinka ja miksi riitauduitte?"

"Koska Bickerdale jostakin kummallisesta syystä tukki äkkiä suunsa tuon lihavan henkilön poistuttua tahtomatta ilmaista minulle mitään", vastasi herra Weech hyvin loukkautuneen näköisenä. "Hän vaiken i varmaankin ehdottomasti kaikesta teillekin? Suorastaan kieltäytyi puhumasta! Tämä tapahtui sen jälkeen kuin näin teidän poistuvan hänen luotaan. Hän kieltäytyi ehdottomasti ilmaisemasta minulle sanaakaan siitä, mitä oli tekeillä. Minulle, vävyllään ja enemmällek i, sillä siitäpä juuri kenkä puristaakin, koska olen

sanomalehtimies."

"Niinkö!" huudahdin ymmärtäen vihdoinkin jotakin. "Aiotte siis sepittää tästä jonkinlaisen kertomuksen?"

"Voisinko muutakaan?" vastasi hän nyökäyttäen painokkaasti. "Miksi luulette minun saapuneen tänne? En usko lainkaan herra Parslewen — olen kuullut kerrottavan hänestä useinkin — varastaneen tuota siunattua rasiaa, en ollenkaan. Mutta siihen liittyy romantiikkaa ja salaperäisyyttä ja jotakin muutakin, ja koska halusin sommitella siitä palstan tahi parikin, matkustin tänne sen alkulähteille, mutta kuulinkin surukseni, että herra Parslewe on poissa. Voitteko te kertoa minulle jotakin?"

Vapauduimme herra Weechistä lupaamalla hänelle pyhästi, että herra Parslewen palattua kerromme hänelle kaiken ja kehoitamme häntä suomaan vieraallemme ehdottoman luottamuksensa. Hörpittyään toisen lasillisen viskiä ja soodaa, minkä kestäessä hän kertoi meille luottavaisesti aikovansa vielä päästä pitkälle, hän poistui jättäen meidät yhä suuremman hämmennyksen valtaan.

Mutta hämmennyimme vieläkin enemmän iltapäivällä, kun eräs lennätinpoika tuli Woolerista saakka nummien poikki tuoden meille sähkösanoman. Se oli luonnollisesti herra Parslewen lähettämä, ja kuten Madrasia heti huomauttikin, aivan hänen tapaistaan.

"Teidän molempien on kohdattava minut Newcastle'n keskusasemalla huomenna puolenpäivän aikaan."

VII

MITÄ KUOLEVA MIES SANOI

Keskustelimme tästä sähkösanomasta pitkän aikaa arvaillen sen tarkoitusta ja tärkeyttä, pääsemättä kuitenkaan sen pitemmälle. Mutta ajatusten kohdistaminen toisiin asioihin tuntui melkein mahdottomalta. Madrasia sai luullakseni hiukan huojennusta mielelleen laittamalla kuntoon tarpeelliset varusteet aamullista matkaamme varten; luulen senkin vielä helpottaneen, että hän tiesi voivansa pian tavata kummallisen holhoojansa ja saavansa — tahi ainakin yrittävänsä saada — jonkinlaisen selityksen näille omituisille toimenpiteille. Sillä siitä, että ne olivat omituisia, ei voinut olla epäilystäkään. Minun nopea yleissilmäykseni asioihin, ottaen huomioon kaiken Pawleyn tulosta herra Augustus Weechin vierailuun saakka, saattoi vain varmistaa sen, että aloimme olla toivottomasti sotkeutuneita sellaisiin arvoituksiin, joita oli yhtä hyödytöntä kuin mahdotontakin miettiä.

Mutta saimme kokea vielä enemmän ennen illan pimenemistä. Ensiksikin tuli toinen sähkösanoma herra Parsleweltä. Se oli yhtä lyhyt ja täsmällinen kuin ensimmäinenkin, mutta kuitenkin ymmärrettävämpi, ja jollakin kummallisella tavalla se ilahdutti meitä.

"Ottakaa lipas mukaanne."

Madrasia taputti käsiään.

"Tämä kuulostaa jo paremmalta!" huudahti hän. "Paljon paremmalta. Se

tarkoittaa, että hän selvittää tahi aikoo ainakin selvittää asiat. Taivaan nimessä, älkäämme vain unhottako kuparilipasta! Kummanko muistiin tässä voidaan luottaa enemmän, teidänkö vai minun?"

"Minun tietysti, koska minä olen mies."

"Väitelkäämme siitä joskus toiste", vastasi hän. "Naisena — hyvä Jumala, mikä siellä taas on?"

Vanha Tibbie oli juuri astumaisillaan huoneeseen teetarjottimineen, ja kun hän aukaisi oven, kuulimme, kuinka raudoitettuun laudoitukseen koputettiin kovasti ja itsepäisesti. Tibbie vaikeroi melkein pudottaen tarjottimen, ja Madrasia kääntyi vetoavasti puoleeni.

"Alamme kaikki hermostua", sanoi hän. "Ettekö menisi katsomaan?"

Laskeuduin portaita alakertaan, avasin suuren oven ja näin edessäni terveen ja miellyttävän näköisen miehen, joka oli laskeutunut maahan sievän hevosensa satulasta ja seisoj nyt pihalla suitset kädessään. Hän hymyili nähdessään minut.

"Herra Craye, varmaankin", sanoi hän. "Olen kuullut kerrottavan teistä. Oleskelette täällä herra Parslewen vieraana. Onkohan hän kotona? Tarkoitan, onko hän jo palannut matkaltaan?"

"Ei", vastasin melko töykeästi.

Hän katsoi minuun samalla kertaa sekä ymmärtäväisesti että luottavaisesti; siihen sisältyi mielestäni jotakin vihjauksen tapaistakin.

"Asian laita on todellisuudessa niin, että olen hänen asianajajansa", huomautti hän, "ja —"

Mutta juuri silloin kiiruhti Madrasia portaita alas ja tervehti vierasta niin lämpimästi, että tulin todella mustasukkaiseksi sekunnin murto-osaksi.

"Herra Murthwaite!" huudahti hän tarttuen vieraan ojennettuun käteen ja pudistaen sitä melkein tulisesti. "Tämä oli hirveän kilttiä teiltä. Olemme ehdottomasti pyörällä päästämme täällä — henkisesti, tarkoitan — ja nyt teidän pitää selittää meille kaikki. Tulonne huojentaa mieltäni yhtä paljon kuin auringonpaiste myrskyn jälkeen. Tulkaa sisään! Vanha Edie pitää kyllä huolta hevosestanne. Tämä herrasmies on nimeltään Alvery Craye, kuuluisa taiteilija, ja hän on melkein yhtä kovasti poissa suunniltaan kuin minäkin."

"Siinä tapauksessa olen joutunut kummalliseen ja ehkä hyvinkin vaaralliseen seuraan!" huomautti herra Murthwaite katsahtaen minuun toisen kerran puoleksi vihjaisevasti "Olette toivoakseni kuitenkin siksi järkevä, että tarjoatte minulle kupposen teetä, neiti Durham? Hyvä, silloin tulen sisään."

Hän luovutti hevosensa vanhalle Muirille ja seurasi Madrasiaa yläkertaan minun harppaillessani viimeisenä. Hänen puheensa oli ollut kevyttä ja leikillistä, mutta heti kun olimme päässeet arkihuoneeseen ja minä olin sulkenut oven, kääntyi hän äkkiä meidän molempien puoleen katsoen meihin tutkivasti ja vakavasti ja hiljensi luullakseni tietämättään ääntään. "Kuulkaahan nyt", sanoi hän sellaisen miehen tapaan, joka tahtoo suoran vastauksen, "sattuuko teistä nuorista kumpikaan tietämään, missä Parslewe nykyään oleskelee? Tarkoitan kysymykselläni todellisuudessa sitä, onko hän kotosalla?"

"Kotosallako?" huudahti Madrasia. "Taivas varjelkoon! Tarkoitatteko, että hän olisi piiloutunut tänne?"

"Miksi ei?" vastasi Murthwaite. "Minä uskallan sanoa, että jokainen, joka vain tuntee tämän paikan tarkoin, voi piiloutua tänne kuukaudeksi. Mutta onko hän täällä? Vai onko hän jossakin muualla?"

Madrasia katsoi minuun ja minä noihin pariin sähkösanomaan, jotka olivat pöydällä teetarjottimen takana.

"Koska herra Murthwaite on herra Parslewen asianajaja", sanoin, "näyttäisin

hänelle nuo sähkösanomat. Ne sopivat parhaiten vastaukseksi hänen kysymykseensä."

"Aivan oikein", myönsi Madrasia. Hän sieppasi sähkösanomat ja pisti ne herra Murthwaiten käteen; sitten me molemmat katsoimme häneen tarkasti hänen lukiessaan ne läpi. "Kas niin", sanoi Madrasia, kun Murthwaite taittoi ne jälleen kokoon. "Mitä ajattelette?"

"Vain sitä, että Parslewe on hyvin kummallinen mies", vastasi Murthwaite. "Minun pitää sitä paitsi keskustella hänestä teidän molempien kanssa. Koska tee on jo pöydällä ja olette niin vieraanvaraisia —"

Kokoonnuimme pöydän ääreen ja Madrasia alkoi hääriäillä teekannun ja kuppien kimpussa. Pikku seikoista keskusteleminen oli aivan hyödytöntä, koska Murthwaiten vierailu kiinnosti mieltämme äärettömästi, ja hän olikin niin älykäs, ettei antanut meidän odottaa pitkää aikaa uutisiaan.

"Kerron teille nyt lyhyesti saapumiseni syyn", sanoi hän juotuaan ensimmäisen kupin. "Tänään noin puolenpäivän aikaan tuli luokseni eräs Charles Sperrigoe niminen herra, joka esitettyään itsensä kaukaiselta seudulta kotoisin olevaksi virkatoverikseni, kertoi minulle saaneensa juuri kaupungissa kuulla, että minä olen Kelpieshawin omistajan, herra James Parslewen asianajaja, ja ilmoitti samalla, että oli käynyt Kelpieshawissa tapaamassa herra Parsleweä saamatta häntä kuitenkaan käsiinsä. Sitten hän kertoi minulle erään ihmeellisen tarinan, jonka kerron teillekin piakkoin. Mutta aluksi haluan kuulla herra Crayeltä erään seikan, jonka hän luullakseni voi kertoa. Herra Charles luulee, että herra Craye on eilen illalla kertonut herra Parslewelle jotakin sellaista, mikä lähetti hänet matkalle päätä pahkaa. Haluaisin kuulla tuon jutun ja sitten kerron teille, mitä herra Charles Sperrigoe uskoi minulle."

"Minun on kai parasta kertoa kaikki tätä asiaa koskeva erään Pawley-nimisen miehen vierailusta teidän tuloonne saakka", sanoin.

"Silloin saatte yhtä täydelliset tiedot koko asiasta kuin minäkin."

Kuulkaa siis."

Hän kuunteli tarkkaavaisesti hörppien teetään ja syöden paahdettua leipää, ja minä kerroin kaikki yksityiskohdat. Madrasia korjasi selostustani hieman tahi kuiskasi minulle jotakin silloin tällöin, ja yhteisvoimin selostimme hänelle ilmeisimmät tosiseikat ja yksityiskohdat Weechin vierailuun ja viimeisen sähkösanoman saapumiseen saakka. Madrasia sanoi lopuksi:

"Ja sitten te tulitte; herra Murthwaite. Ja jos vain voitte kertoa meille, mitä tämä kaikki tarkoittaa, siunaamme teitä."

Mutta Murthwaite pudisti jyrkästi päätään.

"En", vastasi hän. "Kaikki tuntuu minusta vieläkin yhtä salaperäiseltä kuin ennenkin, vaikka luulenkin näkeväni heikon valonpilkahduksen — tosin hyvin heikon vain. Voin vain toistaa teille, mitä Sperrigoe kertoi minulle tänä aamuna. Jos vain saan toisen kupillisen mainiota teetänne ja savukkeen sen höysteeksi, niin —"

Hän odotti hetkisen kooten ajatuksiaan ja selosti sitten meille asiaa nojautuen taaksepäin tuolissaan ja viitaten silloin tällöin savukkeellaan korostaakseen huomautuksiaan, melkein kuin olisimme muodostaneet jonkinlaisen valamiehistön.

"Toimisto, jonka vanhin osakas herra Charles Sperrigoe on", sanoi hän, "on jo useita vuosia toiminut erään hyvin vanhan sisämaan suvun, Palkeneyn kartanon omistajain laillisenä neuvonantajana. Te näette suvun vaakunan täydellisenä kummallisine lauselmineen tuon kuuluisaksi tulleen kuparilippaan laidassa tuolla pöydällä. Palkeneyt ovat asuneet Palkeneyssä Tudorien ajoilta saakka — todellisuudessa sen aikakauden varhaisimmilta vaiheilta asti. Perhe on ymmärtääkseni hyvin varakas, mutta sellainen, joka on vähitellen kuollut sukupuuttoon.

"Ja siirtyäksemme melkein nykyaikoihin, muutamia vuosia sitten

tapahtuneisiin seikkoihin, kerron teille, että Palkeneyn kartanossa asui siihen aikaan muudan vanha herrasmies, herra Matthew Palkeney, jota luultiin viimeiseksi Palkeneyksi. Hän oli jo hyvin vanha, melkein yhdeksänkymmenen vuoden ikäinen ukko. Kerran nuoruudessaan oli hänellä ollut nuorempikin veli, John Palkeney, mutta hän oli jo nuorenamiehenä ottanut perintöosansa ja matkustanut pois isiltä peritystä kodistaan palaamatta sinne enää milloinkaan takaisin. Viimeiset tiedot hänestä oli saatu Etelä-Amerikasta noin kuusi- tai seitsemänkymmentä vuotta sitten, jolloin hän oli ollut lähdössä johonkin siihen saakka tuntemattomaan maahan, missä hänen luullaan menettäneen henkensä. Ja sen vuoksi tunsikin Matthew Palkeney, koska hän oli viimeinen suvustaan, itsensä vanhoilla päivillään hyvin yksinäiseksi. Ja eräänä päivänä saattoi hänen sairautensa hänet vuoteenomaksi, ja muutamien tuntien kuluttua Sperrigoe, lääkäri, taloudenhoitaja ja sairaanhoitajatar, jotka olivat kokoontuneet hänen kuolinvuoteensa ääreen, hämmentyivät ja hämmästyivät melkoisesti kuullessaan vanhuksen toistelevan eräitä sanoja. Ne olivat ainoat hänen mumisemansa sanat sairautensa aikana, ja hän toisteli niitä toistelemistaan ennen kuolemaansa. Ne kuuluivat:

"Kuparilipas — eräs Palkeney, eräs Palkeney — kuparilipas!"

Hän keskeytti pannen arvoa kertomuksensa dramaattiselle vaikutukselle ja katsoi meihin. Madrasiaa värisytti hieman.

"Kaameaa!" mumisi hän.

"Niin juuri", myönsi Murthwaite. "No niin, kukaan ei ymmärtänyt vanhuksen tarkoitusta, ja oli aivan hyödytöntä koettaakaan taivuttaa häntä selittämään. Mutta hänen kuoltuaan vanha taloudenhoitaja vaivattuaan aivojaan niin paljon kuin suinkin muisti, että kirjaston muutamassa nurkassa sijaitsevassa kaapissa oli eräs pieni taottu kuparilipas, jota hän oli nähnyt Matthew Palkeneyn kiilloittavan omin käsin viime vuosina. Hän meni Sperrigoen kanssa hakemaan sitä, mutta se oli hävinnyt sieltä. Sperrigoe antoi tarkastaa rakennuksen perin pohjin ylhäältä alas asti löytämättä sitä sittenkään. Kuparilipas oli varastettu ja tuossa se nyt on

Parslewen tarjoilupöydällä Pohjois-Humberlandissa. Sitä ei voida kieltää, ei ollenkaan!"

Hän keskeytti taas ja me vaikenimme, kunnes hän suvaitsi jälleen jatkaa:

"Kuinka se on tullut tänne, tahi sanokaamme pikemminkin, kuinka Sperrigoe sai selville sen, että se on täällä? Herra Craye on juuri kertonut minulle toisen puolen siitä, ja minä voin kertoa toisen. Kun Sperrigoe sai selville, että kuparilipas epäilemättä oli varastettu, pani hän toimeen tarkan tutkimuksen koko kirjastossa, jolloin löytyi painettu luettelo kaikista kirjoista. Nyt hän huomasi, että useita vanhoja ja harvinaisia teoksia oli kadonnut kuparilippaan mukana. Silloin hän ilmoitti sanomalehdissä. Tiedätte lopun. Parslewe oli vienyt kuparilippaan Bickerdalelle, Bickerdale oli huomannut Sperrigoen ilmoituksen ja niin edespäin. Ja nyt, kun Pawley Sperrigoen valtuuttamana ja sitten Sperrigoe itse saapuvat tänne kysymään suoraan, kuinka hän on saanut kuparilippaan haltuunsa, matkustaa hän pois. Mutta miksi?"

"Koska satun tuntemaan hänet", sanoi Madrasia äkkiä, "voin vastata kysymykseenne. Omista pätevistä ja kunniallisista syistä."

"Ja hänen ystävänään ja neuvonantajanaan", huomautti Murthwaite, "voin sanoa amenen siihen. Mutta miksi hän ei antanut minkäänlaista selitystä?"

Nyt oli minun vuoroni sekautua asiaan.

"Herra Murthwaite", sanoin, "ei Pawley eikä herra Charles Sperrigoekaan pyytäneet minkäänlaista selitystä. Sperrigoe ei tietysti tavannut herra Parsleweä, ja Pawley tuli tänne vain vakoilemaan —"

"Niin, niin", keskeytti hän. "Tarkoitan todellisuudessa vain sitä, että miksi herra Parslewe ei antanut teille minkäänlaista selitystä?"

"Minulleko?" huudahdin. "Miksi juuri minulle?"

"Koska te olitte ainoa henkilö, joka tiesitte — sanoisimmeko asian välittömät vaiheet. Hän luottaa teihin epäilemättä, herra Craye, vaikka olettekin tunteneet toisenne vasta muutamia päiviä. Miksi hän ei selittänyt teille lyhyesti tätä näennäistä salaisuutta öisen poisliivahtamisen sijaan? Miksi?"

"Huomautinhan jo", huudahti Madrasia, "että hän on tehnyt sen omista pätevistä syistään."

Murthwaite rummutti sormillaan pöytää katsoen meihin tarkasti.

"Ettekö nyt ymmärrä?" sanoi hän äkkiä. "Ettekö nyt voi käsittää sitä, millaisen epäluulon alaiseksi hän on saattanut itsensä, koska herra Charles Sperrigoe ei tunne häntä?"

"En ole niinkään varma siitä", sanoin yhtä nopeasti. "Olen joka tapauksessa aivan varma, että Parslewe tuntee tahi on ainakin tuntenut Sperrigoen kerran maailmassa. Teen tämän varman päätelmäni eräästä huomautuksesta, jonka hän teki kertoessani hänelle Sperrigoesta."

"Mitä?" huudahti Murthwaite. "Mistä huomautuksesta?"

Kerroin sen hänelle. Hän nousi äkkiä tuoliltaan kuin jotakin olisi pälkähtänyt hänen päähänsä ja käveli sitten pari minuuttia edestakaisin huoneessa miettien. Sitten hän tuli jälleen takaisin pöydän luo, istuutui paikoilleen ja kääntyi meidän molempien puoleen viitaten noihin pariin sähkösanomaan, jotka vieläkin olivat siinä, mihin hän oli ne laskenut kädestään.

"Ruvetaan nyt puhumaan asiallisesti", hän sanoi. "Otaksun teidän molempien aikovan tavata Parslewen Newcastlessa huomenaamulla näiden sähkösanomain johdosta?"

"Varmasti!" vastasi Madrasia. "Ja aiomme ottaa kuparilippaan mukaamme."

"Oikein", jatkoi hän. "Sitten haluan teidän suorittavan kolme asiaa. Ensiksikin

teidän pitää kertoa Parslewelle kaikki, mitä olen kertonut teille tästä Palkeneyn jutusta. Toiseksi, sanokaa hänelle, että minä omalla vastuullani hänen ystävänänsä ja asianajajanaan olen antanut herra Charles Sperrigoelle sellaisen lupauksen — oikeastaan takuun — että Parslewe niin pian kuin suinkin antaa hänelle täydellisen selostuksen siitä, kuinka lipas ja kirjat ovat joutuneet hänen haltuunsa, niin että niiden vaellus Palkeneyn kartanosta Kelpieshawiin saadaan täydellisesti selville, koska tietenkin on aivan käsittämätöntä, että herra Parslewe olisi saanut ne haltuunsa jollakin epärehellisellä tavalla. Kolmanneksi olen taivuttanut herra Charlesin matkustamaan kotiinsa, missä hän odottaa herra Parslewen lähettämiä tietoja."

"Mutta onkohan hän matkustanut?" sanoi Madrasia.

"Hän matkusti etelään ensimmäisessä junassa keskusteltuaan kanssani", vastasi Murthwaite.

"Saatettuaan Woolerin poliisikomissaarin siihen uskoon, että holhoojani on ehkä varas, vai mitä?" vihjaisi Madrasia.

"Ei mitään sellaista", Murthwaite vastasi. "No, no, malttakaahan nyt, hyvä nuori neiti, asiat eivät ole lainkaan siten. Sperrigoe teki siellä vain muutamia varovaisia kysymyksiä saadakseen tietää, millainen Parslewen asema on naapuristossa. Poliisi ei tietenkään aavista mitään."

Nyt seurasi lyhyt vaitiolo, jonka Madrasia vihdoinkin rikkoi.

"Viemme tietysti holhoojalleni teidän viestinne. Jokaisen sanan. Mutta, herra Murthwaite, eikö teillä ole minkäänlaista vihiäkään siitä, mitä tämä kaikki tarkoittaa? Kaikki tämä hälinä, salaperäisyys ja maakunnan halki matkusteleminen yhden ainoan kuparilippaan jälkiä seuratesa?"

Murthwaite nauroi ja kääntyen tarjoilupöytään päin otti lippaan käteensä.

"Minulla on yhtä vähän keinoja salaisuuden ratkaisemiseksi kuin teilläkin",

hän sanoi. "Tämä esine on varmasti harvinaisuus jo muutenkin. Se on hienoa vanhaa taottua kuparia, kaunista tekoa ja kauniisti kaiverrettu. Mutta sitä en ymmärrä, miksi se on aiheuttanut sellaisen hälinän, kuten te sanoitte. Kuitenkin, kun kuoleva mies mumisee sellaista, mitä vanha Matthew Palkeneykin, niin haluaa hänen laillinen neuvonantajansa tietenkin saada jotakin selvyyttä asiaan. Mielipiteeni on, ettei tässä ole oikeastaan kysymys kuparilippaasta, vaan siitä, mitä siinä mahdollisesti on ollut. Ei lippaasta, sen sisällöstä vain, ymmärrätte kai sen?"

"Te luulette siis, että siinä on säilytetty jotakin Palkeneyn kartanossa?" vihjaisin.

"Ehkä. Sitä minä juuri ajattelen."

"Ja otaksutte alkuperäisen varkaan anastaneen sen huolimatta sen laadusta?"

"Aivan niin. Lipas on voinut kulkea monien käsien kautta ennen joutumistaan Parslewen haltuun. Parslewe löysi epäilemättä tämän kاپineen jostakin harvinaisten esineiden kaupasta ja kirjat myös."

"Voivatko Palkeneyn kartanon asukkaat ollenkaan aavistaa, kuinka varkaus on tapahtunut?" kysyin.

"Eivät. Sperrigoe ainakin väitti niin. Mutta Palkeneyn kartano on ymmärtääkseni jonkinlainen näyttelypaikka; minä tarkoitan, että siellä on sellaisia huoneita, joita näytetään yleisölle, ja niihin kuuluu kirjastokin. Shillingin suuruinen sisäänpääsymaksu kannetaan muutamina aamuina viikossa ja tulot luovutetaan paikallisiin armeliaisuustarkoituksiin. Ja Sperrigoe ajattelee tietysti, että joku vieras varasti tämän lippaan ja kirjat juuri vähää ennen vanhan Matthew Palkeneyn kuolemaa. Niin pitkälle olemme päässeet, eikä tässä enää kaivata muuta kuin muutamia sanoja Parsleweltä."

Hän sanoi sitten lähtevänsä, ja hetkisen kuluttua laskeuduimme kaikki portaita alas pihalle. Vanha Edie toi hevosen tallista ja ottaen suitset käteensä

Murthwaite kääntyi Madrasian puoleen.

"Koettakaa nyt taivuttaa herra Parslewe palaamaan heti takaisin tänne ja kertokaa sitten minulle kaikki, että voisin kirjoittaa Sperrigoelle salaisuuden ratkaisun", hän sanoi. "Kertokaa hänelle kaikki puheeni ja pyytäkää häntä palaamaan heti takaisin."

Mutta Madrasia alkoi käydä hieman kapinalliseksi.

"Kerromme kyllä hänelle kaiken Sperrigoen käynnistä ja Weechin vierailun myös", hän vastasi. "Mutta herra Murthwaite, jätätte kokonaan huomioon ottamatta erään asian, niin asianajaja kuin olettekin."

"Minkä sitten?" kysyi Murthwaite nauraen iloisesti.

"Sen, ettei holhoojani milloinkaan olisi matkustanut pois, ei ikinä kutsunut sähköteitse minua ja herra Crayea luokseen eikä kuunaan pyytänyt, että kuparilipas tuotaisiin hänelle, ellei hänellä olisi siihen hyvin pätevät syyt. Luuletteko hänen kujeilevan? Lorua! Koko asia on paljon vakavampi."

Murthwaite siirsi katseensa tytöstä minuun.

"Onko teidänkin mielipiteenne sama, herra Craye?" kysyi hän.

"Kyllä", vastasin. "Ehdottomasti!"

Hän sanoi meille hyvästit ja hyppäsi satulaan kumartuen sitten sanomaan viimeiset sanansa.

"Ei mikään asia elämässäni ole milloinkaan kiinnittänyt mieltäni näin. Mutta kai tällekin on olemassa ratkaisu."

Sitten hän ratsasti nummen poikki ja hävisi näkyvistämme. Seuraavana aamuna Madrasia ja minä matkustimme Newcastleen, hän kantoi kuparilipasta, joka oli kääritty sievään kääryyn ja sinetöity. Junamme saapui sinne juuri silloin,

kun meidän oli määrätä tavata Parslewe. Mutta emme nähneet häntä asemalla. Seisoimme tuijottaen ympärillemme, kunnes muudan hotellin vahtimestarin virkapukuun pukeutunut mies lähestyi meitä, katseli meitä tarkasti ja pysähtyi viereeni.

"Pyydän anteeksi, herra, mutta oletteko herra Craye? Juuri niin, herra, minä tuon teille herra Parslewen terveiset, että te ja tämä nuori neiti tulisitte hänen luokseen hotelliin syömään välipalaa. Tätä tietä, olkaa hyvät."

VIII

MINUUTTI JÄLKEEN PUOLENYÖN

Seurasimme Parslewen lähettiä laiturin poikki hotelliin vastustelematta ja ääneti, koska olimme mukautuneet silloin, kuten Madrasia jälkeenpäin huomautti, kaikkeen, mitä Parslewe tulisi tekemään tahi käskemään. Mutta luullakseni nälälläkin oli osansa nöyryydessämme; olimme syöneet aamiaisemme varhain saamatta sitten palaakaan suuhumme, ja ainakin mitä minuun tuli, ei hotelli eikä sen mainio ruoka, johon jo olin tutustunut, herättäneet minussa minkäänlaisia vastenmielisiä tunteita. Saapuessamme sinne käännyn vaistomaisesti kahvioon päin odottaen jo ennakolta enemmän sen suomaa nautintoa kuin herra Parslewen kohtaamista. Mutta oppaamme vei meidät sen sivu; hän ohjasi meidät yläkertaan ja sitten pitkin käytäviä ja välikköjä, kunnes vihdoinkin avasi erään oven. Siitä päästiin yksityiseen arkihuoneeseen, katettu ruokapöytä odotti meitä ja takkamatolla lämmitellen valkean ääressä seisoivat Parslewe kasvot synkkinä, ja hymy oli kyynillisempi kuin milloinkaan ennen.

Hän tervehti meitä yhtä kylmästi ja tynesti kuin olisimme tulleet hänen omaan arkihuoneeseensa Kelpieshawissa syömään aamiaista. Itse asiassa hän teki tuskin muuta kuin soi meille huolettoman tervehdyksen, koska hänen päähuomionsa näytti keskittyvän ovenvartijaan ennen kuin mies pääsi poistumaan.

"Käsketään tarjoilijaa tuomaan ruoat sisään, niin olette kelpo mies. No niin", jatkoi hän katsellen meitä miettiväisesti miehen poistuessa, "olette luullakseni

nälissänne?"

"Kovasti", sanoin minä.

"Aivan nääntymäisillämme", selitti Madrasia.

Parslewe katseli häntä arvostelevasti, hieroi leukaansa ja viittasi sitten sivupöytään päin.

"Riisu päällysvaatteesi ja heitä ne tuonne, kultaseni", hän sanoi.
"Voit viedä ne sitten jälkeinpäin huoneeseesi."

Madrasia kääntyi hänen puoleensa.

"Huoneeseeniko?" huudahti hän.

"Numero 186 on varattu sinulle", vastasi Parslewe tyynesti. "Ja te, Craye, saatte tyytyä 95:teen, joka on minun huoneeni vieressä. Älkää nyt unohtako numeroitanne, mutta jos niin kävisikin, saatte ne kyllä selville konttorista. Ne on tilattu teidän omilla nimillänne."

"Tarkoitatko, että meidän on viivyttävä yökin täällä?" kysyi Madrasia.

"Kyllä", vastasi Parslewe lyhimmällä tavallaan. "Ehkä parikin."

"En tiennyt matkustaessani tänne valmistautua viettämään täällä ainoatakaan yötä", sanoi Madrasia. "En ottanut edes hammasharjaa mukaani."

"Osta sitten", vastasi Parslewe. "Täällä on hyvinvarustettuja kauppoja, kultaseni."

Madrasia tuijotti häneen tiukemmin kuin milloinkaan ennen.

"Tapasi komennella toisia henkilöitä alkaa käydä hyvin erikoiseksi, Jimmie!" huudahti hän vihdoin. "Mistä kaikki nämä vaatimukset johtuvatkaan?"

"Hädästä, koska paholainen ahdistaa", vastasi Parslewe kyynillisesti nauraen.

"Oletko sinä tuo paholainen?" kysyi Madrasia.

"En tiedä oikein, mikä olen, kultaseni", vastasi hän käyden jälleen lempeämmäksi, "mutta toivon saavani sen selville piakkoin. Ja sitä odottaessamme eläkäämme mukavasti, koska tuolla tuodaan jo meille ruokaa ja juomaa."

Pari tarjoilijaa toi huoneeseen kuumia ruokia, ja istuuduimme pöydän ääreen. En tiedä, oliko Parslewe otaksunut meidän olevan tavattomasti nälissämme, mutta hän oli varmasti nähnyt paljon vaivaa tilatessaan tällaisen herkullisen aterian ja sitä paitsi hän osoitti omaavansa hyvän ja arvostelewan maun samppanjaan nähden. Ja tarjoilijain oli viivyttävä huoneessa koko aika meidän syödessämme, missä isäntämme mielestäni menetteli hyvin ovelasti, koska Madrasia muuten olisi heti alkanut puhua aiheesta, joka oli ylinnä ajatuksissamme. Hän puheli kyllä itse hyvin vapaasti, mutta koko ajan vain eräästä näytelmästä, jota hän oli ollut katsomassa Kuninkaallisessa Teatterissa edellisenä iltana ja johon hän oli äärettömästi ihastunut.

"Mutta saat nähdä sen itse tänä iltana", lopetti hän. "Olen tilannut pari paikkaa, ja Craye saa viedä sinut sinne."

"Entä sinä?" kysyi Madrasia. "Eikö sitä kannattaisi katsella parikin kertaa peräkkäin?"

"Minulla on muita hommia", vastasi Parslewe. "Olen kaupungilla teidän palatessanne, ja mehän voimme verrata huomioitamme aamulla."

Näin, että Madrasia olisi hyvin mielellään kysynyt häneltä hänen tehtävänsä laatua, mutta tarjoilijat olivat vielä huoneessa. Vasta sitten kun he olivat tarjonneet meille kahvia ja poistuneet lopullisesti, kohdisti Parslewe huomionsi siihen, mikä meistä molemmista tuntui todellakin tärkeältä. Ojennettuaan minulle sikarin ja sytytettyään itsekin sellaisen hän käänsi tuolinsa

takkaan päin, siirtyi mukavaan asentoon laskien toisen kyynärpäänsä pöydälle ja katsahti meihin olkansa yli. "Kas niin!" hän sanoi. "Mitä siellä kotona on tapahtunut minun poissaollessani? Koska ette molemmat voi puhua samalla kertaa, päättäkää keskenänne, kumpi teistä saa aloittaa. Mutta ensiksikin, missä on lipas?"

Koska aamu oli ollut kylmä, oli Madrasia pukeutunut turkiksiin, ja niiden joukossa oli suuri käsipuuhka, jonka sisässä hän oli kantanut lipasta. Hän nousi, haki sen esille piilopaikasta, laski sen Parslewen viereen pöydälle ja viittasi sitten minuun sormellaan.

"Kertokoon hän. Korjaan, jos hän erehtyy."

"Aloittakaa siis, Craye", käski Parslewe. "Kertokaa perusteellisesti!"

Kerroin hänelle kaiken, mitä oli tapahtunut Kelpieshawissa hänen oman salaperäisen poistumisensa jälkeen, ja katselin puhuessani tarkkaavaisesti häntä. Hän kuunteli vaiti ja kylmästi, keskeyttäen minut vain kerran pyytääkseen tarkempaa kuvausta herra Augustus Weechistä. Hän näytti vaipuvan syviin ajatuksiin kuultuaan sen, mutta salli minun kuitenkin jatkaa loppuun sen enempää kyselemättä. Hän kuunteli Murthwaiten viestiäkin yhtä tyynesti kuin kaikkea muutakin. Ehdottomassa tutkimattomuudessaan Parslewe olisi tällä erikoisella tuulella ollessaan voinut vetää vertoja sfinksillekin.

"Ja siinä kaikki", lopetin. "Koko juttu."

"Niin, kaikki", toisti Madrasia, "paitsi se, minkä nyt toistan tarkasti Murthwaiten sanoilla. Sinun on palattava Wooleriin, puhuteltava häntä ja kerrottava hänelle kaikki, että hän voisi täyttää herra Charles Sperrigoelle antamansa lupauksen. Ja parasta kai se onkin."

Parslewen ohuet huulet jännittyivät tuoksi suoraksi jäykäksi viiruksi, jonka olin jo oppinut tuntemaan yhtä hyvin kuin oman kuvani kuvastimessa. Kun hän antoi niiden höltyä, tapahtui se vain siksi, että hän tahtoi päästää kuuluville

ivallisen naurunsa, joka päättyi hymyyn, kuten tavallisestikin hänen kääntyessään holhokkinsa puoleen, kuten nytkin.

"Vai olisi se parasta sinun mielestäsi, kultaseni", hän sanoi lempeästi. "Mutta sepä ei olekaan. En aio lainkaan matkustaa takaisin Wooleriin, ennen kuin minua huvittaa. En aio ollenkaan tyydyttää Charles Sperrigoen enkä Jackie Murthwaiten mukavuudenhalua, ennen kuin minua huvittaa. Vannon tietäväni omat hommani yhtä hyvin kuin joku toinenkin ja aion panna ne täytäntöönkin, kuten minua huvittaa. Ja jos haluatte taivuttaa minut puhumaan selvää kieltä, niin nyt sitä kuulitte."

"Ja kaikki tuo merkitsee, että sinä tiedät paljon enemmän asiasta, kuin olet meille ilmaissut!" huudahti Madrasia.

Kuultuaan tämän häneltä pääsi jälleen ivallinen naurahdus.

"En tiedä vielä ilmaisseeni teille mitään erityistä, kultaseni", vastasi hän. "Enkä aiokaan tehdä sitä, ennen kuin —"

"Ennen kuin sinua huvittaa!" sanoi Madrasia. "Aivan niin! Vielä enemmän salaperäisyyttä! Todellakin, Jimmie, ollaksesi kunnioitettava vanha herrasmies —"

Parslewe nauroi jälleen kohottaen päätään kuin hänestä olisi ollut hauskaa kuulla moitteita, nousi sitten tuoliltaan ja seisoen takkamatolla kädet taskuissaan katsoi vuorotellen meihin kumpaankin, kuin häntä olisi huvittanut meidän ihmettelymme. Äkkiä hän veti toisen kätensä esille, ja se oli täynnä rahaa. Noina aikoina oli paljon kultaa liikkeellä, hyvin paljon, ja Parslewen koura oli sitä täynnä. Hän ojensi rahat Madrasialle.

"Mene ostamaan itsellesi hammasharja", hän sanoi. "Sinähän tunnet kaupungin ja voit siis lähteä hieman ostoksille. Parasta on, että hankit kaikkea sellaista, mitä luulet tarvitsevasi, sillä muistaakseni puhuin jotakin parista yöstä. Mene nyt huvittelemaan, kultaseni, äläkä välitä kuparilippaasta. Siihen ei liity

minkäänlaisia salaisuuksia, ei ainakaan minun tietääkseni." Hän ojensi rahat tytölle, seisoi hymyillen vieressä hänen pukiessaan turkiksia ylleen ja kääntyi sitten nauraen minun puoleeni hänen mentyään.

"Uskokaa vain, Craye, että salaisuus muodostuu vaikka miksi naisen käsissä", hän sanoi. "Ellei sellaista ole olemassa, keksii hän jonkin."

"Eikö tässä asiassa sitten ole jotakin salaperäistä?" kysyin. "Minusta näyttää aivan siltä kuin siinä olisi paljonkin. Mutta nähtävästi ei teille, koska olette jo selvillä asioista, herra Parslewe."

"Niin, ehkäpä. Luulen näkeväni asian loiselta kannalta. Voin kuitenkin ymmärtää, että se, mikä on minusta aivan selvää, ehkä ei olekaan niin selvää toisille henkilöille, ja minä aionkin nyt uskoa teille muutamia seikkoja. Tulkaa alakertaan tupakkahuoneeseen, niin annamme avata tämän huoneen ikkunat, koska ilma täällä on niin ummehtunutta."

Hän soitti ja antoi muutamia määräyksiä huoneen tuulettamisesta ja kevyestä illallisesta, jonka piti olla valmiiksi katettuna siellä kello yhdentoista ajaksi illalla (valmiiksi meille palatessamme teatterista, sanoi hän syrjässä minulle) ja opasti minut sitten tupakkahuoneen rauhalliseen nurkkaukseen.

Sytytettyään siellä ensin toisen sikarin hän alkoi purkaa lipasta niistä sievistä kääreistä, joissa Madrasia oli tuonut sen mukanaan Kelpieshawista. Hän laski sen eteemme pienelle pöydälle, ja molemmat tuijotimme siihen. Hän erittäinkin tuijotti siihen niin tiukasti, että aloin luulla kapineen paljaan muodon hypnotisoineen hänet. Äkkiä hän hätkähti ja alkoi kaivella liivinsä taskuja.

"Niin!" mutisi hän enemmän itsekseen kuin minulle. "En ihmettelisi ollenkaan, vaikka asia olisikin niin."

Sanottuaan sen hän otti liivinsä taskusta ohuen norsunluisen kokoontaitettavan mitan ja avattuaan lippaan mittasi sen korkeuden sisäpuolelta. Sitten hän mittasi saman ulkopuolelta ja kääntyi puoleeni vaarallisine, miellyttävine hymyineen.

"Hemmetti sentään!" hän huudahti. "Craye, tässä lippaassa on kaksi pohjaa. Olen epäillyt sitä viime puolen tunnin kuluessa, ja kaiken olevaisen nimessä, se on kuin onkin totta!"

Minäkin aloin kiihottua ja tuijotin nyt lippaaseen yhtä tiukasti kuin hänkin.

"Saitteko sen selville mitoista?" kysyin.

"Kyllä. Sisäisen ja ulkonaisen korkeuden välillä on neljännestuuman ero", vastasi hän. "Se merkitsee, että siellä on hyvin matala ontelo, mutta kuitenkin tarpeeksi suuri piilottamaan — mitä?"

"Ei mitään erityistä, luullakseni."

"Eikö? Mutta minä olen kuullut pieneen kompassiinkin sopivan hyvin tärkeitä ja kohtalokkaita esineitä", huomautti hän. "Siinä on nyt kaikissa tapauksissa sellainen, koska emme voi väittää mittasuhteita vääriksi. Lippaassa on ontelo! Ja se voidaan varmaankin avata jollakin tempulla täältä pohjasta, luultavasti vääntämällä noita jalkoja."

Hän viittasi niihin neljään pyöreään nuppiin, joilla lipas lepäsi, yrittämättä kuitenkaan koskea niihin, koska hänen ajatuksensa näyttivät suuntautuneen muualle. Ja mietittyään hetkisen hän kääntyi luottavaisesti puoleeni.

"Lupasin kertoa teille jotakin", sanoi hän. "Te olette luotettava mies, Craye, ja minä osoitinkin sen teille jättämällä tytön teidän haltuunne. Hänkin pitää teistä, ja luulen teidän molempien nuorten rakastuvan toisiinne, ellette jo olekin, ja jos te olette, niin hyvä niinkin, poikaseni. Te voitatte vielä itsellenne kuuluisan nimen taiteellanne, mutta viis siitä, minä kerron nyt teille hieman tästä lippaasta. En kuitenkaan ilmaise vielä sitä, kuinka olen saanut sen haltuuni, koska se olisi liian aikaista. Mutta saadessani sen se oli lukossa eikä minulla ollut avainta siihen enkä minä milloinkaan vaivautunut hakemaan enkä teettämään siihen sellaista. Kun se kerran hieman vahingoittui, toin sen Bickerdalelle tänne kaupunkiin ja pyysin häntä korjaamaan sen. Hän epäröi hieman ottaessaan sen

vastaan, mutta sanoi sentään tietävänsä miehen, joka kyllä osaisi korjata sen, minkä vuoksi jätin sen hänelle ja käskin samalla aukaista sen. Ja nyt, Craye, ajattelen, että silloin kun lipas oli Bickerdalen tahi tuon toisen miehen käsissä, vietiin jotakin tuosta lippaasta, jotakin sellaista, jota en ollut aavistanutkaan siellä olevan. Se vietiin luultavasti silloin, ellei —"

Hän keskeytti irvistäen kummallisen mieltiväisesti.

"Ellei, mitä?" kysyin minä.

Hän nojautui lähemmäksi olkapäästäni ja hiljensi ääntään, vaikka läheisyydessämme ei ollutkaan ketään.

"Ellei tuo Weech ottanut sitä sieltä eilen Kelpieshawissa", vastasi hän. "Weech, Augustus. Millainen nimi!"

"Weechkö?" huudahdin minä. "Häinkö? Mahdotonta!"

"Miksi se olisi ollut niin mahdotonta, hyvä mies? Siinä ei ole mitään mahdotonta. Tehän kerroitte minulle juuri äsken tuolla yläkerrassa selostaessanne tapahtumia, että menitte Madrasian kanssa kirjastooni verrataksenne Timesin ilmoituksessa mainittujen kirjojen nimiä muutamien erityisten hallussani olevien kirjojen nimiin ja jätitte herra Augustus Weechin yksikseen huoneeseen, missä kuparilipas oli aivan hänen edessään. Tietysti —"

"Taivas varjalkoon!" huudahdin. "En tullut sitä lainkaan ajatelleeksi!"

"Epäilemättä ette", hän huomautti kylmästi. "Mutta minäpä ajattelin. Siirrytään nyt erääseen toiseen seikkaan, joka kuitenkin liittyy pääasiaan. Minulla on sellaisia hommia tänä iltana, jotka toivoakseni ilmaisevat minulle, onko lippaassa ollut jotakin, ja minä haluan, että tekisitte minulle pari kolme palvelusta pääasiallisesti siten, että pidätte huolta Madrasiasta. Ensiksikin, syömme varhaisen päivällisen. Sitten voitte mennä hänen kanssaan teatteriin — tässä ovat liput, annan ne nyt muistaessani teille. Kun tulette takaisin, on teille

katettu kevyt illallinen yksityiseen arkihuoneeseeni. Ennen kuin menette, ilmoitan Madrasialle, että mahdollisesti viivyn hyvin myöhäiseen kaupungilla, minkä vuoksi hänen on illallisen jälkeen mentävä nukkumaan. Nyt seuraa eräs tehtävä teillekin. Haluan, että odotatte tuossa arkihuoneessa kello kahteentoista saakka yöllä. Ellen minä saavu sinne täsmälleen silloin" — tässä hän keskeytti ottaen taskustaan suljetun kirjekuoren ja ojentaen sen minulle — "pukekaa päällystakki yllenne, viekää itse tämä poliisiasemalle — se on tässä aivan lähellä — pyytäkää, että saisitte puhutella komissaaria, ja antakaa tämä hänelle. Oletteko ymmärtänyt?"

"Jokaisen sanan", vastasin minä. "Mutta miksi kääntyä poliisin puoleen? Luuletteko ehkä joutuvanne johonkin vaaraan?"

"En niin paljon vaaraankaan kuin vaikeuksiin, vaikka en tahdokaan kieltää, että voin joutua vaaraankin", vastasi hän. "Mutta seuratkaa ohjeitani. Siellä on joku komissaari öisinkin. Hän tuntee kyllä nimeni luettuaan kirjeeni, koska minä olen piirikunnan viranomainen. Jos hän tekee teille muutamia kysymyksiä, vastatkaa niihin. Ja jos teitä haluttaa, lähtekää hänen mukaansa, jos hän lähtee itse tahi lähettää jonkun puolestaan. Oletteko nyt selvillä, mitä teidän on tehtävä keskiyöllä?"

"Olen täydellisesti", vastasin minä työntäen suljetun kuoren taskuuni. "Ja minä lupaan toimittaa sen. Mutta toivoakseni ette joudu henkilökohtaiseen vaaraan, herra Parslewe."

Hänen huulensa jännittyivät ja hän katsoi syrjään kuin vihjaistakseen minulle, ettei hän halunnut keskustella siitä asiasta, ja hetkisen kuluttua hän alkoikin puhua aivan muista seikoista. Halusin kysyä häneltä, mitä minun pitää tehdä siinä tapauksessa, että hänelle tapahtuu jotakin, mutta en uskaltanut, koska näin aivan selvästi hänen käsitelleen loppuun sen asian tällä haavaa, ja ymmärsin, ettei tässä ollut muuta tehtävää kuin toteuttaa hänen ohjeensa.

Söimme tyynesti päivällisemme alakerrassa puoli seitsemän aikaan, ja kun

Madrasia ja minä melkein tuntia myöhemmin ajoimme teatteriin, jäi Parslewe tyynesti juttelemaan erään vanhan herrasmiehen kanssa. Hän heilutti meille sikariaan kulkiessamme hänen ohitse, mutta kutsuikin sitten Madrasian luokseen.

"Tyttöseni, sinun pitää mennä heti vuoteeseen tultuasi kotiin", sanoi hän. "Ainakin sitten kun olet syönyt hieman illallista. Älä odota minua, sillä voin viipyä kaupungilla pikkutunneille saakka."

Sitten hän viittasi tyttöä menemään. Madrasia oli hieman kiihkoissaan ajatellessaan kappaletta ja minä tavattoman levottomana ja huolissani, koska niitä tilanteen mahdollisuuksia, jotka voivat esiintyä keskiyöllä, ei ollut lainkaan hauska ajatella, ja kuta enemmän niitä mietin sitä vähemmän niistä pidin. Oli hyödytöntä kieltää, että Parslewe oli erikoinen, jopa kummallinenkin mies, joka menetteli kaikessa omalla tavallaan, ja minä olin tarpeeksi perillä maailman tavoista, vaikka olinkin vielä nuori, tietääkseni, että sellaiset miehet joutuvat aina vaaraan. Minne hän aikoi mennä tänä iltana ja mitä varten? Selvästi toimittamaan jotakin sellaista, missä hän ehkä tarvitsi poliisin apua. Mutta jos nyt otaksutaan tämän avun tulevan liian myöhään niin mitä minun silloin oli tehtävä? Huolimatta siitä, mitä hän oli sanonut Madrasiasta ja minusta kevyellä tavallaan, olin melkein vieras hänelle ja tytölle, ja aavistin vaikeuksia, jos jotakin vakavaa sattuisi tapahtumaan. En pitänyt Parslewestä juuri ollenkaan sinä iltana, koska hänen mielestäni olisi pitänyt uskoa minulle enemmän. Mutta sille ei voitu enää mitään, ja tuossa istui Madrasia. Ja tavattuaan holhoojansa näytti Madrasia melkoisesti tyyntyneen; hän luotti nähtävästi suuresti Parslewen vaikutusvaltaan.

"Kertoiko hän teille mitään iltapäivällä minun ollessani ostoksilla?" kysyi hän äkkiä ajaessamme Grey-katua pitkin. "Olen varma, että olette keskustelleet jostakin."

"Kyllä hieman", vastasin minä. "Hän otaksuu lippaassa olevan kaksi pohjaa, joiden välissä on kapea ontelo, missä hän luulee olleen piilossa jotakin, joka on sieltä varastettu; ja ystävämme Weech on mahdollisesti syyllinen."

"Weechkö?" hän huudahti. "Milloin hän olisi voinut tehdä sen?"

"Kun me mennessämme kirjastoon jätimme hänet yksikseen katselemaan lipasta. Sellainen otaksuma on luonnollisesti mahdollinen, jos Weech tunsu salaisuuden."

Tämä näytti antavan Madrasialle uusia aatteita.

"Ihmettelenpä todellakin", sanoi hän mumisten. "Ja senkö vuoksi hän on tullut tänne Newcastleen, että hän saisi siitä selvän?"

"Jotakin sinnepäin", myönsin minä. "Luulen ainakin niin. Mutta tehän tiedätte paremmin kuin minä, millainen hän on."

Hän istui hetkisen vaiti — oikeastaan aina teatterin edustalle saakka.

"Jimmien suhteen voimme olla varmat ainakin yhdestä seikasta", hän huomautti vakuuttavasti, "nimittäin siitä, ettei kukaan voi voittaa häntä. Antakaa hänen sen vuoksi selvittää rauhassa asiat."

Minä en ilmaissut, ettei minulla ollut mitään valitsemisen varaa. Katselimme kappaletta, jota Parslewe oli ylistänyt niin suuresti, palasimme sitten takaisin hotelliin ja söimme yhteisen illallisen, minkä jälkeen Madrasia meni huoneeseensa. Kello oli silloin kaksikymmentä minuuttia vaille kaksitoista ja minä istuin paikoillani kaikki nuo minuutit odottaen, pitäen silmällä ovea ja kuunnellen askelia käytävästä, mutta Parsleweä ei kuulunut tulevaksi.

Ja minuuttia yli kahdentoista sieppasin päällystakkini ja lakkini ja poistuoin huoneesta.

IX

PELTISEPÄN ARKIHUONE

Hotellin suuressa lämpiössä oli vain muutamia henkilöitä, mutta heidän joukossaan oli ensimmäinen ovenvartija, joka minun tullessani sinne näytti juuri olevan luovuttamaisillaan virkansa hoidon sijaiselleen yöksi. Mieleepäni juolahti jotakin ja minä menin hänen luokseen vieden hänet syrjään.

"Tunnette kai herra Parslewen?" kysyin minä.

"Herra Parslewenkö? kyllä, herra", vastasi hän.

"Oletteko nähnyt hänen menevän kaupungille tänä iltana?"

"Kyllä, herra. Herra Parslewe poistui hotellista noin yhdentoista aikaan, vain muutamia minuutteja ennen teidän palaamistanne nuoren neidin kanssa."

"Ette siis ole nähnyt hänen tulevan takaisin?"

"En vielä, herra. Hän ei ole käynyt hotellissa sen jälkeen."

Nyökäytin päätäni ja menin kadulle. Siis Parslewen asian järjestäminen, millainen se sitten lieene ollutkin, oli määrätty tapahtuvaksi vasta kello yhdentoista jälkeen, siis hyvin myöhäiseen. Hän olisi siinä tapauksessa voinut tulla kanssamme teatteriin, mutta ehkä hänellä oli ollut toisenlaisia tehtäviä hotellissa, kuten voidaan olettaa. Näiden asioiden miettiminen oli kuitenkin

aivan hyödytöntä, koska minun oli vain täytettävä hänen pyyntönsä. Eikä ollut minkäänlaista pelkuruutta minun puoleltani, että sydämestäni inhosin sen täyttämistä. Minulla ei ollut aavistustakaan, missä päin poliisiasema sijaitsi. Parslewe oli sanonut sen olevan jossakin läheisyydessä, mutta en tiennyt, millä suunnalla. Olisin kyllä voinut kysyä sitä hotellissa, mutta en halunnut hotellin palveluskunnan saavan tietää, että aiomme turvautua poliisin apuun. Ja sehän olisi sitä paitsi voinut joutua Madrasian tietoon ennen minun paluutani. Kaduilla oli vielä ihmisiä, minähän voin kysyä heiltä. Ja juuri silloin tuli eräs poliisi esille nurkan takaa, mitä minun olisi pitänyt osata odottaakin, ja neuvoi minulle kysyttyäni tien. Parslewe oli ollut aivan oikeassa, asema oli likellä.

Menin sisään ihmetellen, koska en milloinkaan ennen ollut käynyt sellaisessa rakennuksessa enkä tiennyt, mitä minun piti odottaa. Minulla oli yhtä vähän aavistusta, millaiselta poliisin pääasema näyttää, kuin jonkin itämaisen palatsin sisustuksesta, ehkä vielä vähemmänkin. Mutta kun tulin sinne, näytti siellä kaikki hyvin tavalliselta. Siellä oli hyvin valaistu konttori pöytineen ja pulpetteineen, joiden ääressä joko istui tahi seisoi muutamia poliiseja kirjoittaen tahi tarkastellen papereita. Muudan heistä, nähdessään minun lähestyvän tiskiä ja huomaten ehkä epäröivän nulikkamaisen käytökseni, nousi tuoliltaan, pisti kynän korvansa taakse ja tuli vastaan melkein isällisen huolestunut ilme punakoissa kasvoissaan.

"Saanko puhutella jotakin korkeampaa virkamiestä", kysyin.

Hän kääntyi puoleksi viitaten erääseen mieheen, jonka huolellisesti napitetussa takissa oli nyörikoristeita ja joka istui pulpettinsa ääressä eräässä nurkassa.

"Tuolla on komissaari, herra", hän sanoi. "Puhutelkaa häntä."

Hän kohotti tiskin saranoilla varustettua ovea ja minä menin huoneen poikki kysymyksessä olevan miehen luo. Hän kohotti katsettaan minun tullessani lähemmäksi ja mittaili minut nopeasti päästä jalkoihin asti. Mieleni täytti

epämääräinen kiitollisuudentunne siitä, että olin hyvin puettu.

"Asianne?" sanoi hän.

Menin aivan hänen viereensä. Ehkä minä näytin hyvinkin salaperäiseltä — ainakin minusta tuntui niin.

"Tehän tunnette Kelpieshawin omistajan herra James Parslewen?" kysyin minä.

"Kyllä."

"Herra Parslewe on kaupungissa ja asuu North Eastern Station Hotellissa. Minäkin asun siellä hänen kanssaan. Hän pyysi minua siinä tapauksessa, että muudan edellytys mahdollisesti toteutuu —"

Hän keskeytti minut melkein huomaamattomasti hymyillen — häntä huvitti nähtävästi täsmällinen puheeni.

"Millainen edellytys?"

"Siinä tapauksessa, ettei hän palaa hotelliin ennen puoltayötä, piti minun tuoda teille tämä kirje häneltä", vastasin laskien kirjeen pulpetille. "Hän ei tullut, ja sen vuoksi tulin suoraan luoksenne."

Hän otti kirjeen, aukaisi sen ja alkoi lukea. Paikaltani voin nähdä, että kirjoitus täytti kolme sivua hotellin postipaperiarkista. Miehen kasvot eivät hänen lukiessaan ilmaisseet mitään — eivät hämmästyä, neuvottomuutta eivätkä kummastusta — ja hän luki kirjeen vain kerran läpi. Sitten hän taittoi sen kokoon, pisti pulpettiinsa ja kääntyi puoleeni.

"Oletteko herra Alvery Craye?" kysyi hän.

"Kyllä", vastasin.

"Tiedätkö, mitä tässä kirjeessä on, herra Craye?" jatkoi hän.
"Ilmaisiko herra Parslewe teille sen sisällön?"

"Ei. Mutta hän pyysi minua vastaamaan kaikkiin teidän tekemiinne kysymyksiin ja käski minun seurata teitä, jos te kirjeen johdosta lähtisitte jonnekin."

"Haluan tietää vain yhden seikan", huomautti hän. "Tiedätkö, milloin herra Parslewe poistui hotellista?"

"Kyllä. Otin selon siitä. Hän oli poistunut noin yhdentoista aikaan — muutamia minuutteja ennen. Sain sen tietää ovenvartijalta."

Hän nyökäytti päätään, lukitsi pulpettinsa, pisti avaimen taskuunsa, nousi ja pyydettyään minua istuutumaan hetkiseksi poistui erästä ovesta. Parin minuutin kuluttua hän palasi takaisin erään siviilipukuisen miehen seurassa; hän oli itse pukeutunut mantteliin ja pannut päähänsä virkalakin. Kuiskattuaan jotakin eräälle kersantille, joka kirjoitti ahkerasti huoneen keskellä sijaitsevan pöydän ääressä, hän viittasi minulle ja me lähdimme kolmisin öiselle retkellemme.

Sillä hetkellä ei minulla ollut pienintäkään aavistusta päämäärästämme. Mielessäni oli epämääräinen tunne, hyvin hämärä aavistus, että ehkä olimme menossa johonkin synkkään ja vastenmieliseen kaupungin kortteliin. Olin käynyt Newcastlessa pari kolme kertaa ennenkin ja olin silloin kävellessäni siellä todennut, että siellä oli muutamia köyhälistönkortteleita, jotka olivat yhtä huonossa maineessa kuin Liverpoolin ja Cardiffin samanlaiset kaupunginosat. Mutta toverini kääntyivätkin kaupungin keskustaa kohti suunnaten kulkunsa sen parhaiten rakennettuja osia kohti. Noilla tilavilla ja komeilla kaduilla oli hyvin rauhallista, ja meidän askeltemme kaiku kuulosti kamalalta hiljaisuudessa. Ei kukaan puhunut mitään, ennen kuin olimme kävelleet jonkin matkaa, mutta sitten kääntyi komissaari puoleeni.

"Puhuiko herra Parslewe teille jostakin mahdollisesta vaarasta, herra

Craye, johon hän ehkä voi joutua toimittaessaan asiaansa?"

"Kerron teille tarkasti, mitä hän sanoi", vastasin. "Hän sanoi: 'Ei niin paljon vaaraa kuin vaikeuksia, vaikka en tahdo kieltää sitäkään, että voin ehkä joutua vaaraankin.' Niin juuri hän sanoi."

"Aivan niin", huomautti komissaari. "Kertoiko hän teille jotakin muutakin?"

"Hän ei kertonut minulle mitään, paitsi sen, että toivoo saavansa haltuunsa ehkä jotakin", vastasin. "Jos tunnette herra Parslewen, tiedätte varmaankin, että hän muutamissa tilaisuuksissa, milloin se häntä miellyttää, voi olla epämääräinen ja epäselvä."

"Minä tunnen kyllä herra Parslewen tarpeeksi hyvin", vastasi hän veitikkamaisesti naurahtaen. "Hyvin kummallinen herrasmies, samainen Parslewe, ja tavattoman halukas seuraamaan omaa mieltään, kulkemaan omaa tietään ja toimimaan omalla tavallaan kaikissa asioissa. Koko Northumberlandissa ei ole ainoatakaan hänen virkaveljeään, joka ei tietäisi sitä, herra Craye. Te ette siis aavista lainkaan, minne nyt olemme menossa?"

"En ollenkaan!"

"No niin, koska hän on luvannut teidän tulla mukaamme, voin sen vallan hyvin kertoakin teille", sanoi hän nauraen jälleen. "Olemme menossa erään Bickerdale-nimisen läkki- ja kuparisevän taloon ja työpajaan, jotka sijaitsevat erään sivukadun varrella tässä läheisyydessä. Sinne juuri on herra Parslewe mennyt."

Minun olisi tietysti pitänyt arvata se. Tunsin itseni hyvin tyhmäksi, kun en ollut osannut ajatella sitä ennen. Mutta säpsähdin kuitenkin tahtomattani.

"Te näytätte tuntevan tuon nimen", sanoi komissaari.

"Niin, minä tunnen sen", myönsin. "Olen käynyt tuossa kaupassa. Vai sinne

hän onkin mennyt."

"Sieltä pitää meidän häntä joka tapauksessa hakea", vastasi hän. "Mutta en tiedä, löydämmekö häntä sieltä tahi jos löydämme, niin millaisissa olosuhteissa. Noudatamme nyt kuitenkin hänen määräyksiään, ja tässä on tuon sivukadun kulma."

Tunsin tuon nurkan tarpeeksi hyvin ja kadun myös. Siellähän olin vakoillut Valkopartaa ja tuota newcastlelaista asianajajaa ja sitten peräytynyt Bickerdalen kanssa tapahtuneen sanaharkan jälkeen. Hetkisen kuluttua seisoimme Bickerdalen kaupan sivuoven edustalla, mistä luultavasti päästiin hänen kotiinsa pihan puolelta. Oven ikkunaosasta ei näkynyt mitään valoa, ei kaupan ikkunoista eikä toisestakaan kerroksesta sen yläpuolelta. Ja kun siviilipukuinen mies noudattaen komissaarin käskyä soitti kelloa ja koputti vielä lisäksi, ei talosta kuulunut minkäänlaista liikettä.

Vasta sitten kun olimme soittaneet ja koputtaneet kolmasti, joka kerran yhä kovemmin ja käskevämmin, kuulimme kolinaa oven takaa. Se aiheutui siitä, että joku veti salpaa varovasti syrjään ja väänsi avainta lukossa. Mutta avaimen reiästä ja kirjelaatikon aukosta ei näkynyt valoa enempää kuin ovi-ikkunastakaan, ja sen vuoksi antoikin komissaari apulaiselleen kuiskaten muutamia ohjeita.

"Kääntäkää lamppunne valo suoraan siihen henkilöön, joka avaa oven", sanoi hän. "Ja työntäkää jalkanne kynnyksen yli."

Pidätin henkeäni, kun ovi aukeni ja peräydyin, kun siviilipukuisen miehen salalyhdyn valo lankesi pelästyneille ja kysyville kasvoille, jotka katsoivat meihin oven raosta.

Weech!

Olisin voinut nauraa ääneen Weechin kääntyessä ja paetessa, sillä hän kiljahti nähdessään meidät ja kiiruhti pakoon aivan kuin pelästynyt kaniini. Hän jätti

tietysti oven sepposen selälleen, ja olimme heti hänen kintereillään kiiruhtaen hänen jäljessään käytävää pitkin. Hän siirsi syrjään muutaman verhon, avasi sen takana olevan oven ja hyökkäsi hyvin valaistuun arki- tahi vastaanottohuoneeseen huutaen kovasti ja varoittavasti:

"Poliisi!"

Näin täydellisesti yhdellä ainoalla nopealla silmäyksellä kaikki huoneessa olevat miehet molempien poliisien välitse heidän mennessään sisään. Huoneen keskellä oli pöytä, soikea pöytä, ja meidän puoleisessa päässä, selin meihin, istui Parslewe poltellen tyynesti sikariaan. Toisessa päässä taasen istui Bickerdale äreänä, hämmentyneenä ja uhmaavana, ja Bickerdalen takana seisoj Pawley nojaten johonkin tarjoilupöydän tapaiseen.

Kaikki kolme katsoivat meihin tullessamme huoneeseen, jokainen eri ilmeellä. Bickerdale näytti suuttuvan, melkeinpä raivostuvan ja Pawley näytti toinnuttuaan ensi hämmästyksestään loukkautuvan äärettömästi. Mutta Parslewe kääntyi puoleksi, viittasi komissaarille ja kuiskasi hänelle muutamia sanoja, minkä jälkeen komissaari, hänen siviilipukuinen apulaisensa ja minä jäimme ovelle, josta olimme tulleet huoneeseen, ja Parslewe kiinnitti tarkkaavaisuutensa Bickerdaleen, jonka rinnalle takan läheisyyteen Weech, joka vieläkin oli hermostunut ja järkyttynyt, oli kiertänyt pöydän ympäri.

"No niin, Bickerdale", sanoi hän, "tahtomatta sen enempää puuttua asiaan vaadin teitä luovuttamaan tuon asiakirjan minulle — teitä tahi Weechiä tahi molempia. Kuuletteko, ojentakaa se minulle!"

"Ei!" huudahti Pawley. "Minä vastustan sitä! Jos luovutus tulee kysymykseen, on asiakirja annettava minulle, herra Parslewe. Ja koska te olette kutsunut poliisin tänne, on kai minun parasta sanoa heti —"

Parslewe nousi äkkiä tuoliltaan, ojentaen vasemman kätensä varoittavasti Pawleytä kohti. Tuossa liikkeessä oli jotakin sellaista, mikä keskeytti Pawleyn

puheen äkkiä pakottaen hänet vaikenemaan. Ja Parslewen oikea käsi taas työntyi taskuun vetäen sieltä esille sikarikotelon. Hän ojensi sen vaieten komissaarille ja viittasi, että tämä käyttäisi tilaisuutta hyväkseen ja tarjoaisi apulaiselleenkin. Sitten hän jälleen kääntyi Pawleyn puoleen.

"Herra Pawley", hän sanoi niin asiallisesti kuin suinkin, "minusta tuntuu hyvin selvältä, että meidän on parasta keskustella hieman toistemme kanssa kahdenkesken. Bickerdale, onko teillä täällä vapaata huonetta?"

Bickerdale kääntyi Weechin puoleen murahtaen jotakin, mikä kuulosti pikemminkin kiroukselta kuin käskyltä. Mutta Weech avasi erään oven huoneen taustassa näyttäen meille valaistun keittiön, ja Parslewe, viitattuaan Pawleytä seuraamaan, meni sinne. Ovi sulkeutui heidän jälkeensä.

He viipyivät siellä runsaan puolituntisen. Me viisi miestä taas, jotka olimme jääneet arkihuoneeseen, pysyimme järkähtämättä valtaamillamme paikoilla. Bickerdale ja Weech pysyttelivät lähekkäin huoneen toisessa päässä katsellen meihin salavihkaa ja kuiskaillen silloin tällöin. Weech erittäinkin näytti hyvin ilkeältä, ja minä aloin jo olla tällä haavaa täydellisesti selvillä siitä, että hän oli pettänyt Madrasian ja minut melko ovelasti Kelpieshawissa. Komissaari, hänen apulaisensa ja minä istuimme rivissä hyvin kovilla suoraselkäisillä tuoleilla poltellen Parslewen sikareja paremman työn puutteessa ja vahtien ja odottaen. Vain kerran tämän epätietoisuuden aikana eräs meistä sanoi muutamia sanoja, ja se tapahtui silloin, kun komissaari, huomattuaan sattumalta katseeni, kuiskasi minulle tyynesti:

"Kummallinen juttu, herra Craye. Hyvin omituinen!"

"Epäilemättä", vastasin.

Hän hymyili ja katsoi apulaiseensa. Mutta tämä mies kuului noihin tyhjänäamaisiin yksilöihin, jotka ovat sen näköisiä kuin ei mikään voisi liikuttaa heitä, hän näytti vain nauttivan Parslewen tarjoamasta sikarista. Tämä

puristettuna toiseen suupieleen hän istui liikkumattomana katsellen ovea, josta Parslewe ja Pawley olivat hävinneet. Hän ei luullakseni kääntänyt katsettaan hetkeksikään siitä; minun muistoni hänestä ovat joka tapauksessa sellaiset, että hän oli mies, joka voi istua paikoillaan ja vahtia jotakin esinettä tahi henkilöä tuntikausia räpäyttämättä edes silmiäänkään. Hän oli vaarallinen ja vastenmielinen henkilö, jonka jokin luonnonoikku oli epäilemättä luonut sopivaksi toimittamaan vainukoiran tehtäviä.

Minä taas arvailin koko ajan, mitä tästä seuraisi. Mitä Parslewe oikeastaan ajoi takaa? Mitä oli Pawleyllä tekemistä tuolla? Kuka tämä Pawley oikeastaan on? Miksi Parslewe halusi juuri silloin, kun hänen apujoukkonsa oli saapunut paikalle, neuvotella Pawleyn kanssa? Sillä mitäpä muuta keittiössä olisikaan voitu tehdä kuin neuvotella. Emme kuulleet mitään, sieltä ei kuulunut kiivaita ääniä eikä mitään sellaista, mikä olisi viitannut vihaiseen ja monisanaiseen keskusteluun. Kuulimme vain silloin tällöin Weechin kuiskauksia ja Bickerdalen murahtavia vastauksia. Mutta liedellä porisi kattila, ja maton nurkalla, lähellä Bickerdalen jalkoja, istui kissa ja kehräsi kehräämistään...

Keittiön ovi aukeni äkkiä, ja yhtä nopeasti huomasin senkin, että mitä ikinä siellä sitten lienee sanottukin tahi mitä tahansa siellä lienee tapahtunutkin, oli Pawleyn käytöksessä tapahtunut ihmeellinen muutos. Hän avasi oven Parslewelle ja seisoj kunnioittaen sivulla Parslewen mennessä hänen ohitse. Kun hän seurasi Parsleweä arkihuoneeseen, teki hän sen kuin mies, joka joko on tavannut parempansa tahi saanut kuulla jonkin paljastuksen. Ja hän se rupesikin ensin puhumaan totellen Parslewen viittausta ja kääntyi Bickerdalen puoleen.

"Herra Bickerdale", sanoi hän kohteliaasti ja pyytävästi, "teidän on luullakseni parasta suostua herra Parslewen toivomukseen. Olen keskustellut hieman herra Parslewen kanssa ja — ja teidän on luullakseni parasta tehdä juuri niin."

Bickerdale kääntyi hänen puoleensa äkkiä tuijottaen, mikä ei ilmaissut muuta kuin sulaa hämmästyä. Saattoi hyvin nähdä, että mies oli melkein suunniltaan hämmästyksestä ja ihmetyksestä.

"Mutta miksi?" hän huudahti. "Tehän juuri äsken sanoitte minulle, ettei minun pidä tehdä mitään sellaista."

Pawley hymyili kummallisesti, hermostuneesti ja paheksuvasti.

"Olosuhteet muuttavat asioita, herra Bickerdale", sanoi hän. "En tiennyt silloin sitä, mitä nyt tiedän. Neuvon teitä tekemään, niinkuin herra Parslewe haluaa."

Weech hyppäsi seisoalleen vihan ja harmin vallassa.

"Entä me?" kirkui hän. "Me — minä ja hän! Millaiseksi hyödyksi se on meille? Mistä me silloin ansaitsemme?" Hän kääntyi melkein vihaisesti Bickerdalen puoleen. "Älkää suostuko siihen!" jatkoi hän. "Älkää tehkö sitä? Viis noista miehistä tuolla; poliisilla ei ole mitään oikeutta sekautua tähän asiaan ja —"

"Minä voin luovuttaa teidät poliisin haltuun parissa minuutissa, hyvä mies", sanoi Parslewe äkkiä, "vain näyttääkseni teille —"

"Herra Bickerdale", sanoi Pawley, "noudattakaa neuvoani. Ymmärsin herra Parslewen puheesta, ettei teille koidu siitä minkäänlaista vahinkoa."

Bickerdale katsoi häneen tutkivasti. Sitten hän äkkiä työnsi kätensä liivinsä povitaskuun ottaen sieltä esille pienen nelikulmaisen kirjekuoren, jonka hän yhtä nopeasti ojensi Parslewelle pöydän yli. Sillä hetkellä, kun lampun valo sattui tuohon kuoreen, luulin näkeväni ristin sen liepeessä.

"Olen nyt vapautunut siitä joka tapauksessa!" murahti Bickerdale äreästi. "Peruuttamattomasti!"

Katsoimme kaikki Parsleween. Hän peräytyi erääseen nurkkaan, missä toinen lamppu paloi seinään kiinnitetyllä jalustalla. Sen valossa hän käänteli kuorta sinne tänne katsellen sitä sekä etu- että takapuolelta, ja minä näin silloin, että joko Bickerdale tahi Weech tahi joku kolmas, jonka käsissä se oli ollut, oli

avannut sen. Ja kuoresta Parslewe otti esille jotakin, mikä minusta näytti tavalliselta postipaperiarkilta. Sen, mitä siihen oli kirjoitettu, luki hän läpi minuutissa. Vaikka kuusi silmäparia katselikin häntä, olisi kukin yhtä hyvin voinut toivoa saavansa tietoja kiviseinältä kuin saada jotakin selvää hänen kasvojensa ilmeestä, koska se nyt oli tutkimattomampi ja kylmempi kuin milloinkaan ennen. Hän ei ilmaissut mitään, työnsi vain äkkiä paperin kuorineen taskuunsa, istuutui pöydän ääreen, otti esille shekkikirjansa ja täytekyntänsä ja alkoi kirjoittaa. Hetkistä myöhemmin hän ojensi maksumääräyksen Bickerdalelle ja sitten, sanomatta sanaakaan Weechille tahi Pawleylle, hän poistui viitaten meitä seuraamaan.

Muodostimme pienen kulkueen kävellessämme pois keskikaupungilta. Parslewe ja komissaari kulkivat edellä. Minä kuulin heidän juttelevan piirikunnan asioista, kuten uusista veroista ja muista samanlaisista vähäpätöisistä seikoista. Siviilipukuinen mies ja minä muodostimme jälkijoukon ja keskustelimme ilmasta. Hän kertoi minulle vuokranneensa osan jostakin kasvitarhasta kaupungin laidalta ja toivoi nyt sadetta, että hänen kylvönsä rupeaisi kasvamaan. Hetkisen kuluttua erosimme, ja minä menin Parslewen kanssa hotelliin ja sitten yläkertaan yksityiseen arkihuoneeseemme. Sivupöydällä oli viskiä ja soodaa, ja hän sekoitti pari lasillista, ojensi toisen minulle ja joi omansa pohjaan yhdellä siemauksella. Sitten, minun tyhjennettyä omani, hän katsoi kysyvästi minuun.

"Nyt vuoteeseen, poikaseni", sanoi hän. "Juuri niin. Seuratkaa siis minua, koska teidän huoneenne on minun huoneeni vieressä ja me voimme kävellä sinne yhdessä." Kuljimme hetkisen vaiti käytävässä. "Tahdotteko ottaa erään ajatelman, joka ei ole lainkaan alkuperäinen, mukaanne vuoteeseen, Craye?" kysyi hän äkkiä meidän saapuessamme ovillemme. "Minä annan teille sellaisen: Tässä maailmassa on muutamia kirotun kummallisia seikkoja."

Sitten nauraen ivalliseen tapaansa hän puristi kättäni ja riensi huoneeseensa.

X

HÄNET TUNNETAAN KRUUNUSSA

Tämän illan vaihtelevat tapaukset eivät olleet sellaisia, että ne olisivat vaikuttaneet nukuttavasti, ja minä lepäsin kauan aikaa valveilla ihmetellen niitä. Ajatukseni kohdistuivat tietysti pääasiallisesti siihen, mitä olin nähnyt Bickerdalen arkihuoneessa. Kuinka oli Pawleykin tullut sinne? Mitä Parslewe sanoi Pawleylle tuolla keittiössä, mikä muutti Pawleyn äkkiä melkein palvelevaisen taipuvaiseksi Parslewen seuraaviin tekoihin nähden? Mikä oli tuo asiakirja, jonka Bickerdale ojensi Parslewelle? Oliko Bickerdale löytänyt sen korjatessaan lipasta, vai oliko Augustus Weech anastanut sen, silloin kun Madrasia ja minä olimme jättäneet hänet yksikseen Kelpieshawin arkihuoneeseen? Kaikki nämä kysymykset pyörivät aivoissani levätessäni vuoteessani kaikkea muuta kuin unisena, ja minun on kai aivan tarpeetonta lisätä, etten vielä ehtinyt vastata tyydyttävästi yhteenkään niistä, kun vihdoinkin vaivuin enemmän tahi vähemmän levottomaan uneen. Totuus oli näet se, että huolimatta asian kaikista eri vaiheista tuntui salaisuus minusta kello kahden aikaan yöllä suuremmalta ja toivottomammalta kuin milloinkaan ennen.

Ja tämä tunne painoi mieltäni vielä herätessänikin kello kuuden aikaan aamulla niin kovasti, että minun teki mieleni marssia Parslewen huoneeseen, herättää hänet epäilemättä syvästä unestaan ja sanoa hänelle, että hänen pitää keventää mieltään tuossa paikassa puhumalla kaikki. Mutta koska hän mielestäni oli ainoa sellainen mies maailmassa, jota ei mitenkään voida pakottaa tunnustamaan, ennen kuin hän itse haluaa sen tehdä, turvauduin toiseen keinoon

tyynnyttääkseni hämmentynyttä mieltäni. Nousin, ajoin partani, pukeuduin ja mentyäni alakertaan poikkasin suurelle asemalle. Rautatieasemat ovat minusta mielenkiintoisia mihin aikaan päivästä tahansa, mutta erittäinkin varhain aamulla. Ensimmäisten junien lähtö ja tulo, heräämisen asteettaiset ja lisääntyvät merkit, sanomalehtien saapuminen ja kirjakoppien avaaminen, vieläpä maitoastioiden purkaminen vaunuista ja poisvieminen, ovat mielestäni tapahtumia, joita kannattaa katsella. Maleksin sinne tänne jonkin aikaa katsellen ja tehden huomioita, kunnes kellon osoittimet näyttivät seitsemää. Koska tiesin, etteivät toverini joutuisi aamiaiselle paljonkaan ennen yhdeksää, menin ravintolahuoneeseen saadakseni kupillisen kahvia. Ja siellä tiskin ääressä, matkalaukku jalkainsa vieressä ja makuuhuopa käsivarrellaan, seisoj Pawley.

Hän hymyili minulle puoleksi imartelevasti ja puoleksi hermostuneesti, mutta samalla hyvin salaperäisesti. Ja koska minusta äkkiä tuntui siltä, että minulla on yhtä suuri oikeus kuin jollakin toisellakin tyydyttää luonnollista kyselemishaluani, menin hänen luokseen toivottaen hänelle hyvää huomenta. Hän vastasi hyvin kohteliaasti, ja minusta näytti aivan siltä, kuin hän olisi ollut melko iloinen saadessaan tavata minut. Hän söi voileipiä hörppiessään teetään, ja minä tilasin itselleni kahvia ja laivakorppuja. Hetkisen seisoi vaiti vierekkäin minun lainkaan tietämättä, että Pawley odotti minun alkavan keskustelun.

"Poislähdössäkö?" kysyin katsoen hänen matkatavaroihinsa.

"Niin, herra Craye", vastasi hän melkein kiihkeästi. "Seitsemän neljäkymmentä lähtevässä junassa. Viimeöiset tapahtumat lopettivat työni täällä."

Huomasin, kuinka hänen puheensa ja käytöksensä olivat muuttuneet. Hän ei ollut enää mikään harrasteleva muinaistutkija, joka on tietävinään ja puhuvinaan jotakin noista seikoista huolellisesti siihen valmistauduttuaan, vaan jonkinlainen lähempiä tietoja etsivä asiamies, jollaisen tapaan hän nyt puhuikin. Ja edellisen aavistukseni mukaisesti minä ajattelin, että hän oli valmis ilmaisemaan minulle

jotakin saamistaan tiedoista, vaikka hän ei ehkä halunnutkaan paljastaa minulle kaikkea.

"Viimeöiset tapahtumat", huomautin minä, "olivat jotensakin salaperäisiä, herra Pawley."

"Salaperäisiä!" huudahti hän. "Luulisinpa niin toden totta! Olen ollut mukana monessa omituisessa jutussa elämässäni, herra Craye, mutta en ainoassakaan tätä kummallisemmassa. En ymmärrä tätä ollenkaan! Mutta te tiedätte epäilemättä enemmän kuin minä."

"En tiedä mitään", vastasin. "En mitään muuta kuin mitä olen nähnyt. Ja näkemääni en ole lainkaan ymmärtänyt. Sitäkään esimerkiksi en voinut ollenkaan käsittää, kuinka jouduitte olemaan läsnä Bickerdalen luona viime yönä sattuneissa tapahtumissa."

"Ah, sehän voidaan helposti selittää", sanoi hän. "Minut jätettiin tänne pitämään silmällä Bickerdalea ja yrittämään päästä puheisiin hänen kanssaan. Samalla jäin ottamaan selkoa siitä, oliko Bickerdale löytänyt jotakin kuparilippaasta, silloin kun se oli hänen hallussaan."

"Epäilikö sitten joku, että jotakin mahdollisesti oli voinut olla kätkettynä lippaaseen?"

"Varmasti, herra Craye. Herra Sperrigoe epäili sitä — oli ainakin epäilevinään. Sen vuoksi hän juuri lähettikin minut tänne — noin vain edeltäpäin tiedustelemaan. Sitten hän tuli tänne itse. Hän palasi kyllä kotiinsa, mutta käski minun jäädä päiväksi tahi pariksi vahtimaan Bickerdalea, kuten jo äsken sanoin. Ja viime yönä, juuri kun luulin voivani houkutella jotakin esille Bickerdalelta ja hänen vävyltään Weechiltä, astuukin herra Parslewe huoneeseen."

"Missä tarkoituksessa?"

Pawley hymyili arvoituksellisesti.

"Herra Parslewe on kummallinen herrasmies", vastasi hän. "Tekin olette luullakseni huomannut sen jo, herra Craye, vaikka ymmärtääkseni olettekin melkein yhtä vieras hänelle kuin minäkin. No niin, herra Parslewe ei tuhlannut aikaa. Hän ilmoitti Bickerdalelle tietävänsä hänen löytäneen erään asiakirjan lippaan salaisesta piilopaikasta — hänellä oli lipas mukanaan ja hän näytti meille, millä tempulla se avataan."

"Todellako?" keskeytin hämmästyneenä. "Hän oli siis saanut sen selville?"

"Hän tiesi sen joka tapauksessa", vastasi Pawley. "Se tehdään kiertämällä jalat irti, nuo pienet nupit, joiden varassa lipas seisoo. Ja hän vaati Bickerdalea luovuttamaan asiakirjan siinä paikassa, viivyttelämättä. Heti!"

"Entä sitten?" kysyin minä.

Pawley kaasi itselleen enemmän teetä hämmentäen sitä miettiväisesti.

"Silloin minä sekaannuin asiaan", vastasi hän, "vastustaen sitä herra Charlesin edustajana. Sanoin että hän on ainoa oikea henkilö, jolle asiakirja voidaan luovuttaa, ja ilmoitin olevani hänen valtuutettunsa. Väittelimme juuri siitä ja Bickerdale tuli yhä vastahakoisemmaksi luovuttamaan mitään kenellekään, ennen kuin saisi tietää, mitä siitä hyötyisi; silloin te saavuitte noiden poliisien kanssa. Ja lopunhan jo tiedättekin, herra Craye."

"Päinvastoin", sanoin minä, "minä en tiedä mitään. Mitä herra Parslewen ja teidän välillänne oikein tapahtui tuolla keittiössä?"

Mutta hän pudisti päätään, ja näin, ettei hän halunnut ilmaista kaikkea.

"Mitä siihen tulee, herra Craye", vastasi hän, "niin herra Parslewe sulki suuni. Mutta hän on sanansa arvoinen herrasmies, eikä minulla, sen jälkeen kuin kuulin hänen selityksensä, ollut mitään muuta valitsemisen varaa, ei ollenkaan, kuin suostua hänen ehdotukseensa, että asiakirja luovutettaisiin hänelle. Minä en voinut menetellä mitenkään muuten kuultuani hänen syynsä. Mutta hänen

selostuksestaan ei hiiskaustakaan, herra Craye, ei ainakaan vielä."

"Aavistatteko lainkaan, mitä tuo asiakirja sisältää?" kysyin mennessä vihdoinkin suoraan pääasiaan.

"En", vastasi hän nopeasti. "Mutta minähän voin arvailla."

"Mitä sitten?" kysyin suoraan. "Antaisin paljonkin, jos vain saisin sen tietää."

Hän katsahti ympärilleen kuin olisi pelännyt jonkun kuuntelevan, vaikka ei ketään ollutkaan läheisyydessä. "No niin", hän sanoi. "Oletteko kuullut puhuttavan eräästä vanhasta Palkeney-nimisestä herrasmiehestä, Palkeneyn kartanon omistajasta, herra Matthew Palkeneystä, joka kuoli vähän aikaa sitten, kenenkään sukulaisen kaipaamatta, mutta varakkaana suuren kartanon omistajana, ja jonka kirjastosta tuo lipas ja nuo kirjat on epäilemättä varastettu?"

"Olen kuullut puhuttavan hänestä ja kaikesta muustakin", vastasin.

"No niin, herra Craye, näin meidän kesken sanoen luulen tuota asiakirjaa, jonka herra Parslewe sai Bickerdalelta viime yönä tahi pikemminkin varhain tänä aamuna, ei sen vähäpätöisemmäksi kuin herra Matthew Palkeneyn testamentiksi, jonka tuo vanhus — tuo kummallinen vanha höperö oli piilottanut lippaaseen. Se ainakin on minun mielipiteeni."

"Tiedetäänkö hänen sitten tehneen testamentin?" kysyin.

"Ei tavalliseen tapaan. Mutta asiat tulevat julki. Tämäkin olisi tullut ilmi ennemmin, elleivät maalaiset olisi niin hitaita kertomaan asioista. Sperrigoet, jotka olivat tuon vanhan herrasmiehen asianajajia, eivät ole milloinkaan löytäneet minkäänlaista testamenttia eivätkä päässeet sellaisen jäljillekään. Mutta äskettäin, aivan äskettäin, he ovat saaneet selville seuraavan asian: Pari tilalla palvelevaa miestä, joista toinen on halonhakkaaja ja toinen metsänvartija, oli tullut ilmoittamaan heille, että he jonkin aikaa sitten olivat todistaneet erään paperin, jonka heidän vanha isäntänsä oli heidän nähtensä allekirjoittanut. Voiko

tuo paperi olla muu kuin testamentti, herra Craye? Mitä luulette?"

"Siltä ainakin kuulostaa", myönsin. "Ja tekö luulette herra Parslewen saaneen juuri sen paperin viime yönä haltuunsa?"

"Niin", hän vastasi. "Sillä olen kuullut — herra Charles kertoi sen minulle itse — että kun vanhus joutui kuolinvuoteelleen, puhui hän vain tuosta kuparilippaasta — niin he ainakin olivat ymmärtävinään — nimensä yhteydessä. Herra Craye, luulen hänen piilottaneen testamenttinsa lippaaseen ja otaksun sen nyt olevan herra Parslewen taskussa."

Myönsin, että otaksuma tuntui hyvin mahdolliselta.

"Kuulemme siitä luultavasti vielä", sanoin. Pawley tarttui matkalaukkuunsa.

"Minun pitää nyt lähteä junaan. Kuunnelkaa tarkasti ja pitäkää silmänne auki, herra Craye. Saatte luullakseni huomenna tahi ylihuomenna kuulla ja nähdä kummallisia asioita, jos vain pysytte herra Parslewen seurassa. Sanon teille kuitenkin sen, että vaikka herra Parslewe epäilemättä onkin omituinen, hyvin omituinen ja kummallinen herrasmies, on hän ehdottomasti rehellinen, joten paperi, jonka hän sai Bickerdalelta, on hyvässä tallessa hänen hallussaan. Muussa tapauksessa en minä nyt matkustaisi etelään. Ja kuten jo äsken sanoin, saatte nähdä jotakin kiinnostavaa, jos vain pysytte herra Parslewen seurassa. Sille ei mikään tarinakaan tule vetämään vertoja."

Sen sanottuaan hän lausui minulle jäähyväiset mennen junaansa, ja minä palasin hotelliin yksityiseen arkihuoneeseemme ostettuani erään aamulehden. Madrasiakin tuli hetkisen kuluttua sinne.

Minun ei ollut lupa ilmaista Madrasialle mitään yön tapahtumista, eikä hän onneksi kysellytkään menneitä seikkoja, koska hänen koko huomionsa näytti kiintyneen lähimpään tulevaisuuteen. Hänen tullessaan huoneeseen oli siellä muuan tarjoilija kattamassa aamiaispöytää, minkä vuoksi me vetäydyimme ikkunakomeroon katselemaan kaduille, joilla liikenne jo alkoi vilkastua.

"Oletteko puhutellut häntä tänä aamuna?" kysyi Madrasia merkitsevästi.
"Ettekö? Tapasitteko hänet viime yönä?"

"Juttelimme vain muutamia minuutteja", vastasin minä.

"Ilmoittiko hän teille, mitä tänään teemme?" kysyi hän.

"Ei sanallakaan. Ei mitään."

"Eikä sitäkään, lähdemmekö kotiin vai emme?" kysyi hän. "Eikö? Mutta miksi sitten olemme täällä?"

"En tiedä", vastasin. "Kysykää häneltä."

"Voisin yhtä hyvin kysyä sitä tuolta kuvapatsaalta!" sanoi hän viitaten ikkunasta. "Olen mielestäni kuin teatterinukke, jonka nuoria Jimmie saa vedellä mielensä mukaan."

"Tuntuuko se teistä vastenmieliseltä?"

"No niin, minusta näyttää aivan siltä, kuin ei tässä kenelläkään olisi omaa järkeä eikä tahtoa", sanoi hän. "Kuulkaahan nyt, jos hän aamiaista syödessämme tekee jonkin uuden ehdotuksen tahi suunnitelman tahi saa hullun mielijohteen, mitä silloin aiotte tehdä?"

Katsoin häneen tarkoituksellisen vakavasti.

"Myöntyä siihen", vastasin.

"Niinkö? Mutta miksi?"

"Koska en voi tehdä muutaakaan."

Hän katsoi minuun hetkisen vakavasti.

"Toivoakseni hän ei ole vielä hypnotisoinut meitä", Madrasia sanoi. "Minusta

näyttää aivan siltä, että hänen tarvitsee vain kohottaa sormeaan saadakseen meidät kävelemään jäljessään kuin lampaat."

"Mikä on sittenkin melko huvittavaa", huomautin, "koska se tekee elämän vaihtelevammaksi. Ehkä hänellä on tänään varattuna meille jotakin hyvin kiihottavaa."

"No niin, jos haluatte kulkea talutusnuorassa kuin opetettu karhu, — mutta tuossa hän nyt on!"

Parslewe ja aamiainen tulivat samalla kertaa. Hän oli nähtävästi käynyt ostamassa myymäläkojusta jonkin finanssilehden ja istui syödessään ja juodessaan vakavana tuijottaen numeroihin ja lukien tilastollisia tietoja. Vasta lopetettuaan aamiaisensa hän suvaitsi kiinnittää hieman huomiotaan meidänkin läsnäoloomme. Laskien lehden kädestään hän kumartui pöydän yli holhokkiinsa päin hymyillen hänelle.

"Kas niin, kultaseni", Hän sanoi, "ostitko eilen iltapäivällä kaikki tarvitsemasi tavarat?"

"Ostin kyllä", vastasi Madrasia heti.

"Riittävästikö, kunnes pääsemme kotiin?" jatkoi Parslewe.

"Aivan", sanoi Madrasia.

"Ostitko sattumalta matkalaukun tahi korin tahi jonkin muun, mihin voit pakata tavarasi?" kysyi Parslewe nauraen.

"Kyllä ostin. Luulitko minun lähtevän kantamaan ruskeaa paperilaatikkoa takaisin Wooleriin? Ostin melko kauniin matkalaukun."

"Ahaa!" vastasi Parslewe miellyttävästi. "Hyvä on. Siinä tapauksessa on parasta, että menet täyttämään sen, tyttöseni, sillä neljäkymmenenviiden minuutin kuluttua lähdemme matkalle."

"Minne sitten?" Madrasia kysyi. "Kotiinko?"

"Ei vielä", sanoi Parslewe. "Lähdemme pikajunassa etelään. Ja vieläpä melkoisen matkan päähänkin, minkä vuoksi meidän on saatava paikka ravintolavaunussa. Laittaaudu sen vuoksi valmiiksi."

Madrasia viittasi hennolla sormellaan minuun.

"Häneltä et ole vielä kysynyt mitään?" huudahti hän.

"En olekaan", vastasi Parslewe tynesti. "Mutta hänkin lähtee mukaan. Lähdemme kaikki. Mene sinä vain laittamaan tavarasi kuntoon." Hän kääntyi minun puoleeni tytön poistuessa huoneesta, ja hänen hymynsä oli kiehtovampi kuin milloinkaan ennen. "Te voitte vallan hyvin seurata tapausten kulkua loppuun asti, herra Craye", hän sanoi. "Saamme luullakseni asiat järjestykseen huomenna puolenpäivän aikaan. Lupaam näyttää teille jotakin sellaista, mikä vetoaa taiteilijasilmäanne. Mitä arvelette?"

"Kun ihminen on pannut sormensa peliin, saa hän antaa koko kätensäkin, herra Parslewe", vastasin. "Olen mukana, mutta hitto vieköön, jos vain tiedän, mitä tämä kaikki tarkoittaa!"

"En ole vielä ihan varma, tiedänpö sitä itsekään, hyvä mies. Mutta luullakseni lähestymme ratkaisua. Valmistautukaa siis matkalle."

Hän poistui sitten, enkä nähnyt häntä ennen kuin kaikki tapasimme toisemme lähtiessämme pikajunaan. Parslewen kanssa oli hyvin hauska matkustaa, koska hän osasi järjestää olomme täydellisen mukavaksi. Hän oli jo tilannut kolme paikkaa ja pöydän ensiluokan ravintolavaunusta ja varustautunut suurella kuva- ja sanomalehtikimpulla. Kuten hän sanoi, meillä ei ollut muuta tehtävää kuin istuutua pehmeille istuimille, pistää jalkamme pöydän alle ja kuluttaa aikaamme ylellisessä joutilaisuudessa. Teimmekin niin, mutta kun juna lähti Newcastlesta pitkälle matkalleen etelään päin, ei Madrasialla eikä minulla ollut pienintäkään

aavistusta siitä, minne oikeastaan olimme menossa. Luullakseni oli meille, erittäinkin Madrasialle, suureksi kunniaksi, ettemme tehneet minkäänlaisia kysymyksiä, vaan annoimme Parslewen menetellä kanssamme mielensä mukaan. Minulla oli kuitenkin jonkinlainen aavistus matkamme päämäärästä; ehkä se oli Palkeney Manor tahi jokin muu paikka, missä joku, ehkäpä Sperrigoe, asuu. Mutta en tiennyt ollenkaan, missä Palkeney Manor sijaitsi; Pawley oli kyllä ilmoittanut sen sijaitsevan sisämaassa, mutta sisämaakin on hyvin laaja.

Lounaan syötyämme jäimme vaunuun siksi, kunnes juna saapui Peterboroughiin. Siellä Parslewe varoittamatta meitä lainkaan hätisti meidät laiturille. Siinä hän katseli meitä ivallisesti hymyillen.

"Täältä me vasta oikeastaan aloitammekin matkamme", hän huomautti kuivasti. "Tuo oli vain valmistusta tähän, eikä se ollut edes rasittavaa. Mutta nyt —"

Hän keskeytti äkkiä poistuen luotamme. Hetkisen kuluttua näimme hänen keskustelevan erään virkamiehen kanssa. Madrasia kääntyi puoleeni.

"Ette tietystikään lainkaan aavista, minne olemme menossa", hän sanoi.

"Jos tarkoitatte sitä, etten tiedä sitä tarkasti enkä varmasti, olette oikeassa", vastasin. "Mutta jos tarkoitatte jotakin paikkaa viidenkymmenen tahi sadan neliökilometrin alalla, niin kyllä aavistan."

"Minne sitten?" hän kysyi.

"Olemme luullakseni matkalla johonkin sisämaan piirikuntaan", vastasin alistuvaisesti. "Niitä on kuitenkin useita. Muistan tarpeeksi maantiedettä toistaakseni niiden nimet, jos vain haluatte kuunnella."

"Enkä halua", sanoi hän. "Mutta toivoisin, että olisimme jo siellä, missä se sitten lieneekään. Missähän nyt olemme? Tarkoitan, minne nyt olemme

menossa?"

"Olemme vielä pitkän matkan päässä päämäärästämme", vastasin lohduttavasti. "Sitä hän juuri tarkoittaa puhuessaan matkamme jatkamisesta. Todellisuudessa olemme kaukana suoralta linjalta ja meidän pitää nyt otaksuttavasti matkustaa poikki maan. Olemme idässä ja meidän pitää matkustaa länteen."

Madrasia katsoi korkealla päittemme kohdalla seinässä olevaa kelloa. Iltapäivä oli jo puolivälissä.

"Luultavasti tulemme jonnekin noin puolenyön tienoilla", hän sanoi. "Mutta juuri sitä olen odottanutkin."

Hän oli väärässä. Matkustimme kyllä pitkälti lähdettyämme Peterboroughista, ja sivuuttaessamme sellaisia paikkoja kuin Rugbyn ja Warwickin tiesin olevamme matkalla Keski-Englannin sydämeen. Mutta saavuttuamme noin kahdeksan aikaan eräälle pienelle asemalle Parslewe komensi meidät pois vaunuista ja sitten ajopeleihin, ja muutamien minuuttien kuluttua ajoimme kuin jonkin keskiaikaisen kaupungin katuja. Emmekä silloinkaan vielä tienneet sen nimeä, tiesimme vain hänen käskeneen ajajan viedä meidät Kruunuun. Vähän ajan kuluttua olimmekin jo sen edustalla ja näimme vanhanaikaisen majatalon, jonka ovesta ilmestyi eteemme hyvin nykyaikainen ovenvartija, joka nähdessään Parslewen hymyili leveästi koskettaen lakkiaan.

"Olen iloinen saadessani tavata teidät jälleen, herra", sanoi tämä virkailija. "Huoneitako, herra?"

Parslewe katsoi mieheen kysyvästi.

"Vai muistatte te minut vielä", sanoi hän.

"En unhoita milloinkaan näkemiäni kasvoja, herra", vastasi ovenvartija. "Tätä tietä, herra."

XI

TAKAISIN ELISABETHIN AIKoihin

Huomasimme saapuneemme ihmeelliseen vanhaan taloon, paikkaan, missä oli loukkoja ja nurkkia, vanhaa tammea ja kaikkea vanhanaikaista. En olisi lainkaan hämmästynyt, vaikka kulkiessani sen kummallisia käytäviä ja portaita pitkin olisinkin tavannut poimukauluksisia herroja ja vannehameihin pukeutuneita naisia. Mutta nykyisessä kunnossaan se oli tarpeeksi nykyaikainen, ja meille tarjottiin välttävä päivällinen, vaikka ilta olikin jo myöhäinen. Se ja lumoava ympäristömme saattoivat Madrasian ja minut paremmalle tuulelle kuin mitä olimme olleet pitkän matkamme viimeisellä väsyttävällä osalla. Olimme luullakseni silloin molemmat valmiit mukautumaan asian luonteeseen, koska se joka tapauksessa tuntui lupaavalta seikkailulta. Ja päivällisen puolivälissä Madrasia naurahti kummallisesti, veitikkamainen katse silmissään ja kääntyi Parsleween päin, joka tapansa mukaan oli tyyni, hidas ja aivan kuin kotonaan.

"Ellei nykyinen salaperäisyytesi, Jimmie, menetä liian monta useista verhoistaan", sanoi hän, "niin saanko tehdä sinulle yhden kysymyksen?"

"Kyllä, miksi ei", vastasi Parslewe. "Kunhan se vain on järkevä."

"Tarpeeksi järkevä, ainakin", vastasi Madrasia. "Missä me nyt olemme?"

"Aivan niin", sanoin minäkin. "Sama kysymys on askarruttanut minunkin aivojani, vaikka ymmärrykseni onkin heikko. Sillä en minäkään tiedä sitä."

Parslewe katsoi meihin tyynesti kiihtymättä lainkaan. "Olemme vanhanaikaisessa, sangen maalauksellisessa ja mukavassa Kruunun hotellissa Medminsterissä", hän vastasi. "Se sijaitsee torin varrella ja sieltä voidaan katsella mainiosti muutamia keskiaikaisen Englannin viimeisiä jäännöksiä, kuten voitte lukea matkaoppaista, ja mikä on vieläkin parempaa, nähdä sen itsekin aamulla."

"Medminsterissäkö?" huudahti Madrasia. "Mutta sieltähän vanha Sperrigoe on kotoisin. Sama osoite oli joka tapauksessa tuossa Timesin ilmoituksessa, jota Weech näytti meille."

"Aivan niin", Parslewe myönsi kuivasti. "Juuri tässä samassa huoneessa tuon pöydän ääressä oli minulla kerran kunnia puhutella Sperrigoea."

"Milloin sitten?" kysyi Madrasia.

"Ah, joitakin vuosia sitten", hän vastasi välinpitämättömästi.

"Jos sinä olisit ollut kotona hänen käydessään Kelpieshawissa tässä eräänä aamuna, olisit sinä siis tuntenut hänet?" sanoi Madrasia tönäisten minua jalkaan. "Tietenkin, koska te olette tavanneet toisenne jo ennenkin."

"Hän olisi ehkä tuntenut kasvoni", vastasi Parslewe. "Mutta hän ei olisi tiennyt nimeäni; tarkoitan, ettei hän ainakaan tiennyt sitä silloin, kun tapasimme toisemme täällä. Me satuimme joutumaan yhteen täällä, vaikka olimmekin vento vieraita toisillemme, söimme näet päivällisemme samassa pöydässä. Polttelimme sitten sikaria yhdessä jälkeinpäin keskustellen tästä vanhasta kaupungista. Kuulin hänen nimensä, mutta hän ei milloinkaan saanut tietää minun nimeäni; olin hänelle vain jonkinlainen muuttolintu. Arvaan", jatkoi hän kyynillisesti naurahtaen, "että vanha Sperrigoe olisi hämmästynyt äärettömästi, jos hän vain olisi tavannut minut Kelpieshawissa ja tuntenut minut Kruunussa kohtaamakseen muukalaiseksi."

"Oletko sinä tullut tänne tapaamaan vanhaa Sperrigoea?" kysyi Madrasia.

Parslewe oli etevin mies, mitä minä milloinkaan olen tavannut, milloin suoran kysymyksen syrjäyttäminen tuli kysymykseen. Hänen kasvonsa pysyivät aivan ilmeettöminä ja huulet yhteenpurtuina, kunnes jotakin uutta juolahti hänen mieleensä ja hän alkoi kertoa meille jotakin sen saman vanhan talon historiasta, minne hän oli meidät tuonut. Siitä hän halusi puhella, ja koska molemmat huomasimme hyödyttömäksi kysyäkään häneltä muita asioita, poistuimme hänen luotaan. Mutta minä olin jo saanut tietää jotakin: Parslewe oli ollut siellä ennenkin, oli kohdannut Valkoparran siellä, Valkoparta tuntisi hänet varmasti, ja epäilemättä hän oli matkustanutkin sinne saadakseen puhutella Valkopartaa. Mutta miksi ihmeessä hän karttoi Valkopartaa Kelpieshawissa?

Ennen kuin ilta oli lopussa, sain tietää vieläkin enemmän. Koska Madrasia meni levolle varhain ja Parslewe alkoi kirjoittaa kirjettä tupakkahuoneessa, jäin yksikseni ja menin julkipuolen ovesta kadulle katselemaan ympäristöä. Vanha tori oli kirkkaan kuutamon valaisema, ja näin heti Parslewen olleen oikeassa sanoessaan sen muodostavan palasen keskiaikaista Englantia. Kaikilla puolillani oli vanhanaikaisia puoleksi puusta rakennettuja taloja korkeine päätyineen ja kummallisesti koristettuine julkipuolineen, ja niiden yläpuolelle kohosi aukean toisessa laidassa sijaitsevan kirkon nelikulmainen torni, ja sitä vastapäätä sen toisessa laidassa oli rakennus, jota otaksuin vanhaksi käräjätaloksi. Ellei siellä ja täällä vilkkuvia kaasulamppuja ja kauppojen ovien yläpuolella olevia merkkejä ja nimiä olisi ollut olemassa, olisin voinut luulla joutuneeni takaisin Tudorien aikakaudelle.

Ovenvartijakin tuli torille seisoessani siellä, katsoi taivaalle ja huomautti, että tulee kaunis päivä huomenna viitaten samalla siihenkin, että kauniit säät olisivatkin toivottavia, koska matkustajia alkoi jo ilmestyä paikkakunnalle.

"Täällä käy varmaankin paljon huvimatkailijoita?" tiedustelin.

"Loppumattomasti, herra", hän vastasi. "Täällä käy paljon amerikkalaisia — he pitävät tuollaisesta", lisäsi hän viitaten kädellään torin toisella puolella sijaitseviin vanhoihin taloihin. "Ymmärrän, ettei heidän maassaan ole mitään

niihin verrattavaa. Niin, kaikkina kesäkuukausina on tämä paikka täynnä huvimatkailijoita."

"Mutta ette suinkaan te muista kaikkien kasvoja?" kysyin.

Hän nauroi kuullessaan minun viittaavan hänen huomautukseensa meidän saapuessamme sinne.

"En tietystikään, herra, kaikkien satunnaisten kävijöiden", myönsi hän. "Mutta en haluaisi sanoa mitään varmaa siitäkään, koska sellainen käy vähitellen tavaksi. Siinä tapauksessa kuitenkin, että joku viipyy täällä päivän tahi parikin, en milloinkaan unhot. Tunsin ystävänne heti, hänhän on niin mielenkiintoinen henkilö."

"Siis helposti tunnettava", huomautin minä.

"Juuri niin, herra. Vaikka siitä jo onkin — sallikaa minun muistella — kulunut kolme vuotta, kun hän viimeksi oli täällä. Ah, minä muistan hänet vielä vällan hyvin? Hän oleskeli täällä pari kolme päivää eräänä syksynä. Luullakseni joku harvinaisten esineiden kerääjä. Muistan käyneeni ostamassa hänelle pari laatikkoa, joissa hän voi viedä mukanaan kaikki erilaiset kaupungista ostamansa kapineet. Niillä harjoitetaan melkoista kauppaa täällä, herra — puolet noista kaupoista tuolla toisella puolen myyvät vain niitä."

"Kuinka ne uudistavat varastonsa?" kysyin.

"Tuon saman kysymyksen ovat minulle tehneet lukemattomat henkilöt. Voitaisiin melkein luulla, että he valmistavat niitä, mutta tosiasia on, että tämä on Englannin vanhimpia asuttuja seutuja, ja täällä on paljon vanhoja taloja, vanhoja maakartanoita ja muita sellaisia asumuksia. Ja perheitä kuolee, jolloin niiden monien sukupolvien aikana kokoamat tavarat myydään huutokaupalla, ja paljon niistä joutuu noihin kauppoihin. Siten se tapahtuu, herra. Noissa kaupoissa on paljon muinaisesineitä, mutta siihen nähden sentään verraten vähän, mitä ympäristön vanhoissa taloissa on."

"Tunnetteko te täällä läheisyydessä erään Palkeney Manor-nimisen kartanon?" kysyin voidakseni lisätä omia tietojani, koska mies mielestäni oli ymmärtäväinen ja puhelias. "Täällä kai on olemassa sellainenkin paikka?"

"Palkeney Manorko?" vastasi hän epäröimättä. "On varmasti. Se sijaitsee viiden kilometrin päässä täältä; hieno vanha talo — jonkinlainen näyttelypaikka — jokainen saa katsella sitä maksettuaan shillingin — kaikki amerikkalaiset vieraamme käyvät siellä, ja rahat menevät paikallisille armeliaisuusyhdistyksille. Kartano kuului vanhalle Matthew Palkeneylle. Hän on jo kuollut, ja sanotaan, etteivät asianajajat tiedä, kelle maatila nyt oikeastaan kuuluu — he eivät ole vielä ainakaan saaneet sitä selville. Hieno talo, kieltämättä. Hän oli kummallinen vanha herrasmies, tämä vanha Palkeney — ja ajatellessani häntä muistankin, että ystävänne luullakseni tunsikin hänet. Muistan ainakin sen, että ystävänne oleskellessa täällä viimeistä päivää vanha Palkeney ajoi tänne vaunuissaan ja antoi minulle erään esineen luovutettavaksi hänelle — autoin häntä esineen sijoittamisessa toiseen niistä laatikoista, jotka olin ostanut hänelle."

"Teillä on mainio muisti", huomautin.

"Kaikkeahan sitä tulee ajatelleeksi, herra. Kasvot esimerkiksi kaivavat esille vanhoja muistoja, vai mitä? Ja minä olen aikoinani nähnyt muutamia hyvin merkillisiäkin kasvoja, jotka eivät haihdu mielestä parinkaankymmenen vuoden jälkeen. Muutamat kasvot ovat tietysti niin tavallisia, etteivät ne herätä lainkaan huomiota, mutta toiset —"

Tällä hetkellä Parslewe pisti päänsä esille kääntöoven raosta takanamme ja huomattuaan ovenvartijan portailla tuli ulos. Hänellä oli kirje kädessään. Tultuaan ovenvartijan luo hän viittasi kirjeellään torin toiseen päähän.

"Eikö herra Charles Sperrigoen konttori ole juuri tuon nurkan takana tuolla?" hän kysyi. "Niinkö? No, menkää sitten ja pudottakaa tämä kirje hänen kirjelaatikkoonsa, että hän saa sen heti aamulla käsiinsä. Menkää nyt, niin olette hyvä mies." Kun mies oli lähtenyt toimittamaan asiaa, kääntyivät hän ja minun

puoleeni. "No, herra!" sanoi hän puoleksi kyynilliseen ja puoleksi leikilliseen tapaansa. "Kuinka tämä kaikki vetoaa teidän taiteelliseen makuunne?"

"Kuin hieno näyttämöasetus jollekin salaisuudelle, herra Parslewe."

"Luulen teidän olevan oikeassa. Mutta luullakseni ratkaisemme ne kaikki huomenna, poikaseni. Ja jos tähän juttuun on liittynyt joitakin salaisuuksia, eivät ne suinkaan ole olleet minun aiheuttamiani. No niin, lähden nyt nukkumaan. Hyvää yötä."

Sanottuaan sen ja nyökäytettyään iloisesti hän poistui huolettomana, ja hetkisen kuluttua minäkin seurasin hänen esimerkkiään hämmentyneempänä kuin milloinkaan ennen hänen viimeisen huomautuksensa johdosta. Sillä ellei hän ollut saanut aikaan kaikkea tätä salakähmäilyä, niin kuka sitten?

Sitä, saataisiinko salaisuus ratkaistuksi vielä seuraavanakaan päivänä vai ei, emme tienneet, mutta se painoi vielä raskaasti mieltämme seuraavana aamuna. Kymmenen aikaan Parslewe, joka aina teki kaikki suunnitelmansa neuvottelematta kenenkään toisen kanssa, jota ne mahdollisesti koskivat, johdatti meidät Kruunun oven edustalle pysähtyneihin kahden hevosen vetämiin vaunuihin antaen syrjässä joitakin määräyksiä ajajalle. Sitten lähdimme ajamaan harvinaisen maalauksellisen ja tiheämetsäisen seudun halki. Madrasia, joka oli juuri tullut Cheviotin melkein puuttomilta rinteiltä, riemastui heti. Lehti oli jo puussa, laajat niityt olivat tuoreen viheriän ruohon peitossa ja metsän kujanteissa, joita pitkin ajoimme, keltanarsissit ja metsävuokot muodostivat värikkäitä täpliä puhkeavaa vihannuutta vasten. Hänelle olivat myös uutta nuo kummallisesti katetut majat tien varrella, joista monet olivat melkein metsän peitossa ja kaikki vanhanaikaisia.

"Tämähän muistuttaa sitä vanhaa Englantia, jota katsellaan kuvista!" hän huudahti. "Tuntuu aivan siltä kuin olisimme palanneet ajassa taaksepäin."

"Niin me toki olemmekin", sanoi Parslewe luoden meihin yhden noita

omituisia vakavia katseitaan. "Takaisin Elisabethin aikoihin. Näillä seuduilla ei ole juuri mikään muuttunut sitten Shakespearen aikojen — eivät talot eivätkä ihmisetkään. Ja jos sinä, kultaseni, aiot kiintyä enemmän keskiaikaisiin oloihin, saat pian halusi tyydytetyksi, koska saavumme kohta taloon, joka on yhtä vanha kuin oletetaankin."

Mutta ennen tämän tapahtumista vaunut pysähtyivät erään tien vieressä sijaitsevan majan edustalle ja Parslewe laskeutui tielle puhumatta meille sanaakaan, koputti ovelle ja meni sisään. Hän viipyi siellä monta minuuttia, ja kun hän vihdoin ilmestyi jälleen näkyviin, tapahtui se erään pitkän päivettyneen vanhan miehen seurassa, jota otaksuin metsänvartijaksi hänen samettitakkinsa ja yleisen esiintymisensä perusteella. Viitaten ajajaa seuraamaan Parslewe käveli edellä toverinsa rinnalla ja kääntyi hetkisen kuluttua erääseen tien vieressä kasvavaan metsikköön. Kun saavuimme sen portin kohdalle, josta he olivat menneet, näimme heidän keskustelevan kolmannen henkilön kanssa, joka, vaikka olikin jo hyvin vanha, hakkasi vielä halkoja. He keskustelivat kolmisin jonkin aikaa.

"Mitä hän nyt tiedustelee?" kysyi Madrasia.

Pudistin päätäni, koska ei mikään enää voinut taivuttaa minua mietiskelemään Parslewen tekoja.

"Emme voi menetellä sen viisaammin tällä haavaa", sanoin niin oraakkelimaisesti kuin suinkin, "kuin antaa asioiden mennä menojaan. En tiedä, mitä hän tiedustelee, mutta annetaan hänen vain noudattaa omia mielihohteitaan. Me saamme kyllä kaiken selville vähitellen."

"Minne olemme menossa?" kysyi Madrasia.

"Kuvittelen, mutta voinhan olla väärässäkin, meidän olevan matkalla Palkeney Manoriin, josta Murthwaite kertoi meille. Luulen meidän olleen matkalla sinne eilisaamusta asti, jolloin lähdimme Newcastlesta. Talo on varmaankin juuri se,

joka on yhtä vanha kuin oletetaankin. Teidän on parasta valmistautua kaiken varalta, kuten minäkin olen tehnyt."

"Mitä tarkoittatte?" Madrasia kysyi. "Tekin alatte käydä salaperäiseksi."

"Aivoni ovat luullakseni kasvaneet", vastasin. "Mutta viis siitä! Tiedän joka tapauksessa jotakin."

"Mitä sitten?"

Kumarruin hänen puoleensa koettaen näyttää niin salaperäiseltä kuin suinkin ja puhuin hiljentäen ääntäni.

"Sen", sanoin melkein värisyttävästi, "että Parslewellä on kuparilipas taskussaan."

Hän peräytyi tuijottaen minuun kuin olisi ajatellut minun tulleen sekapäiseksi. Minä nyökäytin kuitenkin juhlallisesti.

"Totta se vain on", sanoin. "Näin hänen pistävän sen päällystakkinsa oikeaan ulkotaskuun. Ja lippaassa on selitys kaikkeen. Hst, ei sanaakaan! Hän palaa nyt takaisin."

Parslewe tuli takaisin jättäen molemmat vanhukset puhelemaan keskenään, ja minä huomasin heidän tuijottavan poistuvaan olentoon syvällä mielenkiinnolla. Mutta sen sijaan, että olisi noussut vaunuihin jälleen, hän viittasikin meille tavalliseen käskevään sävyynsä, että laskeutuisimme tielle. Sitten hän kääntyi ajajan puoleen.

"Eikö tuolla kylän läheisyydessä tien varrella ole muuan ravintola?" kysyi hän. "Aivan niin. Ajakaa siis sinne, pankaa hevosenne talliin ja odottakaa siellä, kunnes lähetän hakemaan teitä. Kävelemme lopun matkasta", hän jatkoi kääntyen puoleemme. "Tuolla hieman kauempana on polku, joka vie metsän läpi."

Hän johdatti meitä tietä pitkin vielä noin satakunta metriä kääntyen sitten eräälle ratsutielle, joka luikerteli kunnioitettavien vanhojen puiden lomitse noin kilometrin pituudelta. Kulkumme oli melko hidasta, koska Madrasia tahtoi välttämättä koota itselleen kimpullisen kevätesikkoja. Hän oli juuri viimeistelemässä sitä, kun Parslewe, joka oli kulkenut hieman edellämme, huusi meille. "Kas niin, täällä sitä nyt ollaan!" sanoi hän. "Paikka on tuolla."

Jatkoimme matkaamme ja tapasimme hänet metsän laidasta nojaamassa muuatta porttia vasten. Hän viittasi eteenpäin kepillään.

"Palkeney Manor", huomautti hän kuivasti.

Madrasia huudahti äkkiä iloisesta ihmettelystä. Mutta minä en hämmästynyt lainkaan, koska edessämme leviävässä näköalassa oli tuota viehkeätä suloa ja tyyntä kauneutta, mitä ei mikään muu kuin meidän maamme voi tarjota. Katselimme aaltoilevaa puistoa, eloisan viheriää vanhoine puineen, joiden siimeksessä sarvipäiset antiloopit kävivät laitumella. Muutamassa pienoistaaksossa oli puiden varjostama vesilammikko, missä karjaa seisoi polviaan myöten vedessä, ja sen toisella puolen eräällä kummalla sijaitsti pitkien jalavien ja suurien pähkinäpuiden ympäröimä kaunis vanha rakennus, jonka piirteitä vuosisadat olivat pehmentäneet.

Tuijotimme kaikki siihen tarkkaavaisesti hetkisen. Sitten Madrasia sanoi vienosti:

"Millainen ihmeellinen paikka! Jimmie, sinäkin kai ajattelet niin."

Mutta Parslewe loi meihin vain yhden kummallisia silmäyksiään.

"Hm!" hän vastasi. "Sanoakseni sinulle totuuden, tyttöseni, arvailin juuri, mahtanevatko viemärit olla kunnossa. Maalauksellisuus on kyllä omiaan tällaisille paikoille, mutta mennään nyt kuitenkin hieman lähemmäksi."

Kävelimme hitaasti puiston halki ihaillen sen metsäistä kauneutta, sivuutimme

kimaltelevan veden ja arat antiloopit ja saavuimme vihdoinkin rakennuksen edustalle, Madrasian riemuitsevan ihailun kiihtyessä jokaisella hänen ottamallaan askeleella. Mitä minuun taasen tuli, aloin suuresti ihmetellä tuntien samalla voimakasta uteliaisuutta, niin, erittäinkin uteliaisuutta. Mitä meillä oli tekemistä täällä?

Mutta Parslewe näytti tietävän sen opastaen meidät suoraan avonaiselle julkipuolen ovelle.

"Tätä paikkaa näytellään yleisölle muutamina päivinä viikossa", hän sanoi. "Tämäkin on sellainen päivä, joten voimme mennä sisään."

Menimme taloon ja muuan vanhahko nainen tuli vastaamme. Hänellä oli pukunsa suojana musta silkkiesiliina ja kaulassaan ohut kaulaketju, ja minä otaksuin niitä tunnuskuvallisiksi merkeiksi siitä, että hän oli talon emännöitsijä. Huomasin hänen heti ensi silmäyksen jälkeen katselevan Parsleweä hyvin merkitsevästi.

"Hyvää huomenta, rouva", sanoi Parslewe niin vanhanaikaisen kohteliaasti kuin suinkin. "Me saamme luullakseni katsella hieman ympärillemme?"

Emännöitsijä ryhtyi selittämään. Kaikki juhlahuoneet, niihin luettuina nekin, joita kuningatar Elisabet oli kerran käyttänyt, ja vuode, jossa hänen majesteettinsa oli nukkunut, olivat katselijoiden nähtävänä. Vieraiden oli maksettava siitä huvista shillinki hengeltä, ja rahat menevät paikallisille armeliaisuuslaitoksille. Parslewe maksoi siis kolme shillinkiä, ja me kaikki kirjoitimme nimemme erääseen kirjaan, Parslewe viimeiseksi. Kun hän laski kynän kädestään emännöitsijän nähden, kääntyi hän tämän puoleen.

"Kuulkaahan nyt, rouva", hän sanoi, "oletteko te nähnyt minua milloinkaan ennen?"

Nainen katsoi häneen tynnosti ja tarkkaavaisesti. "Kyllä, herra", vastasi hän epäröimättä. "Muistan teidät vielä. Olette sama herrasmies, joka söi päivällistä

täällä isäntävainajani kanssa noin kolme vuotta sitten ja vietti sen jälkeen illankin hänen luonaan. Mutta en ole milloinkaan kuullut nimeänne, herra."

Parslewe nyökäytti päätään ja huomautettuaan, ettei meitä tarvitse opastaa ja että hän mieluummin kuljeskelee huoneissa yksikseen, opasti meidät ensin lämpiöön ja sitten portaita juhlahuoneihin. Meille selveni jo heti alussa, että hän tunsi paikan täydellisesti, ja seuraavan tunnin hän oli oikein haltioissaan saadessaan toimia oppaana meidän ihmetellessämme ja ihaillessamme niitä esineitä, joita hän näytteli. Mutta juuri kun tutkimme sitä vuodetta, missä kuningatar Elisabeth oli levännyt, tuli emännöitsijä huoneeseen katsoen Parsleween tarkkaavaisemmin kuin milloinkaan ennen.

"Herra", sanoi hän melko nöyrästi, "tuon teille herra Charles Sperrigoen terveiset, hän odottaa teitä aamuhuoneessa."

XII

PALKENEY-SUVUN MIELILAUSE

Parslewelle oli luonteenomaista, että hän ensin harkitusti lopetti sen, mitä hän juuri kertoi meille kuningatar Elisabethista ja hänen Palkeneyhin tekemästään vierailusta, ennen kuin hän liikahtikaan lähteäkseen tapaamaan Charles Sperrigoea. Pelkään meidän kuulleen vain puolet hänen sanoistaan, koska molemmat tunsimme, että se, mitä mahdollisesti saamme kuulla alakerrassa, osoittautuu varmasti paljon mielenkiintoisemmaksi kuin mikään, mitä Parslewe voi kertoa meille kuudenneltatoista vuosisadalta. Minä ainakin tunsin melkoista kiihkoa, kun hän vihdoinkin lähti siitä kummallisesta vanhasta huoneesta, missä olimme.

"No niin, tulkaa kanssani", hän sanoi. "Meidän on luullakseni puhuteltava tuota herraa ja selvitettävä asiat hänen kanssaan. Emännöitsijä puhui kai jotakin aamuhuoneesta."

Hän näytti tietävän tarpeeksi hyvin, missä se sijaitsi, ja opasti meidät suoraan sinne. Sen ovi oli hieman raollaan, ja kun Parslewe aukaisi sen kokonaan, näimme herra Charlesin seisovan takkamatolla suuret kasvot odottavasti kääntyneinä puoleemme. Niiden ilme oli vakava, ylpeä ja luotansa työntävä, mutta se muuttui hämmästyttävän äkkiä, kun hänen katseensa sattui Parsleween. Hän todella melkein hypähti, liikahteli, tointui sitten hämmästyksestään ja huohotti.

"Jumala varjelkoon sieluani!" hän huudahti. "Hyvä herra, olemme varmasti tavanneet toisemme ennenkin?"

Parslewe nauroi ivallisesti.

"Varmasti kylläkin", hän vastasi niin ylimalkaisesti kuin suinkin.
"Meidät molemmat voidaan luullakseni hyvinkin helposti tuntea, herra Charles. Ja muistaakseni olette tavannut nämä nuoret henkilöt jo ennenkin."

Charles kiiruhti toteamaan sen sivumennen. Oli näet ilmeistä, että olimme hyvin vähäpätöisiä tekijöitä tässä tilaisuudessa verrattuina Parsleween, johon hänen katseensa oli kohdistunut omituisella mielenkiinnolla.

"Minulla on ollut se ilo", hän sanoi. "Mutta me, hyvä herra, tapasimme toisemme eräänä iltana noin pari kolme vuotta sitten Kruunussa, tuolla lähimmässä kaupungissa, missä luullakseni nytkin oleskelette. Muistan vielä keskustelummekin, joka oli hyvin valaiseva ja mielenkiintonen. Hyvän aika! Mutta minä en saanut tietää nimeänne."

"Minäpä sain", sanoi Parslewe nauraen. "Sen tähden juuri en halunnut tavata teitä, silloin kun kävitte talossani."

Herra Charles tuijotti häneen, koska hän ei voinut käsittää tätä. Hän katsoi vuoroin meihin kumpaankin ja vihdoin Parsleween. Hänen ilmeessään oli jotakin sellaista, mikä pani minut ajattelemaan, että hän mahdollisesti luuli Parsleweä hieman sekapäiseksi.

"Mutta miksi, hyvä herra?" kysyi hän sovittavasti. "Miksi? Olenko minä sitten niin —"

Parslewe nauroi viitaten suuren takan laudoitukseen. Siellä kaiverrettuna tammeen oli Palkeneyn vaakuna ja sen alla sama mielilause, joka oli saanut minut kiihkeästi ihmettelemään, silloin kuin näin sen ensi kerran

kuparilippaassa.

"Näettekö tuota?" kysyi hän. "Juuri sitä. Katsokaa, minulla on Palkeneyn verta suonissani. Ja mitä minä haluan tehdä, sen minä teenkin neuvottelematta kenenkään kanssa. Perheominaisuuksia, Sperrigoe. Mutta te olette luullakseni nähnyt siitä todisteita ennenkin."

Herra Charles tuijotti vieläkin häneen. Hän näytti mieheltä, joka on odottamatta saanut käsiinsä jonkun kummallisen eläimen eikä tiedä, mitä se seuraavassa silmänräpäyksessä tekee. Mutta hierottuaan leukaansa hieman hän sanoi:

"Pitääkö minun ymmärtää sananne niin, että teillä on todellakin Palkeneyn verta suonissanne? Silloin —"

Parslewe viittasi äkkiä huoneen keskellä sijaitsevaan pöytään pyytäen meitä kaikkia istuutumaan sen ääreen. Huomasin silloin, kuinka hän itse istuutui sen päähän jääväämättömällä oikeudella.

"Parasta on istuutua ja jutella sitten asioista", sanoi hän. Kun olimme sijoittautuneet pöydän ääreen, Madrasia hänen oikealle ja minä hänen vasemmalle puolelleen ja herra Charles häntä vastapäätä, pisti hän kätensä takkinsa taskuun, otti sieltä esille kuparilippaan ja asetti sen eteensä pöydälle kummallisesti hymyillen. "Tiedätekö, mikä tämä on, Sperrigoe?" kysyi hän.

Herra Charles irvisti.

"Monien huolien ja levottomuuden tuottaja minulle, hyvä herra", vastasi hän. "Näen tarpeeksi hyvin, mikä se on."

"Niin, ja nyt tahdotte varmaankin tietää, kuinka minä olen saanut sen haltuuni", sanoi Parslewe. "Kuten nämä nuoret ihmisetkin. Kerron sen teille. Vanha Matthew Palkeney lahjoitti sen minulle."

"Lahjoitti!" huudahti herra Charles. "Te siis tunsitte hänet?"

"Enkö minä jo kertonut teille, että minulla on Palkeneyin verta suonissani?" sanoi Parslewe. "Minun isoäitini isoäiti oli muuan Palkeney, syntynyt juuri tässä talossa. Voin näyttää teille milloin tahansa sekä Palkeneyin että Parslewein sukutaulun. Ja kun saavuin Kruunuun sinä kertana, josta äsken mainitsitte, tein sen vain uteliaisuudesta saadakseni nähdä tämän paikan. Esitin itseni vanhalle Matthewille. Olin ottanut sukutauluni mukaani; me vertailimme muistiinpanoja ja perheasiakirjoja ja pidimme hauskaa. Söin päivällistä hänen kanssaan täällä eräänä iltana, jolloin kävimme läpi koko perhehistoriamme."

"Hän oli siis varma sukulaisuudestanne?" kysyi herra Charles.

"Hän ei voinut muuta", sanoi Parslewe kuivasti. "Esine on tässä eikä sitä voida kieltää. Mutta emme puhuneet laajalti siitä saatuaamme sen kerran selväksi. Yhteinen makumme ja rakkautemme vanhoihin esineihin yhdisti meitä paremmin. Ja seuraavana päivänä vanhus ajoi Kruunuun minun ollessani jossakin kaupungilla ja jätti sinne minulle osoitetun käärön. Se sisälsi tämän kuparilippaan, joka on ollut perheen hallussa, en tiedäkään, kuinka kauan aikaa, ja noin kuusi tahi seitsemän vanhaa kirjaa, joita olin ihailnut. Lahja oli suurenmoinen. Kirjoitin hänelle kauniin kiitoskirjeen ja vein lahjani kotiini tietämättä lainkaan, muistakaa se", lisäsi Parslewe katsoen meihin äkkiä terävästi, "mitä tämä lipas sisälsi."

Herra Charles alkoi käydä hyvin tarkkaavaiseksi. Hän oli sellaisen miehen näköinen, joka on päässyt varmuuteen siitä, että hän tulee saamaan selville jotakin.

"Hyvä herra", hän sanoi, "mitä se sitten sisälsi?"

Parslewe otti lippaan käteensä ja koputti siihen merkitsevästi sormellaan.

"En milloinkaan tiennyt sen sisältävän mitään, ennen kuin noin kuusineljättä tuntia sitten", vastasi hän. "En olisi saanut sitä ikinä selvillekään, elleivät

miehenne olisi nostaneet sellaista melua siitä. Mutta kun te aloititte, kun kuulin Crayelta teidän itsenne olevan saalistamassa tuolla Northumberlandissa, aloin minäkin tietysti miettiä asioita. Ja minusta näytti siltä, että salaisuus oli tuon Bickerdalen hallussa, jolle olin luovuttanut lippaan korjattavaksi ja joka sai pitää sitä hallussaan tarpeeksi kauan voidakseen tutustua siihen paremmin kuin minä. Mieleeni juolahti, että Bickerdale, tyytymättä siihen, mitä hän oli saanut teiltä ilmoitettuaan lippaan säilytyspaikan, oli löytänyt siitä jotakin, jota hän säilytti toisen suuremman palkinnon toivossa. Matkustin sen vuoksi Newcastleen ja aloin ottaa siitä selkoa. Ja sainkin asiasta selvän, vaikka en vieläkaan tiedä, milloin Bickerdale löysi erään asiakirjan lippaasta; havaitsin kuitenkin, että hänellä oli se hallussaan. Ja Crayen ja teidän valtuutettunne Pawleyn läsnäollessa, jolle minä vähää ennen uskoin muutamia tietoja, pakotin Bickerdalen luovuttamaan asiakirjan minulle. Se on nyt hallussani. Ja se ratkaisee kysymyksen, joka on vaivannut teitä."

Herra Charles alkoi käydä yhä kärsimättömämmäksi, hänen lihavat valkoiset sormensa rummuttivat pöytää. Ja kun Parslewe lopetti, puhkesi hänen kärsimättömyytensä esille nopeana kysymyksenä:

"Mikä tuo asiakirja on?"

Parslewe hymyili kääntäen lippaan niin, että sen neljä pyöreätä nuppimaista jalkaa tulivat ylimmäisiksi.

"Näytän sen teille", hän sanoi. "Ja minä näytän teille samalla senkin, minne vanha Matthew Palkeney oli piilottanut sen, aikoen ehkä ennen kuolemaansa kertoa teille, Sperrigoe, sen kätköpaikan. Katsokaahan nyt, tässä lippaassa on toinenkin pohja. Nämä nupit on kierrettävä irti näin, toinen toisensa jälkeen. Kun ne on irroitettu kuten nyt, otetaan tämä levy pois paikoiltaan, ja silloin nähdään, että sisäpohjan ja sen välissä on matala ontelo. Ja tässä on tuo asiakirja. Panin sen takaisin lippaaseen, että tekin näkisitte paikan, missä se on ollut piilossa."

Hän työnsi pöydän yli saman kuoren, jonka minä olin nähnyt hänen ottavan

Bickerdalelta. Asianajaja tarttui siihen kiihkeästi. Hän levitti auki sen sisässä olevan postipaperiarkin, ja hänen terävät, tarkat silmänsä lukivat sen sisällön muutamissa sekunneissa. Hän haukkoi ilmaa, niin että hänen suuret kasvonsa punastuivat, ja katsoi sitten pöydän yli Parsleween.

"Hyvä Jumala, hyvä herra", hän huudahti, "tiedätkö, mikä tämä, mikä tämä tärkeimmistä tärkein asiakirja on?"

"Kyllä", vastasi Parslewe kuivasti. "Mutta nämä molemmat eivät tiedä."

Herra Charles kääntyi puoleemme. Luullakseni hän sai jotakin huojoennusta hämmentyneille tunteilleen saadessaan kertoa jollekin kuulijalle jotakin.

"Tämä — tämä on testamentti", sanoi hän melkein pelonsekaisella korostuksella. "Kuolleen asiakkaani herra Matthew Palkeneyn tekemä testamentti. Hänen itsensä kirjoittama tavalliselle postipaperiarkille. Mutta se on täysin pätevä, asianomaisesti laadittu ja todistettu. Tunnen todistajakin —"

"Niin minäkin", Parslewe huomautti nauraen. "Juttelin heidän molempien kanssa tänä aamuna ajaessamme tänne."

"Ja — ja, lyhyesti sanottuna, se on juuri sellainen kuin sanoin", jatkoi herra Charles. "Mikään ei voi kumota sitä. Ja siinä, niin harvoilla sanoilla kuin suinkin, herra Matthew Palkeney luovuttaa kaiken, mitä hän kuollessaan omistaa, herra Parslewelle. Ihmeellistä!"

Parslewe työnsi kätensä taskuunsa.

"Minä en näe siinä mitään niin erittäin ihmeellistä", huomautti hän kylmästi. "Mehän olimme samaa verta. Vanhus halusi varmaankin tehdä sen ja toteutti tuumansa. Mutta hän ei neuvotellut milloinkaan minun kanssani siitä, Sperrigoe."

"Sitä suurempi iloinen yllätys teille, hyvä herra!" huudahti Charles. Hän näytti

joutuneen aivan toisenlaiselle tuulelle luettuaan testamentin vielä kerran läpi tarkkaavaisemmin kuin äsken. Hän hieroi käsiään, nauraa hihitti, säteili kaikille meille kolmelle ja näytti vapautuneen raskaasta, mieltä painavasta taakasta. "Sydämelliset onnitteluni, herra", jatkoi hän taivuttaen melkein kunnioittavasti päätään pöydän toista päätä kohti. "Herra Parslewe, olette saanut tämän perusteella haltuunne hyvin kauniin maatilaa. Päärakennus on Englannin vanhimpia ja kauneimpia, tila on lumoava vaikkakin pieni, ja — ja, kuinka sen nyt sanoisinkaan, sen tulot arvioidaan noin viideksi- tahi kuudeksituhanneksi punnaksi vuodessa. Ihanaa!"

Mutta Parslewe nojautuen taaksepäin tuolissaan kädet housujen taskuissa oli jännittänyt huulensa kapeaksi viiruksi. Hän katsoi pöydän yli herra Charlesiin kuin hän ei enää milloinkaan aikoisikaan avata suutaan. Mutta hän puhui sentään.

"Niin", hän sanoi kuivimmalla ja töykeimmällä tavallaan. "Juuri niin! Ehkäpä! Mutta katsokaa, minä en halua sitä. Enkä minä tahdo sitä."

Kuolonhiljaisuus levisi ympärillemme. Madrasia katsoi ihmetellen holhoojaansa. Minä olin jo kiinnittänyt tarkkaavaisuuteni häneen. Herra Charles Sperrigoe taas punastui tulipunaiseksi, kuin joku olisi läimäyttänyt häntä korvalle loukkaavasti. Hän kumartui eteenpäin.

"Te — kuulkaahan nyt, hyvä herra, minä pelkään, että minulla on taipuvaisuutta kuurouteen", sanoi hän. "Pitääkö minun ymmärtää teidän todella tarkoittavan —?"

"Minä sanoin, etten halua enkä tahdo sitä omakseni", toisti Parslewe kovasti. "Olisin sanonut sen vanhalle Matthewillekin, jos hän vain olisi vaivautunut kysymään sitä minulta. Olen sellainen mies, jolla on määrätty ja peruuttamattomat periaatteet. Kun matkustin nuorena miehenä Intiaan, vannoin, etten tässä elämässä omista enkä ota mitään sellaista, jota en ole ansainnut omilla ponnistuksillani, ja sen valani aion pitääkin. En halua Palkeneyn maatilaa,

en Palkeneyn taloa enkä Palkeneyn rahoja, koska minulla on niin paljon omiakin, etten oikeastaan tiedä, mitä niillä teenkään, ja sellainen koti, joka sopii minulle paljon paremmin kuin tämä. Jos haluatte tutustua minuun, lukekaa uudestaan tuo mielilause. Teen vain sitä, mikä minua miellyttää. Ja koska minä en halua tätä omakseni, on asia selvä."

Herra Charlesin hämmästyneet kasvot saivat takaisin tavallisen värinsä ja hän nauroi äkkiä hyvin huvitettuna.

"Hyvänen aika!" hän sanoi. "Hyvä herra, teidän palkeneylaista sukujuurtanne ei voida epäilläkään, sillä Palkeneythan ovat aina olleet kummallisia. Mutta unhotatte nyt jotakin, jotakin hyvin asiaankuuluvaa. Tämä paikka on teidän. Niin, juuri teidän! Kaikki on teidän. Minä luullakseni pitäisin teidän sijassanne sen hyvänäni siekailematta, hyvä herra!"

Parslewen huulet jäykistyivät taas. Mutta ne höltyivät hetkisen kuluttua, ja hän kumartui jälleen pöydän yli alkaen hymyillä.

"Jos vain tämä paikka kuuluu minulle ehdottomasti ja kokonaan", sanoi hän miellyttävällä äänellä, "saan kai menetellä sen kanssa mieleni mukaan?"

"Siihen ei kukaan ihminen voi vastata kieltävästi", sanoi Charles.
"Kaikki on teidän."

"Silloin sanon teille jotakin", sanoi Parslewe hymyillen kauniisti ja heiluttaen kättään. "Minä lahjoitan tämän näille molemmille nuorille. He sopivat hyvin toisilleen ja tämäkin miellyttää heidän makuaan kuin sormikas kättä. He voivat mennä naimisiin heti ja asettua asumaan tänne, ja minä voin tulla tervehtimään heitä jolloinkin, ja hekin voivat tulla silloin tällöin Kelpieshawiin tervehtimään minuakin. Parempaa ratkaisua en voi keksiä tälle vaikeudelle. Me teemme lahjakirjan heille ja heidän lapsilleen —"

Nyt olivat jo Madrasian posket tulipunaiset ja hän kääntyi Parslewen puoleen leimuavin silmin.

"Jimmie!" hän huudahti. "Kuinka — kuinka sinä uskallat? Milloin sinä luovut tuosta mielettömästä tavastasi, että sinä päättelet toisten ihmisten asioista kuin he olisivat vain nukkeja? Hyvänen aika, herra Craye ei ole edes pyytänytkään minua vaimokseen!"

Parslewe kääntyi meidän puoleemme töykeimmällä hymyllään.

"Entä sitten, kultaseni!" hän vastasi verkalleen. "Ellei hän ole, on se hänen oma syynsä. Minä olen aivan varma siitä, että hänellä on ollut siihen paljonkin sopivia tilaisuuksia. Mutta —"

Herra Charles pelasti nyt tilanteen. Hän nousi tuoliltaan kumartuen Parslewen puoleen, uskalsipa vielä antaa pienen viittauksenkin Parslewelle.

"Hyvä herra", kuhersi hän. "Minä luulen — hm — että meidän pitää nyt jättää nuoret ystävämme hetkiseksi kahden kesken, hyvä herra. Suokaamme heille — hm — hetkinen lyhyeen vaatimattomaan keskusteluun keskenään — hm — sillä aikaa kuin me lähdemme johonkin toiseen huoneeseen tutkimaan, miltä Palkeneyn kuuluisa kuiva sherry maistuu, hyvä herra. Aivan niin, aivan niin —"

Seuraavassa silmänräpäyksessä hän oli jo houkutellut Parslewen pois huoneesta ja ovi sulkeutui heidän jälkeensä. Madrasia ja minä tuijotimme toisiimme pöydän yli istuessamme siinä vastakkain. Aikaa tuntui kuluneen melkoisesti, ennen kuin voin puhua.

"Madrasia!" onnistui minun vihdoinkin sanoa. "Madrasia!"

"No?" vastasi hän.

"Madrasia!" jatkoin minä. "Tämähän on vallan hirveätä! Tehän tiedätte, millainen holhoojanne on — kauhea mies. Mikään ei voi estää häntä noudattamasta omaa tahtoaan kaikissa asioissa. Joko siitä pidämme tahi emme, tekee hän kuitenkin sen, mitä — mitä hän juuri äsken sanoi."

Madrasia katsoi pöytään alkaen tarkastella pöytäliinan kirjailua.

"Entä sitten?" sanoi hän.

"Minusta se ei ole lainkaan hyvin", minä sanoin. "Jos nyt otaksutaan — niin, jos nyt otaksutaan, että suostumme hänen toivomukseensa ja menemme naimisiin, mitä silloin seuraa? Tämä on tietysti vain otaksuma."

"Entä sitten", sanoi hän jälleen.

"Ettekö te ymmärrä, kuinka hirveätä se olisi?"

Hän vilkaisi minuun äkkiä kääntäen sitten katseensa yhtä nopeasti syrjään.

"Kuinka niin?" kysyi hän.

"Ihmiset sanoisivat minun menneen naimisiin teidän kanssanne rahojen vuoksi", sanoin rohkeasti. "Sellainen olisi hirveätä meille molemmille."

Hän vaikeni hetkiseksi kuljettaen sormeaan pöytäliinan kirjailua pitkin. Sitten hän sanoi painokkaasti:

"Pyh!"

"Ei!" sanoin yhtä painavasti, "koska he tekisivät niin. Minä tunnen heidät. Ja se on tavattoman kovaa minulle, koska se kumoaa suunnitelmani. Parslewe on tehnyt tyhjäksi kaikki aikeeni. Jos minä vain olisin tiennyt —"

"Mitä sitten?" kysyi Madrasia.

"Sen, että hän aikoo tehdä tällaisen kepposen meille", vastasin minä katkerasti. "Jos minä vain olisin tiennyt sen, olisin —"

"Te olisitte tehnyt — mitä?" kysyi hän minun keskeyttäessäni ja epäröidessäni.

"Olisin kosinut teitä tänä aamuna hotellin puutarhassa tahi vaunuissa tahi metsässä, kun Parslewe kulki edellämme", vastasin. "Tahi eilen tahi toissapäivänä tahi sitäkin edellisenä päivänä tahi milloin tahansa ensi tapaamisemme jälkeen. Mutta nyt — eikö nyt näyttäisi aivan siltä kuin minä kosisin Palkeneyn maatilaa?"

Hän kohotti äkkiä katseensa vilkaisten minuun kummallisesti ja nousten tuoliltaan meni erääseen ikkunakomeroon. Minä seurasin häntä ja hetkisen kestäneen vaikenemisen jälkeen kiedoin käsivarteni hänen ympärilleen.

"Mitä ihmettä meidän nyt pitää tehdä?" kysyin häneltä. "Neuvokaa minua!"

Sain hänet vihdoinkin kohdistamaan katseensa minuun.

"Te olette hirveän vanha aasi!" hän sanoi kuiskaten. "Minä keksin ratkaisun heti. Hän ei sanonut lahjoittavansa tätä minulle, vaan meille molemmille!"

"Tämä tulee siis kuulumaan meille molemmille, vai mitä?" kysyin kiihkeästi.

"Siltä ainakin minusta näyttää", vastasi hän kainosti.

Sitten, mutta kuitenkin vasta hetkisen kuluttua, menimme kertomaan sen Parslewelle.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUPARILIPAS ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without

permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg-tm electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG-tm concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg-tm mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg-tm License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg-tm electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg-tm electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg-tm electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg-tm electronic work and you do not agree to be bound by the

terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg-tm electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg-tm electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg-tm electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg-tm electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg-tm mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg-tm works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg-tm name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg-tm License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg-tm work. The Foundation makes no

representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg-tm License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg-tm work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg-tm trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg-tm License for all works posted with the permission of the copyright holder found at

the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg-tm License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg-tm.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg-tm License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg-tm work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg-tm website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg-tm License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg-tm works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg-tm electronic works provided that:

* You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg-tm works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, but he has agreed to donate royalties under this

paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

* You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg-tm License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg-tm works.

* You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

* You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg-tm works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg-tm electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg-tm trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg-tm collection. Despite these efforts, Project Gutenberg-tm electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for

the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg-tm electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or

limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg-tm electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg-tm electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg-tm work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg-tm work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg-tm

Project Gutenberg-tm is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg-tm's goals and ensuring that the Project Gutenberg-tm collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg-tm and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg-tm depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg-tm electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg-tm concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg-tm eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg-tm eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org

This website includes information about Project Gutenberg-tm, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.